

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán** az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

A Festetits-szobor leleplezési ünnepélye.

Néhai tolnai gróf *Festetits* György szobrának leleplezési ünnepélye f. évi június hó 8-án (vasárnap) fog végbe menni.

A tervbevett különvonat nem indul, mert az ünnepélyen résztvenni kívánó közönség legnagyobb része közvetlenül vidéki lakhelyéről utazik Keszthelyre. — A Budapestről leutazók a rendes gyorsvonattal (Déli pályaudvar), reggel 8 órakor indulnak.

Az ünnepély programja a következő:

Délelőtt 10 órakor: Istenisztelet és nehái *Festetits* György sirjának megkoszorúzása a gazdasági tanintézet ifjusága által.

D. e. 11 óra 45 perczkor: Vonaton érkező vendégek fogadása, bevonulás szállásaikra.

D. e. 12 órakor: Gyülekezés a szobor előtti téren.

D. u. 1¹/₂ órakor: A leleplezési ünnepély kezdete:

Szózat: éneklí a gazdasági tanintézeti és a főgimnáziumi ifjuság.

A szobor-bizottság elnökének beszéde.

A földművelésügyi miniszter válasza.

A szobor átvétele Keszthely város részéről.

Küldöttségek koszorúinak elhelyezése.

Himnusz: éneklí a két tanintézet ifjusága.

Délután 2 órakor: Bankett.

Este: Tézene.

Akik az ünnepélyen részt venni kívánnak, sziveskedjenek ebbeli szándékukat a Keszthelyen székelő helyi-bizottságnál bejelenteni.

A *Festetits*-szobor-bizottság.

Felhívás az OMGE. t. tagjaihoz!

Egyesületünk tagjai a folyó évi tagdíjat és alapítványi kamatokat, daczára, hogy azok mindenkor márcziusban esedékesek, nem küldötték be; s ezáltal sok munkát és költséget okoznak az egyesületnek; felkérjük tagjainkat, hogy ugy folyó tartozásaikat, mint hátralékaikat (amelyről az évkönyv tagnévsora nyújt tájékoztatást) mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Igazgató.

Felhívás az OMGE. tagjaihoz.

A Mezőgazdasági Kísérletügyi Közleményeket az egyesület tagjai ingyen kapják; hogy azoknak pontos és rendszeres szétküldésénél akadályok ne merüljenek fel, kérjük tagjainkat, hogy lakváltozásukat egyszerű levelező-lapon mindenkor a „Kísérletügyi Közlemények“ szerkesztőségéhez (Budapest, V., földművelésügyi miniszterium) bejelenteni sziveskedjenek.

Igazgató.

A felvidéki kongresszus.

Az OMGE. társulva a vidéki gazdasági, kereskedelmi és kulturtestületekkel, a kivándorlás ügyében négy országrészi kongresszus rendezését vette tervbe, még pedig a Felvidéken, a Dunántul, a Délvidéken és a Székelyföldön. E kongresszusok elsője május hó 31-ik és június hó első napján folyt le Miskolczon.

Alább ismertetjük a miskolczyi kongresszus lefolyását. A felvett jegyzőkönyvek mintegy 20 nyomtatott ivet töltenének meg s bátran elmondhatjuk,

hogy a legtanulságosabb könyvek egyikét szolgáltatnák azok számára, akik a Felvidék gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyai iránt érdeklődnek. Kivánatos eszerint, hogy a kongresszus jegyzőkönyvei teljes terjedelmükben kinyomatva, közkézre bocsájtassanak.

Részünkről természetesen csak a tárgyalások főbb mozzanatainak reprodukálására szoritkozhatunk. Kötelességünknek véljük mindazáltal *Miklós* Ödönnel, a kongresszus elnökének megnyitóként elmondott nagyszabású beszédét teljes terjedelmében közölni, mert ez a beszéd az, amely a felvidéki kivándorlásnak minden vonatkozását logikusan s tömören felölelve, ennek a népmozgalomnak hátterét, jelentőségét, hatását és következményeit az élet hűségében tárja fel. A továbbiakban a kongresszus által elfogadott határozati javaslatoknak csak főbb és elvi jelentőségű részleteit vehettük fel és csak azoknak felszólalásait jelezhetjük röviden, akiknek felszólalása folytán a javaslatokon lényegesebb módosítások vagy pótlások történtek: Meg kell itt jegyeznünk, hogy a kongresszuson elfogadott javaslatokat az OMGE. mindenestre közzé teendi.

Igazi örömünknek kell kifejezést adnunk afölött, hogy a kivándorlási kongresszusok legelsője a legjobb várakozást felülmulóan sikerült. És a kongresszus sikerét nem a külsőségekből, nem is pusztán az érdeklődésnek nagyarányu megnyilatkozásából magyarázzuk ki. Mind-ezeknél többet jelent az, hogy a kongresszus tárgyalásai magas színvonalon mozogtak, a résztvevők hozzászólásai a

Bizonyítvány! 9 év óta használt eredeti „Eclair“ permetezőről.

Gróf Széchenyi Sándor
Igazgató-felügyelője
N. DOROGON
(Tulajdonos)
Keszthelyi
Festetics-szobor-bizottság

Megkeresésünkre szives kérésiggyel bizonyítjuk, hogy az urada.
Irával által nyolc év előtt a 15. évfolyamról vett *Permetező*
gép *Eclair* permetezőket az uradatom, kisebb hársít.
gép javításával, még ma is minis teljes mértékben
működőképes.

Béla Borsoskeresztes. A földművelésügyi

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Mai számunk 28 oldal.

kérdések alapos ismeréséről s arról tanuskodtak, hogy a kivándorlás kapcsán felmerült életbevágó kérdésekben kiforradt közvélemény van. Ennek tudandó be, hogy a kongresszus elé került javaslatokban elvi vita nem is indult meg, hanem legfeljebb a kivitel gyakorlati módját illetőleg ágaztak el a vélemények.

A kongresszus szervezése és rendezése is kitűnően sikerült, amiért köszönet illeti meg a kongresszus elnökségét és tisztviselőkarát; de különösen hálás köszönetünket kell itt is kifejeznünk Miskolcz város közönségének, főispánjának, Borsodvármegye gazdasági egyesületének, akik vendégszeretetükkel azt a kongresszust nemcsak hasznossá, de kellemessé is igyekeztek tenni. Bizva bizunk benne, hogy e kongresszusba fektetett nagy munkáldozat a köz javára gyümölcsözni fog.

A kongresszus lefolyását következőkben ismertetjük:

I. nap.

Megnyitó ülés.

Miklós Ödön elnök: T. uraim! Hazafiúi mély aggodalom tölt el bennünket, ha a nemzetre mért sorscsapások egész sorozatára, az ország közigazgatási életének nyomasztó helyzetére gondolunk; e helyzet lesújtja a legvérmesebben gondolkodót és békóba veri a tettvágyak akarateréjét. Az eredménydus munkához szokott erő megtántorodik a meddő küzdelmek nyomasztó légkörében és megrendül a hit a legerősebbnél is, látván úgy a szellemi élet minden foglalkozási körében, valamint a gazdasági, ipari, kereskedelmi életben, hogy a munka jóformán sikertelen, tapasztalván, hogy a legjobb igyekezet, a pozitív tudásból folyó tettvágy nem találhat eredményes talajra! Ugy látszik, hogy a jelenkor vezéreszméi nem a komoly szellemi munka elismerésének jegyében születtek.

Ezek a komor, de fájdalom, való igazságok önként túlulnak elem a jelen pillanatban, midőn közéletünknek oly kiváló férfiai előtt állok, mint ezen országos kongresszus t. tagjai; küzdő munkásai a magyar közéletnek, akiknek hazafiúi szíve megdobban a fájdalom azon érzésétől, amely áthat mindnyájunkat, amidőn hazánk legdrágább kincsének, polgártársaink tőlünk való elszakadásáról, az ijesztő mértékben növekvő kivándorlásról tanácskozzandók, országos értekezletre jöttünk össze.

Az igaz magyar hazafi szív fájdalmának ezen aggodó érzésével üdvözlöm e komoly alkalomból a megjelent t. tagokat, üdvözlöm e magyar megye területén, e magyar város falai között, e székház termében, amely tereken az önzetlen hazafiságnak, a magyar hamisítatlan közérdek szolgálatának, a magyar föld szeretetének, a királyhűségnek oly példátadó multja szól hozzánk és ahol a jelen keservei egyesítik a törekvőket közügyeink gondozására. Üdvözlöm a meghívott vármegyék jelenlévő képviselőit, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiküldötteit, a társ-gazdasági egyesületek képviselőit, a kongresszus t. tagjait, a megjelent vendégeket és ezzel a mai napra egybehívott országos kongresszust megnyitottam nyilvánítom. (Élénk éljenzés.)

A kongresszus egyetemes ülésének jegyzőkönyvét *Jeszenszky Pál* főtitkár ur lesz szíves vezetni, míg az ezen üléseken szólni kívánókat *Vértessy Tivadar* ur jegyzi.

A kiosztott szervezeti beosztásból és javaslatokból méltóztatnak látni, hogy ez a kongresszus tulajdonképpen igen sok tárgyat ölel fel és talán igen is széttagozódik. Talán ez a beosztás sokaknak ítéletével nem fog találkozni, azonban a kérdés, amelyről szó van, olyannyira

országos jelentőségű, annyira kiemelkedik minden politikai osztályérdekek és az egyes felfogások szűkebb köréből, hogy itt valóban az ország egyetemének nagy érdekei szempontjából kell a dolgot megvizsgálni és gondolkodni és a kongresszust előkészítő bizottság úgy volt meggyőződve, hogy mindezek a kérdések gazdasági, ipari, kereskedelmi, politikai és általában közviszonyaink egész terén, amelyek javításra szorulnak, hozzájárulnak ahhoz, hogy az anyaföldhöz való ragaszkodást élénkebbé tegyék, hogy azokat az okokat elhárítani igyekezzenek, amelyeket legalább mi olyannak kell hogy elismerjünk, mint amelyek a kivándorlást elősegítik; és azért, ha talán jogosult is a kritika abban a tekintetben, hogy nagy a kongresszus tárgyalásának anyaga, mégis azt kell kijelentnem, hogy minden olyan intézkedés, amely általános közviszonyaink javítását idézi elő, bizonyára csökkenteni fogja azoknak a számát, akik könnyen, kényszerülve, avagy csábításnak engedve elhagyják az anyaföldet. Ez szolgáljon tárgyalási anyagunk ezen beosztásának indokál. (Helyeslés.)

A tárgyalásra vonatkozólag méltóztatik tudni, hogy az egyes tárgycsoportok, mint minden kongresszuson, úgy a miénken is, szakosztályokba osztattak és a t. tagtárs uraknak szabadságukban áll akármelyik szakosztályban megjelenni és a szönyegen forgó tárgyra nézve véleményüket előadni.

Méltóztatnék most megengedni t. kongresszus (Halljuk! Halljuk!), hogy rövid néhány szóval foglalkozzam a kivándorlási ügy multjával, annak jelenével és jövőjével is. Abból indulok ugyanis ki, hogy annál a széttagoltságánál fogva, amelyben az ország közállapotainak javítására ezéző törekvéseinket itt a kongresszuson kifejezésre juttatni szándékozunk, nem igen lehet alkalma a t. tagtársaknak a kivándorlás tulajdonképeni állapota felől általános felvilágosításokat nyerhetni és így talán szükséges, hogy erről részletes tárgyalásaink előtt — habár csak általánosságban is — nyilatkozzam. (Halljuk! Halljuk!) adataink e kérdés megvilágítására a multból nem igen voltak és én csak hálás köszönetemet fejezhetem ki a vármegyék élén álló főispán és alispán uraknak, hogy felszólításunkra szívesek voltak igen becses statisztikai adatokat egybegyűjteni és rendelkezésünkre bocsátani. Ha ezek az adatok nem oly teljesek is, mint ahogy kívánatos lenne, mégis ezekből igen becses utmutatást és irányítást nyerhetünk a jövőre nézve.

T. tagtársaim! Az anyaföldtől való megválás, elhagyása annak az édes otthonnak, amelynek minden röge olyan kedves emlékeket takar, az elszakadás a véráztatta magyar hazától, amelynek földjén kívül nincsen számunkra hely, kétségtelenül megindít mindnyájunkat. (Ugy van! Ugy van!) Mindnyájunk lelkében felébred a vágy, megtörni e jelenséggel szemben a közönyt és a hazafiúi kötelességérzet szózata arra hív fel bennünket, hogy komolyan foglalkozzunk a kivándorlás aggasztó kérdésével és igyekezzünk lerakni alapjait egy oly munkálatnak, mely helyes alapokon tárja fel az orvosszereket és amelyet sikerre és eredményre vezetni a közel jövőre lesz hivatva. (Ugy van! Ugy van!)

Szomorú jelenség gyűjtött bennünket együvé: ez a szomorú jelenség, a kivándorlás, amely évről-évre fokozódik, indította a szövetségbe lépett gazdasági egyesületeket, élükön az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel arra, hogy elhatározták, miszerint az ország különböző részeiben kongresszust fognak tartani, amelyekben a kivándorlás okainak természetében megnyilvánuló ok, a kivándorlás jelenéből és multjából merített tapasztalatokkal komolyan foglalkozni óhajtanak. Összegyűltünk, hogy mindenki feltárja tapasztalatait és előadja legjobb tudásából, meggyőződéséből fakadó véleményét, hogy tisztázzuk ezt a kérdést oly módon, hogy ez az égető ügy majd az év őszén Pozsonyban összegyűlendő nagy gazdasági

kongresszuson minden szempontból teljes megvilágítást nyerhessen. (Ugy van!) Ez is, amint már említettem, volt egyik oka annak, hogy a 22 vármegyét úgy csoportosítottuk, hogy e kongresszuson azok az első kiindulási terek, a honnan a kivándorlás megindult, együtt legyenek, hogy a bajok színhelyéről világosan előadassanak azok az okok, amelyek a kivándorlást a felső-magyarországi ezen vármegyében előidéztek. (Élénk helyeslés!) Ezért talán a mi kongresszusunk terjedelmesebb, tágabb körű lett valamivel, mint az más kongresszusoknál lenni szokott.

Természetes, hogy nem mindig lehet egyes helyi okból nagy, általános kérdésekre következtetni. De sajnos, a kivándorlásnak nálunk olyan multja van, hogyha mind egybevetjük az okokat, egy igen sajnálatos jelenség tűnik fel előttünk, amelynek végeredménye az, hogy az Amerikába való kivándorlás nemcsak, hogy nem csökken, de a legutóbb elmúlt két év alatt, sőt még az elmúlt negyedévben is ijesztő mérvben szaporodott Magyarországból, főleg pedig ezen felvidéki vármegyék területéről; és ugyszólván napról-napra tanuja vagyunk annak, miként szakadnak el e hazától egyre többen és többen honfitársaink. (Ugy van ugy!)

Tisztelt Kongresszus! A kivándorlás Magyarországból 1874-ben kezdett jelentékenyebb mérvet öltetni és oly módon szaporodott, hogy 1879-ben, amikor nekem először volt alkalmam a magyar kivándorlók sorsával Amerikában foglalkozni, nemcsak, hogy tekintélyes számu kivándorlót találtam, de egész kivándorlók-szigetei voltak már ott, kivált a felső-magyarországi tótajku lakosok sorából alakulva; ezek a honfitársaink alkalmazva voltak a legerősebb, a legnezebb munkára; Pennsylvania összes szénbányáiban és valamennyi petróleumforrásánál, a vashányákban, sőt Nevada ezüst bányáiban, mindenütt ott találtam a „hun“-nak nevezett magyarországi tótokat, akiknek sorsa mélyen kétségbeejtő, munkájuk pedig a legfárasztóbb, a legsúlyosabb és ezzel szemben lelki vágyaiknak kielégítése a semmivel egyenlő volt!

Igen természetes, az akkor fellendült amerikai bányáipar nagyon törekedett arra, hogy nyugalmas, csendes, igénytelen, a nyelvet nem ismerő, tehát nem is ellenkező, vagyis olyan munkásokra tegyen szert, akiket valóban, mint fehér rabszolgákat kezelhettek. Megdöbbentő volt az a szervezet, amely ezeket a szegény embereket kezében tartotta. Láttam, ott a helyszínén, hogy miképpen foglalkoznak ezzel az emberkereskedéssel. (Halljuk, halljuk!) Már előzetesen kiküldték az amerikai bányá- és iparvállalatok ügynökeiket az egyes európai államokba és ezen ügynökségek a hajóvállalatokkal kapcsolatosan szerezték be embereiket azoknak a vállalkozóknak, akiknek munkásra szükségük volt. Nagyon bölcsen méltóztatik tudni, hogy az Egyesült-Államok, az egész Unió emberanyaga, hogy úgy mondjam olyan magas intelligenciából fejlődött, hogy ennek mintegy természeteszerűleg azt a nehéz, azt a durva munkát ott lenni a bányá fojtó légkörében végezni sem ereje, sem kedve nem volt és azok az emberek, akiknek észjárásuk, egész törekvésük mindig a találékonyságra, a munkagépekkel való dolgozásra volt berendezkedve, az ilyen munkától idegenedtek, hanem kapva-kaptak azon, hogy egészséges, nyers izom-erővel bíró olyan munkásokat szerezzenek, akik nyugodt természetűek, a helyi viszonyokat nem ismerve, csöndesek és amilyeneket bányáikban jól használhattak.

E munkások napibére az első időszakban meglehetősen alacsony foku volt. Később azonban, mikor szaporodott a bevándorlók száma, egész törvényhozási intézkedés vált az egyes államok részéről szükségessé, nehogy a szegény emberek kihasználása általános visszatetszést szüljön. Ez a körülmény oda vezetett, hogy az egyes államok világosan meghatározták egy

44. S
felnőtt e
10 órai
80 cent
megadat
idegenb
falanszte
kezeset
ennek a
hajó ral
jutott az
a hajóv
ezen gy
rek osta
hogy e
le van
200 em
ebbe va
igy be
maga j
most jö
leznie k
alább sz
hovájó
szólítja
állit. E
csabító
az a ki
szerzés
tudott
váltsa
merve
nyebb
csabito
lépjene
mint
viszony
merik
ezzel a
A
kivánd
terelt
hattak
kerese
és fél
szerint
Ebből
maga
látta a
ezért
séglete
35-4
felét v
de em
a legk
mert
kapott
felrete
mint
nem l
szerez
energi
téséve
munk
szerin
fogva
vásár
nek n
Ha az
lelkes
biczió
hagyó
sikere
fog j
reset
1-2
már
anná
emel
nél;
ténye
egysz
nyöb
jövő
sorsá
rint

teljes meg-
ez is, amint
nak, hogy a
ak, hogy e
ulási terek,
együtt legye-
ágosan elő-
a kivándor-
ármegeyében
talan a mi
ágabb körü-
resszusoknál

indig lehet
kérdésekre
orlásnak ná-
mind egybe-
latos jelen-
eredménye
dorlás nem-
több elmult
negyedévben
Magyarország-
negyék terü-
apra tanuja
el e hazá-
rsaink. (Ugy

andorlás Ma-
entékenyebb
szaporodott,
először volt
ók sorsával
hogy tekint-
m, de egész
ott, kivált a
sok sorából
almazva vol-
nkára; Pen-
s valamennyi
ban, sőt Ne-
ott találtam
zági tótokat,
ő, munkájuk
abb és ezzel
ese a semmi-

or fellendült
ekedett arra,
elen, a nyelv-
kező, vagyis
iket valóban,
ettek. Meg-
amely ezeket
otta. Láttam,
lkozni ezzel
halljuk!) Már
nya- és ipar-
európai álla-
vállalatokkal
biket azoknak
ra szükségük
tudni, hogy
Unió ember-
magas intel-
mintegy ter-
durva mun-
ében végezni
és azok az
z törekvésük
munkagépekkel
ve, az ilyen
kapva-kaptak
n-erővel bíró
kik nyugodt
nem ismerve,
ban jól hasz-

időszakban
ésőbb azon-
orlók száma,
ált az egyes
egy a szegény
visszatetszést
fett, hogy az
írozta egy

felölt ember izomerejének ellenértékét, napi 10 órai munkáért 80 cent minimumban. Ez a 80 cent természetesen a vállalkozók részéről megadatik, de ettől az időtől kezdve, főleg az idegenből jött munkás napi élete mintegy falanszter-rendszerbe volt beolvasztva. Megérkezéséről fogva rabja lett a mi emberünk ennek a rendszernek; az első az volt, hogy a hajó rakományával együtt tehetetlenséggel bejutott az akkor még fennállott Castle-Garde-be, a hajóvállalatok által megszavazott emberanyag ezen gyűjtőterületére, ahol a megérkezett emberek ostáblaszerűen beosztattak. Megmondották, hogy ez a csoport jön Magyarországból és le van kötve ügynökileg, ide vagy amoda, ez a 200 ember ebben a csoportban pedig megy ebbe vagy abba a bányába és az ügynök ha így beszéltette ember-anyagát, megkapta a maga jutalékát minden egyes ember után. S most jött még a legszomorúbb. A munkásnak köteleznie kellett magát arra, hogy három évig legalább szolgálatában maradjon annak a vállalatnak, a hová jóformán előre eladott, kivéve ha a halál elszólítja vagy ha más valakit maga helyett nem állít. Ez a helyettesítési kényszer volt az első csábító az itthon maradottakra. Miért? Mert az a kivándorolt munkás még mielőtt a vagyon-szerzés terére tudott volna lépni, mielőtt pénzt tudott volna szerezni arra, hogy magát megváltsa ott kint levővel, avagy jobban megismerve a viszonyokat, a nehéz munkából könnyebb munkára tudott volna jutni, hazulról csábított ki embereket, hogy ezek az ő helyébe lépjenek. Ez volt a csábítás első etape-ja, a mint azt tapasztalhatták mindazok, akik a viszonyokat pl. Szepes- és Sárosmegeyében ismerik és akik a kivándorlás kezdetétől fogva ezzel a jelenséggel foglalkoztak. (Ugy van ugy!)

A másik dolog, amire figyelniünk kell, a kivándorlónál, az az így kijutott és munkára terelt emberek rendszeres életmódja. Mit kaphattak ezek az emberek a maguk 80 centnyi keresetért? Ez a 80 cent, miután a dollár két és fél forint arányban, a mi mostani pénzünk szerint képvisel magyar értékben 410 fillért. Ebből az illetőt ellátta a vállalkozó a saját maga által szervezett kázinó-élelemmel és ellátta a vállalkozó lakással és a munkás fizetett ezért napi 44—45 centet, ugy hogysaját szükségletére vagy félretételre marad még neki 35—40 centje. Ennek az összegnek legalább felét vagyis mintegy 20 centet, azaz egy koronát de ennél még többet is megtakaríthatott még a legkisebb munkásember is, még pedig azért, mert 10 órán felül is dolgozott és így pótbért kapott és méltóztatik tudni, hogyha valaki félreteszi az álszégénét, a melynél fogva ugy mint otthon a megszokott módon kell élnie és nem lelkesíti más, csak az a vágy, hogy pénzt szerezzen, mentől több pénzt még pedig energiájának és izomerejének teljes megfeszítésével: akkor sokkal eredményesebb lesz a munkája, mintha az idehaza kiszabott életmód szerint él és megzavart közéleti viszonyainknál fogva mondjuk már a szombat délutánt és a vasárnapot koreszmában tölti el, elköltve keresetnek nagy részét. (Élénk helyeslés!) T. uraim! Ha azt a munkást odakint egyetlenegy vágy lelkesíti, csak az a hű, mondjuk indokolt ambíció, hogy pénzt küldjön haza, hogy az itthon hagyottak becsülni tanulják: akkor ez a munka sikeres lesz, a pénzügyítés vágya eredménytel fog járni. És az a minimális 80 cent napi kereset az ilyen emberre nézve felemelkedhetik 1—2 dollárra is, amely a mi pénzünk szerint már aztán 10 koronának felel meg. Itt vagyok annál a pontnál, amelyet különösen ki akarok emelni, az amerikai pénz nagy vásárló erejénél; ez olyan csábítóan hat és olyan hatalmas tényezőt képvisel a kivándorlásnál, hogy ezzel egyszer s mindenkorra ugy a jelenben, mint a jövőben számolnunk kell, mert ezen körülményvel szemben mindenféle intézkedés, az ország sorsának bármily irányu javítása nézetem szerint teljesen hatástalan. (Ugy van! Ugy van!)

Igy fejlődik aztán a dolog tovább. Nem

akarom részletesen vázolni (Halljuk! Halljuk!) Aki aztán jobb helyzetbe jutott, részint a jobb fizetési viszonyok, részint pedig azon állami be rendezkedés folytán, amely szerint a hatósági közeg az állampolgárnál soha sem kopogtatnak adóval az ajakukon és sok egyéb intézkedések után, amelyek a nevelésügy terén és más tereken olyannyira előrehaladtak és gondoskodók, ha az a munkás érzi mindezeknek az üdvös intézményeknek az előnyeit, hamar felnyitja a szemét és igen természetesen azt hiszi, hogy egy Eldorádóba jutott és azt hirdeti mindenütt, erről ír a haza, amivel aztán a csábításnak olyan gyűrűje keletkezik, amely még a kevésbé gyengét is magával ragadja, ugy hogy ma már ninesen szűkség a legtöbb helyen a csábító ügynökségre sem, csoportostól, seregéstől hagyják itt önként az emberek a hazájukat s a kezdő csábítás ugy hatott, mint a tóba vetett kis kavics, először csak kis körben vett hullámot, de azután végtelenekké lesznek a hullámgyűrűk és felbarázdálják a tó egész nyugodt felületét. (Élénk éljenzés! Ugy van, ugy!)

Ez a jelenség uralja ma Magyarországot és hogy ez így van, szomorúan konstatalható abból, hogy egyideig sokan közülünk talán abban a meggyőződésben voltak, hogy a kivándorlásnak helyi okai vannak, hogy ez az Uristentől mondjuk, mostohábbban megáldott vidékről történik és a nehezebb gazdasági és ipari viszonyok között élő néprétegében fordul csak elő és az előnytelen birtokrendezések, a pénzgazdaság sorvasztó hatása a felvidék erdősegeinek kipusztítása és mindezekkel kapcsolatban némely foglalkozási ágak megszűnése következtében terjedt el nagyobb mértékben. Már pedig ez ninesen így. Talán sokan azt hiszik, hogy tévedek, ha azt állítom, hogy az ország gazdagabb vidékein, ott hol a nép keresetének állandó forrásai is vannak, még ott is lejár szódott az általam most vázolt processus! Oh sajnos nem! Hiszen méltóztatnék megnézni: Borsod vármegyét! E megye elég szerencsésnek vallhatja magát; az istentől megvan áldva kitünő termőfölddel egyrészt, másodsor pedig három nagy ipari vállalata nagy gyártelepe van, amelyek akkor, mikor teljes üzemben vannak 10—12,000 embernek adnak évi kenyeret. Ezen felül öt szénbányája van és foglalkozási központ még ez a virágzó város és méltóztatnának megnézni, a kivándorlás mind-ezek dacára itt is, ahol tehát az ipari munka szép és állandó keresetet biztosít, még a leg-gazdagabb községekben is ijesztő mérveket öltött. (Ugy van! Ugy van!)

Ez a szomorú jelenség, amely már most nemcsak az u. n. szegény felvidéket érinti, amelyre első sorban gondoltunk, hanem a jobb sorsban levőket is, a maga fokozódásában gondolkodóba kell, hogy ejtsen minden közgazdát és politikust, mert itt a nemzet legdrágább kincsének, emberanyagának elveszéséről van szó és arról, hogy lakosaitól és hű fiaitól fosztatik meg ez a magyar föld, olyanoktól, akiket fajrokonok hiányában, mert hisz egyedül állunk az egész világon, pótolni sehonnan sem tudunk (Hosszas élénk tetszés. Ugy van! Ugy van!)

Tudjuk jól, hogy épen azok a vármegyék, amelyekből a kivándorlás a legtulnyomóbb, nem tartoznak a sűrűn lakott népességű vármegyék közé. Mert amikor azt látjuk, hogy Sáros vármegyéből, amelynek a mostani népszámlálás szerint mintegy 156,000 és egynehány lakosa van, az elmult 10 esztendő alatt mintegy 34,000 ezer ember vándorolt ki, ez valóban megdöbbentő, mert ez olyan emberanyagcsökkenés, amelyet még oly nagy szaporulat mellett sem lesz képes e megye a következő 20 esztendőben sem pótolni.

És hova jut egy ilyen vármegye egész gazdasági és ipari élete? Hova jut egy vármegye, amelynek ipari, gazdasági, kereskedelmi viszonyai folyton rosszabbodnak, lakossága pedig ilyen nem is megtizedeléssel, de meghuszdalással kevesbedik? Hova jut a cselédtartó gazda,

aki máról holnapra már nem számolhat a biztos kézi erőre? Ezután következik Szepesmegeye, amelynek mai lakossága mintegy 165,000 és ahonnan 10 év alatt kivándorolt 24,000 ember.

És mennyi tér ezekből vissza? Visszatért amott Sárosmegeyében 2280, emitt Szepesmegeyében 1800 ember. Megdöbbentően kicsiny szám, de még jobban megdöbbentő az, ha elgondoljuk, hogy az, aki ebből a hazából kiment, amikor kiment még hazafi volt, akire ez a nemzet számíthatott, akkor pedig, amikor visszajött, nem volt hazafi többé, aki önzetlenül szolgálja a királyt és a hazát, nem, hanem izgága, elégedetlen ember, aki azért jön haza, hogy magát kipihenve itt elégedetlenséget, tüzet szítson és azután visszamenve minél több magyart, egész tömegeket ragadjon magával. (Hosszantartó élénk tetszés. Igaz, ugy van!)

Ezek a szomorú állapotok két nagy kérdőjel elé állítanak bennünket. Az egyik az: hogy miként bánjuk el a kivándorlással a jövőben, a másik pedig az, hogy hogy tartsuk meg a kivándorlottakat és ezek családjait későbbre is ennek a hazának a — kötelékében a magyar föld szeretetének?

Sajnos és ez különös fájdalommal tölti el azokat, akik ebben a kérdésben nem ma emelik fel szavukat először, akik 20—25 esztendő óta minden egyes alkalmat megragadtak, hogy ezt a nagy, országos jelentőségű kérdést felszínen tartsák, akik 20—25 esztendő óta sürgetik, hogy valaminek törvényhozási uton is történnie kell; mondom, sajnos, eddig ebben a dologban nem történt a multban ugyszólván semmi és csak jelenlegi kormányelnökünk kezd e kérdéssel kormányzati uton is komolyan foglalkozni. És erre el is érkezett már a végső idő, mert türehtelen az az állapot, amely ma fennáll és fenn nem tartható tovább, legyen ennek a kivándorlásnak az oka bármi, legyen az a nagy hanyatlás, amely gazdasági viszonyainkban beállott, az az amerikai könnyű megélhetés, avagy legyen bármi más: ha már ezen okokon változtatni képtelenek is vagyunk, azt nem szabad engedniünk, azt nem türehtjük, hogy teljesen kipusztítsunk és jó részben oda plántáltassék át életerőnk azon tengerentuli világrészbe, amelynek más életfelfogása, más elvei, más irányai vannak, mint a mieink és amely egész állami szervezkedésében abban látja életének nagy végezlését, hogy fölébe emelkedjék egész Európának és amely világrészszel szemben tényleg tehetetlenek vagyunk és amely lépésről-lépésre, évről-évre mindig nagyobb és nagyobb tért foglal el ellenünk! (Tetszés. Élénk éljenzés, ugy van, ugy!) Azt hiszem, a hazafiság, a nemzeti és erősen kifejtett faji érzés nem azt parancsolja, hogy tributárusai legyünk ennek a ma könnyebben élő népnek, hanem azt parancsolja, hogy idehaza kövessünk el mindent, egyrészt a jólét fokozására, másrészt azonban igyekezzünk a hazai földhöz való szeretetet, az ahhoz való ragaszkodás erkölcsi kötelékeit és egyéb alapokon nyugvó minden tényezőjét ugy erősíteni, hogy amiképen ezer éven keresztül meg tudtunk élni és fenn tudtunk maradni a sorscsapások véghetetlen hullámgyűrűjében, a jövődében se pusztuljunk el a még oly súlyos sorscsapások alatt. (Élénk tetszés.)

E kongresszus tárgysorozatába fel vannak véve mindazok az eszmék és irányító törekvések, amelyekkel kell, hogy a kivándorlási ügy javítása szempontjából komolyan foglalkozzunk. Hiszen nincs kellő statisztikánk, mert az amerikaiak nagyon bölcsen elhallgatják az adatokat, mi pedig elmulasztottuk a multban az adatokat gyűjtöni arra nézve, hogy hány honfitársunk van az Unió területén, de az itt képviselt vármegyék közül 17 közölt e kongresszussal több jelentős adatot, részben három évre visszamenőleg és ezek az adatok mondhatom, elszomorító képet nyújtják a mai helyzetnek. De igazán elszomorító a kép csak akkor lesz, ha megnézünk odakünn egy ilyen oda kivándorolt családot, amely már egy kicsit megszedte magát, amelynek gyermeke Amerikában tanult és ott meg-

tagadja hazáját, elhagyja vallását, mert legyen akár katolikus, sőt protestáns is, akármely vallás megadja magát a görög-katolikus vallás hódító erejének nyomása alatt, mert az orosz propaganda óriási erővel működik és rendelkezésére áll a pénz hatalom minden eszköze és nyíltan is arra törekszik, hogy érdekszférájába vonjon be mindenkit, aki oda bevonható. Szomorú jelenség az, ha az ember odakünn arra sem számíthat, hogy ha megszólit egy ilyen magyar szülőktől származott gyereket, az azt felelje, hogy magyar vagyok. Nem, ő magát már amerikai állampolgárnak vallja, sőt az atya is megtagad minden felvilágosítást honosságára nézve, bár talán szülőföldje iránti kötelezettségének nem is tett eleget.

Hogy némi adatokat szolgáltatassak arra nézve, hogy micsoda az a nemzetgazdasági tőke, amelyet a kivándorlás révén elvesztünk, bátor arra rámutatni, hogy 360—370.000-re becsülhető azoknak a magyar honos kivándorlóknak a száma, aki az Unio területén telepedtek meg. Egy kiváló amerikai statisztikus az emberi nyers izomerőt fejenként 4000 dollárra becsülte. Ha megszorozzuk ezt a számot a kinn levők számával, kijön 1480 millió dollár, vagyis a mi pénzünk szerint 7000 millió korona; ennyi az, amennyit mi az Uniónak az elmúlt 30—35 esztendő alatt nyers izomerőben szolgáltatunk. Egy nagy, hatalmas nemzet is nehezen viselne el ekkora veszteséget és hogy viseljük el mi, akik ilyen kis ország vagyunk és ahol az emberi erő tökéletesen éppen a pénz vásárló erejének a kisebbsége folytán nagyobb, ahol rendkívüli módon gazdálkodnunk kell az emberanyaggal, annál is inkább, mert a népszámlálás eredményeit véve, nem szaporodik fajunk a felvidéken úgy, mint a hogy szaporodnunk kívánatos volna, ahol jelenségek mutatkoznak, hogy a magyarság csökken, mint a hogy kimutatta Körössi József, a budapesti statisztikai hivatal igazgatója, hogy a magyar felvidék magyarsága pusztul, ahol ennek folytán nem is csodálkozhatunk azon, hogy ezen a Felvidéken a nemzetellenes izgatás is erősebb gyökereket tudott verni, mint amilyeneket vethetett 30 évvel ezelőtt. (Ugy van, ugy!) Ha 34.000 ember egy kis vármegye területéről hiányzik, ez olyan pusztítás, amit a lakossághoz mérten 22 év sem tud pótolni, de ha pótolni képes volna is, méltóztassanak tekintetbe venni, mint sújtja ez a hiány a jelen gazdasági nemzedéket és azt is, hogy felnőtt, felnevelt embereket veszítünk el, kiknek neveltetése ennek az államnak pénzében van és akik felnevelve, dolgozni képesek, tehát olyan emberanyagot, amelyet átlagban csak 20 év múlva, 20 évi nevelés után tudunk sorbaállítani és hasznosítani. (Ugy van, ugy!)

És hogy állunk azokkal a vármegyékkel, melyekben a kivándorlás még nem öltött ilyen nagy terjedelmet. Saját vármegyémet területén 1899-ben összesen kivándorolt 146 ember. Számot nem tevő szám, azt mondhatja valaki véletlen. 146 embert e nagy vármegye területéről, amelynek lakossága 250—270.000, hamar lehet összetoborozni. Azonban ez a szám felszaporodott az elmúlt másfél esztendőben 2300-ra és az elmúlt három hónap alatt csupán néhány község területéről 382 ember vándorolt ki. Ez azon községnek valóságos pusztulását jelenti, mert a hátramaradtak már a künn mutatkozó jólétről beszélnek és egész éretlen gyermekek, leányok és alig fejlődöttébb fiúk is csábítanak ki, hogy azután ott maradjanak a falvak, üresen, munka és erő nélkül kiforgatva normális életviszonyaikkól és átadva az enyészetnek. (Élénk tetszés! Ugy van, ugy!) Megrendítő adatok ezek t. kongresszus. Vagy ott van pl. Zemplén vármegye, ahonnan a kivándorlók száma az elmúlt 10 esztendőben körülbelül 2900 volt, amde ebből az utolsó két év alatt 11.523 ember ment ki. Ezek a rohamos szaporulatok azok a jelenségek, amelyek talán a legmegdöbbentőbbek. (Ugy van, ugy!)

Ezzel szemben igen sokan találkoztak, a

kik azt mondták, hogy hiszen a kivándorlók pénzét küldenek be és ezen a révén számottevő tőke jön be az országba, a mely az itthon maradtak nyomorának enyhítésére szolgál, amihez hozzájárul még az amerikai pénz nagyobb vásárló ereje is, úgy hogy ezen a pénzen olyan földeket, amelyek talán csak 20—40 frtot értek holdanként, 100—150 frttal is megvesznek. Hát ez a vélemény lehet bizonyos mértékben igaz, de korántsem megnyugtató, hiszen én kiszámítottam, hogy az az összes pénz, a melynek nagyságát ugyan pontosan nem lehet ellenőrizni s én 20%-al többet vettem fel, mint a mennyit ki tudtak mutatni, alig 1⁸/₁₀, tehát nem is két százalékos kamatja annak a nemzeti tőkének, a melyet elvesztünk. De hiszen a pénz csak nem képviselheti az elvesztett nemzeti erő ellenértékét? És ezzel szemben áll pusztulása annak a néprétegnek, amelyet az ország erősbödése első anyagának, fajunk szaporodása legfőbb eszközének tekintünk, holott tudjuk, hogy nekünk ezt a pusztulást nincs honnan helyre hoznunk, nincsenek gyarmataink, a honnan bevándorlókat telepíthetnénk be, és kívánatos az lenne, hogy 20 millió helyett 40 millió éljen Szent István birodalmában. (Hosszas éljenzés.)

Ily helyzettel szemben ez a pár millió forint, a mely itt bejön, nem érték arra, hogy lelkünk a teremtett viszonyokba belenyugodhatnánk. Még ha kiemelem is, hogy egyes vármegyékben, pl. Ung vármegyében természetesebb a kivándorlás és a visszatérés is, mint bármely másban és több a hazaküldött pénz, vigaszt ez sem adhat. Igaz, hogy e vármegyébe 25—30%-a a kivándorlóknak visszatér. Azt hiszem, ez csak véletlen jelenség lehet, mert 22 vármegye közül teljesen kivétel. Ezek a kivándorlók talán olyan viszonyok közé jutottak, hogy a nehéz munkát megúvva, hazajönnek, hogy itthon, megtakarított pénzeszközükből némi földeket vásároljanak, a kiirtott erdők és egyéb telkekből, hogy azon mint szántóvető emberek folytassák életüket. De az én vármegyémetre t. kongresszus ez nem áll, mert a ki Borsodba hazajött, ha egy pár ezer dollárt haza hozott is magával, csak addig, amíg a pénzében nagyobb csökkenés nem állt be, maradt itt, a hol ur akart lenni, nem dolgozott, úgy hogy a vége az lett, hogy visszament, sőt magával csábított nem egyet a nyugodt munkások sorából. (Ugy van, ugy! ez az igaz!)

Azt hiszem, egészen nyilvánvaló, hogy ezeket az üzelmeket nem nézhetjük összetett kezekkel. (Igaz, ugy van?) Hiszen az ország érdeke ellen való izgatásnak első tényezője az, ha valaki az anyaföldtől való elszakadásra igyekszik bírni az ittelőket, és felbiztatja, felvilágosítja őket, hogy van ott künn egy szebb, egy jobb haza, egy Eldorádó, a hol az emberek boldogak! Ezt a hazát kipusztulni hagyni nem szabad és ha erre csábító üzelmek hatnak, az ilyen üzelmekkel szemben a legszigorubb kormányintézkedéseket, sőt ha kell, törvényhozási intézkedéseket kell életbe léptetni. Bármennyi érzékünk legyen is az emberi jogok szabadsága iránt, ha nem korlátozhatjuk is cselekvési szabadságát az érett embernek, a kinek a kivándorlás komoly elhatározása és a ki idehaza minden kötelezettségeinek eleget tett, azért nem szabad eltűnnünk azt, ami ma történik, hogy minden ellenőrzés, minden előfeltétel nélkül mennek ki emberek, hanem meg kell vizsgálni gyökeresen az illető egyén viszonyait és csak az, a ki a felvilágosítások, az óvások és intelmek dacára menni akar és az állam iránt való kötelezettségeinek eleget tett, amennyiben el. (Élénk helyeslés!) De mi történik vele odakünn? Reánk nézve nem lehet ez közömbös? Odakint t. kongresszus, gondozni kell azoknak hazafiai érzelmeit és lelki életét, hogy azt a kapesot, a melyet magukkal kell hogy vigyenek, teljesen el ne szakítsák, lelkületükből a magyar érzés ki ne haljon! (Igaz, ugy van!) Én a teljes szigorú óhajtanám törvénybe iktattni a csábítások ellen, mert a

könnyelműséggel határos a kivándorlással szemben a be nem avatkozás, éppen olyan ez, mintha az atya beteg gyermekét nem viszi el az orvoshoz, hanem inkább pusztulni engedi. (Ugy van! Ugy van!) Itt nagy kérdések forognak koczán! Azt mindenesetre meg kell tenni, hogy azoknak a külföldi vállalatoknak az ügynökei, akik a nyers emberanyagot olcsón akarják vásárolni és e célból a kivándorlásra csábítanak, ide be ne jöhessenek és államellenes izgatásokkal fel ne kavarják ennek a nemzetnek a belbékéjét. (Élénk éljenzés!) Ismétlem, meg kell akadályozni, hogy a kivándorlásra csábítás szabadsága meghagyassék, meg kell akadályozni, hogy az utlevelek soronkívüli elintézése oda magyaríztassék, mintha a kormány azt akarná, hogy honosaink vándoroljanak ki; hogy ilyen csábító ügynökséggé válják minden egyes jegyzői hivatal, (Ugy van! Ugy van!) ezeket nem tűrhetjük tovább, ezek nem egészséges dolgok, ezekkel szemben nemesak a jelen, de a jövődöre való tekintetből is cselekedni kell. (Hosszantartó élénk tetszés.)

Itt általános törvényes intézkedésekre van szükség, törvény által kell a kivándorlást szabályozni, irányítani és óvni. Ezen irányban már van is javaslat, amelynek talán némi módosítása szükséges, és ha rajta a kellő változtatások megtörténnek, nem fog hatás nélkül maradni. Az a szomorú érzés, a mely engem áthat, a ki 23 év óta foglalkozom ennek a kérdésnek minden apró részletével, aki ismerem a helyzetet bent és kint, a ki láttam azt, hogy véreink mint tagadják meg magukat és mint szakadnak el tőlünk, azt követeli, hogy gyorsan cselekedjünk. (Hosszantartó élénk tetszés.) A nemzet jövője parancsolólag int az öntudatos cselekvésre! Fel tehát a munkára a haza üdvére! (Élénk éljenzés, taps az elnököt számosan üdvözlök.)

Most pedig arra kérem t. tagtársaimat, hogy szakosztályok szerint méltóztassanak megalakulni és tárgyalásaikat a szakosztályokban folytatni. (Megújuló általános éljenzés.)

A közzétett programhoz képest az elnök és előadó urak személyében több változás történt és kérem a főtítkárt, szíveskedjék ezeket a változásokat bejelenteni.

Jeszénky Pál főtítkárt! Mélyen t. kongresszus! A kongresszus szervezőteről felvilágosítást nyújt az a tervezet, amely a t. tagoknak megküldetett. Ebben a tervezetben az összes szakosztályi elnökségek és azok az urak, akik az előkészítő bizottság által előadásra felkértek, név szerint fel vannak sorolva. Ezek neveinek bejelentésétől talán el méltóztatnak tekinteni és méltóztassanak azok megválasztását jóváhagyni. (Helyeslés.) Minthogy azonban egyes urak akadályozva vannak a megjelenésben, ezek helyett a következők kértettek fel a rendezőbizottság által az elnöki tisztség elvállalására és pedig: A második osztály elnökéül *Haidik János* helyett *Szemesvári Arisztid*. A harmadik osztály elnökéül *Kürthy Lajos* főispán ur helyett *Jobszty Gyula* alispán ur. A hatodik osztály elnökéül *Emödy József* ur helyett *Kramolin Viktor* főispán ur. A hetedik osztály elnökéül pedig *Münnich Aurél* helyett *Forster Géza* OMGE. igazgató ur. Főtítkárt ezután ismerteti a napirendet és proponálja hogy az egyes szakosztályok a részükre kijelölt üléstermekben szíveskedjenek megalakulni. (Helyeslés.)

Elnök: Van szerencsém bejelenteni, hogy a mai egyetemes ülés folytatása holnap, vasárnap délután 4 órakor fog megtartatni, amikor az egyes szakosztályok a szakosztályi jegyzők útján be fogják terjeszteni határozataikat. Kiemelem még, hogy a szétküldött kis füzetekben közzétett előadói javaslatok teljes egyéni vélemények, a melyekkel szemben a kritikának teljesen szabad tere van. Sokan vagyunk olyanok, akik több kérdésre nézve nem értünk egyet az előadókkal és természetesen mindannyiunknak kötelességünk az ügy érdekében véleményünket ezekkel szemben elfogulatlanul nyilvánítani.

Amidőn tehát t. tagtársaimat a korlátlan vélemény-nyilvánításra felkérem, a mai teljes ülést ezennel berekesztem. (Szünni nem akaró taps és éljenzés).

Miklós Ödön nagyhatású megnyitó elnöki beszéde után

Jeszenszky Pál, a kongresszus főtitkára a kongresszus szervezetében beállott változásokat jelentette be. A kongresszus részletes tervezete megküldetett az összes tagoknak, ebben benfoglaltatik az anyag felosztása, az egyes osztályok, elnökök, előadók és jegyzők névsora, kéri a kongresszust, méltóztassék ezt fölolvassottnak tekinteni. Bejelenti még, hogy az erdészeti osztályban az elnöki tisztre gr. Hadik János akadályoztatása folytán Szmeccsányi Arisztid főispán kéretett fel, míg a bányászati osztálynál a szintén akadályozva lévő Kürthy Lajos helyett Jobszty Gyula. A fogyasztási és értékesítő osztályban Emódy József helyett dr. Kramolin Viktor, a turisztikai osztályban Münnich Aurél helyett Forster Géza vállalták el az elnöki tiszteket.

Ezután Miklós Ödön a kongresszus elnöke a megnyitó ülést bejelentette és a szakosztályok a kijelölt tanácsstermekben megkezdették működésüket.

I. Östermelési szakosztály.

Az östermelési szakosztály mezőgazdasági osztálya ülést az ágostai ev. egyház könyvtári helyiségében tartotta meg Piller Kálmán elnöke alatt. Jegyző volt Berzeviczy Béla.

Az első előadó Sierbán János volt, aki a mezőgazdaságról, állattenyésztés fejlesztéséről kapcsolatban a havasi legelők jobb kihasználásával, tejjgazdaságok létesítéséről, baromfitenyésztés és tojásértékesítő szövetkezetekről, talajművelés és gyümölcstermesztéséről tartott kimerítő előadást, határozati javaslatában a szarvasmarhatenyésztés fejlesztése érdekében követeli az 1894-ik évi XII. t.-ezikk rendelkezései szigorú végrehajtását, felkérendők a törvényhatóságok, hogy a köztenyésztési célokra beszerzett apadaltok beszerzése, a községeknek kedvezményes áron való átengedése a községi legelők jókarban való tartására nézve, mint a havasi telepek létesítésére nézve; a kellő intézkedéseket megtegyék. Sürgeti a javaslat az állattenyésztési és értékesítő szövetkezetek létesítését, kívánatosnak tartja a juh- és sertés-tenyésztés támogatását kiválóbb tekintettel a fejős juhászatra és hussertésenyésztésre; fejlesztendő a tejjgazdaság, tejszövetkezetek, vajtermelő központok, havasi tejjgazdasági telepek, sajtokadák létesítésével. A baromfitenyésztés fejlesztése végett: baromfitenyésztési egyesületek alakítását, tojás- és baromfiértékesítő szövetkezetek létesítését, a termények kivitele végett pedig fűthető és szellőztethető vasuti kocsis berendezéseket, a gyümölcstermesztés fokozása végett megfelelő gyümölcsfajták terjesztését, értékesítő szövetkezetek és aszaló telepek létesítését, ugyszint a vasuti berendezéseket a kivitelre.

Héder János, Orczy Gyula, Deák Lajos, Csillaghy István, Ordódy Lajos, Spohner Andor, Neogrady Lajos dr. Bacskay Sámuel felszólalása után az előadói javaslatot az osztály a határozati javaslatot Bacskay Sámuel indítványára a méhészeti fejlesztésére vonatkozó kívánalmakkal egészítette ki, valamint a juhtenyésztésre vonatkozó részét a javaslatnak azzal töltötte meg, hogy kívánatos a gyapjumínőség emelésére is törekedni.

Az östermelési szakosztály bányászati osztálya tartotta ezután Jobszty Gyula elnöke alatt ülést, melyen Münnich Kálmán előadó hosszabb indokolással terjesztette elő a bányászatra és új bányatörvény alkotására vonatkozó határozati javaslatát, melyben a jelenleg érvényben lévő Ausztriától átvett bányatörvény megalkotását követeli bányáiparunk egészséges fejlődésének biztosítása végett.

Héder János, dr. Tarnay Gyula, Piller Kálmán, elnök és előadó ismételt felszólalása

után a határozati javaslatot részben előadó, részben a felszólalók által kibővíve azzal a módosítással fogadta el, hogy a bányáknál fennálló társadalmi kötelezőleg fentartassanak ezentul is, ahol pedig ilyenek nincsenek, ott új bányatörvény alapján kötelezőleg mondassék ki a társadalmi létesítése, a bányamunkások élelmézéséről való gondoskodás, és egy igazságos bányamunkás-rendszabály megalkotása. Az osztály előadó javaslatára hozzájárult a szepesmegyei törvényhatóság által ez ügyben kidolgozott memorandum 11 pontjához és azt a kongresszus zárülésén előterjeszti.

Az östermelési szakosztály erdészeti osztálya délután tartotta ülést Szmeccsányi Arisztid elnöke alatt.

Báró Ghillányi Imre előadó az erdészetre a legelő-erdők és legeltetés céljaira okszerűen felhasználható erdőterületekre, védőerdők új kijelölésére kopár területek befásítására vonatkozólag terjesztette elő megokolt határozati javaslatát, melyben követeli az erdei törzskönyvnek újbóli összeállítását a legeltetés céljára szolgáló szaporítása végett legelő-erdők létesítését, az újból osztályozásnál a kataszteri fölvetel figyelembevétele mellett irányadó legyen a tagosítási jegyzőkönyvs megállapítandó a jövődelmező erdőkezelés üzésének módozatai, továbbá az urbéri legelők, szakadásos, vízmosásos területek használati módja preczizen megállapíttassék, a kopárok befásítása és megköltése sürgősen keresztülvendő s amennyiben kisbirtokokosok magántulajdonát képezik a kopárok, az esetben azok az állam részére kisajátíttassanak.

Hosszabb vita folyt ezután a határozati javaslat fölött, melyben Sponer Andor Jeszenszky Pál, Piller Kálmán, Szmeccsányi Arisztid, Kállay Zoltán, Kelecsényi Jenő, Kovách Kálmán vettek részt s az osztály az előadói javaslatot Jeszenszky Pál azon módosításával fogadta el, hogy a legelő-erdők helyett ligeterdők létesíttessenek s hogy a javaslat első bekezdésében kimondassék, hogy a kongresszus a felvidéken az állattenyésztést époly fontos közzgazdasági ágának tartja, mint az erdőgazdaságot.

Az östermelési szakosztály szőlészeti osztályának ülése következett ezután gróf Andrássy Sándor elnöke alatt:

A szőlészetre, szőlők felújítására és pinceszövetkezetekre vonatkozó határozati javaslatot Lázai Szabó László terjesztette elő. Az osztály ajánlja a zárülésnek, hogy Szabó László javaslata egész terjedelmében kinyomattassék és terjesztessék.

Az előadói javaslat a borfogyasztásnak a beltermelés részére való biztosítását, a belfogyasztás emelését, a külpiaiczok visszahódítását követelik és e végett az állami támogatás sulypontját a szőlőtermelésről a borok értékesítésére kivenja áthelyezni, külföldi borok behozatala ellen magasabb vámokat szorgalmaz, a bortörvénynek a borhamisítások kiirtása végett szigorítását kívánja, sürget oly intézkedéseket, melyek útján boraink a maguk valódiságában jussanak a külföldre.

Miklós Ödön, Orczy Gyula, Kállay Zoltán, Kovách Kálmán felszólalása után az osztály az előadói javaslatot azzal a módosítással fogadja el, hogy a boritaladó mérsékeltségek, még pedig oly módon, miszerint az italmérési adó a fogyasztási adótól külön választatván, ez utóbbi adónem megszüntetessék és csupán az eddigi italmérési adónem maradjon érvényben.

Az osztályülésen Héder János által fölvetett indítványt az ünnepek rendezésére nézve az östermelési szakosztály a munkásközvetítő osztályhoz utalta tárgyalás végett.

Piller Kálmán szakosztályi elnök köszönetet mondva az osztályelőadónak fáradságos munkájáért a szakosztályi ülést berekesztette.

II. Az ipari, értékesítési és közlekedési szakosztály ülése.

E szakosztály ülést a kereskedelmi és iparkamara termében tartotta meg Bujanovics Sándor elnöke alatt. A szakosztály megalakulván, jegyzőül dr. Sugár Ignácot kérték fel.

A szakosztály ipari osztálya Radványi István elnöke alatt kezdte meg ezután tanácskozását s dr. Szentpály István előadó terjesztette elő javaslatát az iparágak fejlesztésére vonatkozólag. (Faipar, agyagipar és kőfejtőipar, laposnádipar, vesszőfonás, fonó- és szövőipar.) Az előadói javaslat szerint megállapítandó kereskedelmi és iparkamarák, gazdasági egyletek, vármegyei hatóságok közreműködésével a helyi viszonyok között indikált iparágak, a nagyiparnál figyelem fordítandó a gazdasági iparágak fejlesztésére, mi czélból fogyasztási adóink szabályozását, egy vegyi és technikai gazdasági ipari kísérleti hivatal szervezését, gazdasági termékeket földolgozó gyárak, valamint eddig nem létező iparágak meghonosításának segélyezését, kisipari gépek adományozását a háziiparnak gépek ingyenes adásával, iparosok oktatásával, szövetkezetek alakításával való fejlesztését.

A javaslatához Bujanovics Sándor, Forster Géza, Eröss Rezső, Veidlich Pál, Radványi István elnök szólottak hozzá s kibővítették a javaslatot Bujanovics Sándor azon módosításával, hogy fogyasztásiadó-rendszerünk, különösen a szesz, sör, cukor adó rendszernek termelési viszonyaink szerint önállólag szabályoztassék s a hazai termelésnek biztosíttassék a fogyasztás, sör és czukornál a fogyasztási adók lejjebb szállíttassanak, a kivitelnél vasuti és hajózási tarifák mérsékeltséssenek, a husfogyasztási adó törlendő vagy mérséklendő; az állam ipari szükségletei hazai gyárak és iparosok által fedeztessenek, a közös hadsereg szükségletének fedezését pedig a magyar ipar a kvóta arányában fedeztesse és társadalmi akció indítandó, hogy a közönség a hazai iparezikkéket vásárolja.

Forster Géza indítványára az osztály elhatározza, hogy a vízjogi törvény olyképpen módosítandó, hogy a vizeknek a házi és gyár-
ipar céljaira való fölhasználása megkönnyíttessék.

A szakosztály turisztikai és fürdőügyosztálya tartotta ezután Forster Géza elnöke alatt ülést s Fischer Miklós előadó alapos indokolással kísérli határozati javaslatát, melyben kimondani kéri, hogy a kongresszus a kívándorlás csökkentésének egyik eszközét a fürdői és turisztikai élet föllendítésében látja s kívánatos, hogy a belügyminiszteriumban a gyógyhelyekről, gyógyvizekről és üdülőhelyekről szóló törvényjavaslatot mielőbb a törvényhozás elé terjeszszék. Kérelmezze a kongresszus az ásványvízfogyasztási városi adó megszüntetését, egy országos fürdőfelügyelő kinevezését s az idegenforgalom emelésével összefüggő érdekek megóvása végett egy külön szakreferenset a miniszteriumban, ugyszintén a törvényhatóságok kebelében is ily szakreferensek rendszeresítését. A javaslat a turistaság és idegenforgalom emelése végett szükségesnek tartja, hogy a vármegyei területén a magyarországi Kárpátgye-
sületnek, vagy az Országos Turista-egyesületnek egy-egy osztálya létesíttessék a törvényhatóságok által. A javaslat szabályozni kéri azt az anomáliát is, hogy egyes vidékeken a vadaszati jog hérlői a vadászterületeket a turisták elől elzárják, az idegenforgalom szempontjából szükségesnek tartja, hogy hazánk természeti szépségei és ritkaságai, fürdőink gyógymódjai, ásványvizeink gyógyhatása, kulturális és történelmi nevezetességei a külföldön is megfelelő módon és minden irányban ismertessenek s hogy a kongresszus a turistaság és idegenforgalom tekintetében országos fontosságú objektumnak ismerje el a magas Tátrát és ennek hozzáférhetővé tételére minden eszközzel kell törekedni. A javaslat elismerést kíván

szavazni a földmivélésügyi miniszternek a magas Tatra megszerzéséért s a tyssa-potnai határszéli utszakasz és Bialka-hid haladéktalan kiépítését sürgeti.

A terjedelmes javaslatához Forster Géza elnökön kívül Hajnóczy József és Bujanovics Sándor szólottak hozzá, kik a felügyelő kinevezését perhorresztálták.

Forster Géza indítványára az osztály a javaslatban az ásványüzkereskedelem fejlesztésére fölhívandónak tartja a kormány figyelmét, ugyszintén egyesítendő volna a miniszteriumban a fürdő- és turista-ügy, valamint ahol a fürdői és turista élet fellendítése végett a szabványos vasut építése költséges, ott keskenyvágyú vasutak építendőek.

Ezen szakosztályfogyasztási és értékesítő szövetkezeti osztálya d. u. tartotta meg ülését Kramolin Viktor főispán elnökle alatt. Az előadó Bujanovics Gyula országgyűlési képviselő beadott határozati javaslatában behatóan fejtegette a szövetkezeti eszme jelentőségét az ugynevezett kisemberekre nézve. Sürgeti az olvasó-körökkel egybekötött fogyasztási szövetkezetek alakítását, mezőgazdasági, mint kis- és háziipari termékek elhelyezésére értékesítő szövetkezetek létesítését s e végből felkérni kéri a kormányt, hogy mivel ez utóbbiak nagy anyagi és szellemi tökélet igényelnek, a kis- és háziipart ha áldozatok árán is fentartsa és hathatósan támogassa, másrészt pedig a kisemberek akár gazdák, akár iparosok termékeit értékesíteni hivatott értékesítő szövetkezeteket a kormány anyagi és erkölcsi támogatásában is részesítse.

Előadó kiterjeszkedett a szesz- és cukoripar kérdésére is előterjesztett javaslatában, fölkérendőnek tartja a kormányt, hogy mindkét iparnál a főszűlyt a jövőben lehetőleg a kisebb gyárakra fektesse, melyek a lakosság nagy rétegére nézve teszik hozzáférhetőbbé e két fontos ipar előnyeit s keresetet nyújtanak a népek ott, ahol arra a legnagyobb szükség van.

Hosszabb vita folyt ezután a betervezett határozati javaslat fölött, melyben dr. Hollesch István, dr. Szentpályi István, Bernát István, Hajnóczy József, Zima Miklós, Bujanovics Sándor és Hedry Ernő vettek részt.

Az osztály előadó határozati javaslatát némi stiláris módosítással elfogadta.

Az ipari, értékesítési és közlekedési szakosztály ezzel elvégezvén a tárgyalási anyagot, Bujanovics Sándor szakosztályi elnök a szakosztály tárgyalásait berekesztette.

III. Birtokpolitikai, adó- és hitelügyi szakosztály.

Ez a szakosztály a vármegyeháza nagy termében ülésezett; elnöke gróf Zselénsky Róbert, jegyzője Lukovits Aladár. A szakosztály elnöke, aki egyuttal osztályelnök is, a 8. osztály ülését megnyitván, felhívta dr. Mocsáry Sándor előadót a középosztály megerősítéséről szóló javaslata előterjesztésére.

Mocsáry Sándor előadó indoklásában kiemeli, hogy a felvetett vezető-eszmék tulajdonképeni célja a kivándorlás megállítását kéri, habár szoros összekapcsolását az előadandó tárggyal nem is látja, de azért meg van az egyöntetőség. A nemzeti társadalmat 6 osztályra osztja, melyeknek kötelessége a felvetett kérdést megoldani. A jelenlegi megmaradt középosztály megerősítése meghiusult. Ennek ellensúlyozására az egészséges tagoltságot tartja szükségesnek. Kívánja, hogy adassék meg a mód, hogy a birtok vétel vagy csere útján állandósítsák. Az erdők szétosztását tartja szükségesnek.

Javasolja előadó, hogy a kongresszus az igazságügy-, pénzügy- és földmivélésügyi miniszterek révén sürgesen oly törvényhozási alkotást, melyben a középosztálynak, mint a nemzet gerincoszlopának fentartása s a vagyonállag állandósítása és oszthatlansága révén érhető el; ez elsősorban nemzeti alapokra szervezendő.

Az állandóság leghatározottabb jellegével természetesen az anyaföld bír: azonban kívánatos, hogy lehetőleg ne köttessék le a földnek már részben ugyis lekötött — és pedig nagyrészt tul latifundiális alakulatu — java termőrése, hanem köttessék le a kisebb-nagyobb komplexumokat kitevő — csekély kivétellel meglehetősen elhanyagolt állapotban levő — erdeje, beleértve az eddig is hozzátartozott és természetes kiegészítését képező kisebb-nagyobb kulturterületeket is. Engedjék tehát meg minden az országban lakó magyar állampolgárnak, hogy középérdőbirtokot és annak gazdasági kiegészítő részét képező földterületeket megköthessen.

2. Mivel pedig, főleg a felvidéken az ilyen régi középbirtokok nagyrésze elpusztult, alakítsanak az állam közreműködésével új középbirtokok is.

3. Végül módosítsák az örökösödési törvény idevonatkozó része.

Hedry Ernő: Helyesli előadó szempontját, hogy a pusztuló középosztályt fenn akarja tartani, azonban ez jelenleg olyan állapotban van, hogy ez lehetetlen.

Utál Sárosmegyére, a hol az amerikai pénzekkel ez teljesen el van parcellázva a föld és valóságos tótországot alkottak. A hivatalnok kar teljesen kivesz a felvidéken, mert ki van téve a panszlavizmusnak és az elszakadásnak. Nem erdő szükséges a középosztálynak, mert abból meg nem élhet. Sürgősnek tartja az örökösödési törvény revízióját. A határozati javaslatot, mint kivihetlent el nem fogadja.

Szigel Gyula szintén a határozati javaslat ellen foglal állást. Szerinte az erdő fentartása sokba kerül és abból megélni lehetetlen.

Dr. Tarnay Gyula: Az örökösödési törvény revízióját veszedelmesnek látja. Szó szerint ez visszafelődése volna a dominációnak, a mi felett már régen napirendre tértek. A határozati javaslatot szintén nem fogadja el.

Bujanovics Gyula: Az erdőbirtokok létesítése által a közgazdasági és életexistenciát nem látja biztosítottak. Biztosítva látja szülő csak azon esetben, ha középbirtokosoknak olcsó hitelt nyújtanak, mert az uzsora tette tönkre a kis- és középbirtokosokat, mert itt van az igazság komikuma, míg ha valaki éhségből, vagy bármily körülményes szükségből 3-4 forintot lop, fegyházat kap, míg a kiszípolozók, a kik egész falukat, városokat tesznek tönkre, társadalmi állást foglalnak el, kaszinói tagok és ezimet és rangot nyernek. A pénzintézet megkapja az olcsó hitelt, de a nép nem. Javasolja, hogy úgy mint Amerikában az uzsora törvény szigoruan alkalmazassék.

Lőrinczy Jenő: Az elhangzott vélemények és javaslat után nem tud mit elfogadni. A javaslat a liberalizmus megszorítását tartalmazza.

A lekötöttséget szükségesnek tartja a nemzetiség megakadályoztatása céljából és indítványt terjeszt be aziránt, hogy „mondja ki kongresszus, hogy a nemzetiségi vidékeken a középbirtokosok lekötöttségét szükségesnek tartja.

Hagara Viktor szerint ez a kérdés még annyira kiforrva nincsen, hogy e felett a mai kongresszus határozzon. Foglalkozzon előbb vele a társadalom és kéri ezt a kérdést a mai ülés napirendjéről levenni.

Báró Ghillányi Imre: Bujanovics javaslatához csatlakozik. Ő is szükségesnek tartja az uzsoratörvény szigorú betartását.

Bernát Dezső: Az előadó által készített határozati javaslatnak az alapját a törvényes intézkedések megtételére való szorgalmazásnak látja a középosztály megvédésére. Ő is szükségesnek tartja a középosztály fentartását. A kérdés elodázását és napirendről levételt nem találja helyesnek, hanem a kérdést egyszerűbbé, könnyebbé és áttekinthetőbbé tenné.

Lichtenstein József nem járul a határozati javaslatához. Lehetetlennek tartja az erdő középbirtok szétosztását. A napirendről való

levételt azért egészen nem helyesli, mert a középosztály bajairól mégis kell beszélni.

Mérey Lajos egy bizottság kiküldetését kéri, aki a javaslatokat egybeveti és csak úgy határozzanak felette.

Elnök szintén azon a véleményen van, de mivel a napirendről való levétel iránt is lett javaslat beadva, szavazás alá bocsátja, hogy a szakosztály leveszi-e a napirendről a tárgyat vagy sem. Ő a napirendről való levételt nem tartja helyesnek, mert hogy a középbirtok megköthető legyen, ez fontos. Utál Európa többi államaira, hol a birtokok mind kötve vannak. Ez nem olyan kérdés, amit tanulmányozni kell, csak körültekinteni.

Mocsáry előadó javaslatának védelmére felhossa, hogy ő csak a köttesség elméletével foglalkozott és nem a középbirtokok köttőségével.

A szakosztály a napirenden való hagyást és a határozati javaslatok benyújtóit javaslatuknak egybevetése végett egy bizottságba kiküldetni és átdolgozni határozza el.

Elnök az ülést berekeszti és folytatását délutánra rendeli. Ekkor kihirdeti az alábbi javaslatot:

1. Mondja ki a kongresszus, hogy a középbirtokok fentartására a középosztálynak megadassék a lehetőség arra, hogy birtokai lekötethetők legyenek.

2. A hitelrészvények kellő rendezése által adassék meg a középosztálynak a lehetőség arra, hogy ily lekötésre alkalmas középbirtokok alakulhassanak.

3. Ezen értelemben írjon fel a kongresszus a magas kormányhoz, hogy a fentieknek megfelelő törvényjavaslatokat mielőbb törvényhozás elé terjessze.

E javaslatot egyhangulag elfogadták.

Ezután a szakosztály hitelügyi szakosztálya folytatta tanácskozásait.

Következett a 12. osztály tárgyalása, a hitelügy. Előadó Miklós Ödön. Az elnöki tisztelet Mérey Lajos helyett gróf Zselénsky Róbert töltötte be, ki megnyitja az ülést és átadja a szót az előadónak.

Miklós Ödön előadó kimerítő előadói indokolást fűz határozati javaslatához, melyben kimondani kész: hogy a birtokosok hitelszervezete a legelső foktól a közép-birtokig külön szövetkezeti tömörüléssel oldandó meg, a szövetkezeti törvény odamódosítandó, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet kisebb címletű zálogleveleivel kibocsátására feljogosítsák, a rendkívüli módon elaprózott kisbirtok hiteligénye állami közvetítés útján rendezendő, hogy a hitelt keresők a sok mellék-költségektől megkíméltsenek, a vidéki takarékpénztárak magas kamatu jelzálogkölcsoni konvertálándók, az uzsoratörvény átdolgozandó és szigorítandó, a koresmahitel — a büntető törvénykönyvbe veendő szigorú intézkedések által — a legszigorubb korlátok közé szorítandó. A váltóképességre nézve szintén törvényes korlátozások veendőek fel.

Zselénsky Róbert gr. elnök köszönetet mond a szép előadásért és a vitát megnyitja.

Az előadói javaslatot előbb általánosságban vette a szakosztály tárgyalás alá, a vitában Bernát István Lichtenstein József, Bartha Ödön, Schulpe Alfonz vettek részt.

A határozati javaslatot általánosságban elfogadják.

A pontonkinti tárgyalásnál Bernát István a második pontnál egy mondatmódosítást ajánl, amit el is fogadott az osztály.

A többi pontokat is elfogadták.

Elnök az ülést berekesztette.

A szakosztály 10-ik (tagosítás, telekkönyvek helyesbítése, végrehajtási törvény módosítása) osztálya tartotta ezután ülését báró Rozner Ernő elnökle alatt.

Az előadó Bartha Ödön országgyűlési képviselő indokolta meg határozati javaslatát, melyben a tagosítás kérdésének általános, országos érvényű törvényvel való szabályozását

ÉVFOLYAM.

helyesli, mert a
beszélni.
kiküldését kéri,
csak úgy hatá-

eleményen van,
vételt iránt is lett
pocsátja, hogy a
dról a tárgyat
ló levételt nem
középbirtok meg-
Európa többi
kötve vannak.
hulmányozni kell,

ának védelmére
ség elméletével
birtokok kötött-

den való hagyást
nyújtóit javaslata
bizottságba ki-
za el.

és folytatását
rdeti az alábbi

us, hogy a közép-
osztálynak meg-
y birtokai leköt-

rendezése által
ak a lehetőség
as középbirtokok

fel a kongresszus
fentieknek meg-
bb törvényhozás

elfogadták.

telügyi szakosz-

ály tárgyalása, a
Az elnöki tisz-
Zselensky Róbert
ülést és átadja a

erítő előadói in-
latához, melyben
okosok hitelszer-
ép-birtokig külön-
andó meg, a szö-
itandó, hogy az
vetkezést kisebb

esátására feljogo-
n elaprózott kis-
vetítés útján ren-
ők a sok mellék-

, a vidéki taka-
jelzalogkölesőnei
ény átdolgozandó
tel — a büntető

oru intézkedések
látok közé szori-
ve szintén törvé-

elnök köszönetet
vitát megnyitja.
bb általánosság-
yalás alá, a vitán

ál Bernát István
átmódosítást ajánl,

gadták.

ette.

gositás, telekköny-
rvény módosítása)
sét báró Rozner

ön országgyűlési
ározati javaslatát,
nek általános, or-
faló szabályozását

szorgalmazza, a tagosítási eljárást közigazgatási
teendőnek kívánja nyilvánítani. Kiterjeszkedik
az előadói javaslat az urbéri kapcsolatból
eredő tagosítási és határrendezési kérdésekre,
melyekkel egyidejűleg sürgeti a tagosítási mér-
nöki intézmény létesítését.

A telekkönyvek helyesbítésére nézve tett
javaslatain felül részletesen foglalkozik a végre-
hajtási eljárásról szóló törvény módosításával
és annak mikéntjével.

A határozati javaslatot az osztályülés
egyhangulag elfogadta.

Végül a szakosztály 11-ik osztálya (köz-
ségi gazdálkodás rendezése, pótladó korlátozása,
fogyasztási adók csökkentése) tartotta meg ül-
sét gr. Török József elnöke alatt.

Dr. Tarnay Gyula előadó határozati
javaslatában a községi szervezetek fennállásá-
nak, alakulásának feltételeit külön törvény által
véli szabályozandónak. Szabályrendeletet sürget
a községi pótladóknak maximumára, s kimond-
dani kéri a községi háztartások állami segélye-
zését, valamint azt, hogy a községek által vég-
zett állami természetű munkák kiadásait az
állam viselje.

A fogyasztási adók csökkentésére nézve
javaslata oda terjed, hogy a községek kulturális
szükségleteik fedezésére bizonyos százalékban
részesedjenek.

Ha az előadói javaslatot Hagara Viktor
azon módosításával fogadta el az osztály, hogy
ámbár tudja miszerint a törvényhozás és a
kormány igyekszik a nép irányában minden in-
tézkedést és a legmesszebbmenő törekvéseket
humanitással párosítani, mégis szükséges, hogy
a közigazgatás minden pontján ez a legoda-
adóbban érvényesüljön.

IV. Közmivvelődési és munkásügyi szakosztály ülése.

A kongresszus közmivvelődési és munkás-
ügyi szakosztálya báró Vay Elemér elnöke
alatt tartotta meg szakülését a városháza nagy-
termében.

A szakosztály 13. osztálya (Elemi oktatás
ügye) elnöke Balás Árpád, előadója Meskó
Pál volt.

Előadó határozati javaslatában kifejti azt,
hogy a kivándorlás kérdésénél a nép gazdasági
nevelése nagy súlyjal esik a mérlegbe. A nép
gazdasági nevelésére nem fordít a kormányzat
és társadalom kellő gondot. Hosszabb indoklás
után javaslatba hozza, hogy a kongresszus irjon
fel a kormányhoz, miszerint a nép gazdasági
nevelésének előmozdítása végett a tanítóképző
intézetekbe gazdasági tanszékek állíttassanak
fel, majd a gazdakörök és szövetkezetek kér-
désére térve át, ezek létesítésénél a tanítókat
és lelkészeket kéri bevonni. Majd szól előadó
a földmivvelődési miniszter által meczialt intéz-
ményekről, a gazdasági ismétlőiskolák és vándor-
tanítói intézményről, ezeknek tantervét elő-
adását és kibővítését kéri. A földmivvelő- és gazda-
körök alakításának módozatait részletesen ter-
jeszti elő határozati javaslatában.

Hidvéghi Benő felszólalása után, aki módo-
sítást nyújtott be Meskó határozati javaslatához,
a szakosztály Schulphe Alfonz hozzászólása
után elfogadta az előadó javaslatot Hidvégi
módosításával.

Ezután a 14. szakosztály (Nők foglalkoz-
tatása) ülésezett, melynek elnöke Hámos László
főispán, előadója Gezeze Sarolta volt, ki hatá-
rozati javaslatában a nők foglalkoztatását

1. a háziipar és kézimunkaoktatás;
2. a gazdasági és háztartási oktatás irá-
nyában tartotta szükségesnek szervezni, melyet
a szakosztály általános helyesléssel egy-
hangulag elfogadtatott.

A 15. szakosztály (Mértékletességi egyletek,
népkönyvtárak) elnöke Balás Árpád, előadója
Hidvéghi Benő volt, ki határozati javaslatában
a szigorubb vasárnapi munkaszünetek, különö-
sen a korecsma szünete, korecsmai hitel megszo-
ritása körül sürgős és gyökeres orvoslást követel,
melyet Jobsty Gyula és Clair Vilmos fémi

módosításával Schulphe Alfonz, Joel Soma,
Gálfy Ignác, dr. Nogrády Lajos, Bernát Dezső,
Blaskovics Ferenc hozzászólása után elfogadtak.

Végül a 16. szakosztály (Munkás-közveti-
tés) tartotta meg ülését, melynek elnöke báró
Vay Elemér, előadója Bernát Dezső volt,
kinek határozati javaslatát, melyet a gazda-
körök állandó összeköttetése, a miniszter támo-
gatása, a munkanélküliség rendezésének tárgya
képezte, a szakosztály egyhangulag elfogadta.

Második nap.

(Junius hó 1.)

A vármegyeháza nagytermében az előző
napról elhalasztott birtokpolitikai adó- és hitel-
ügyi szakosztálynak 9-ik osztálya tanácskozá-
sával kezdődött a kongresszus. Ez osztály a birtok
szétforgácsolásával örökösödési törvényeink, a
birtokminimum, homestead és telepítés kérdé-
sével foglalkozott. Az osztály tanácskozásain
gróf Zselensky Róbert elnököl, az előadói
lisztet dr. Baross János töltötte be.

Előadó szerint a kongresszus eddigi tár-
gyalásaiból kitűnt, hogy a kivándorlásnak két-
féle okai vannak s ezek között elsősorban a
parasztbirtok tulajdos elaprózása és elpulverizá-
lódása lényeges ok. Statisztikai adatokkal
igazolja, hogy a magyar birtok 99%-a 10 hold-
nál alább van s a magyar birtokoknak 0.74%-át
teszi csak ki a középbirtok, melynek átlagos
nagysága 285 hold. Jogi fejtegetéseket fűz
ezután a magyar öröklési joghoz, melyben
perhorreskálja és károsnak tartja az egyenlő
természetbeni osztályt a kis- és középbirtokokra
nézve s épp ezért az öröklési jog módosítandó
akként, hogy a hagyatékban bizonyos maxi-
malis és minimális határok közé eső és gazda-
sági egészet képező birtokoknál az örökösök
közül egy, a birtokot örökös társai akarata
ellenére is átvehesse s azokat készpénzben
kielégíthesse.

Sürgeti a birtoknak hozadéki érték alap-
ján való megbecsülését az örökösödésnél s egy
olyan hitelintézet állami létesítését, mely ma-
gára vállalná az örökösök pénzübeli kielégíté-
sét. Végül: kimondani kéri, hogy a jövőben
új hitbizományok alapítása első sorban nemze-
tiségi vidékeken fekvő középbirtokokon enged-
tessék meg.

Az osztály az előadói javaslatot egyhan-
gulag elfogadta.

IV. Ki- és bevándorlási szakosztály.

A ki- és bevándorlási szakosztály Pechy
Zsigmond főispán elnöke alatt tartotta meg
ülését. Az elnök az ülést megnyitván, fölkérte
a 17-ik osztály (galicziai bevándorlási mozga-
lom korlátozása, letelepülés és honosság ügy)
elnökét, dr. Hagara Vikort az osztály tanács-
kozásainak vezetésére.

Dr. Hagara Viktor osztályelnök megnyit-
ván az ülést

Nyegre László országgyűlési képviselő elő-
adóterjesztette elő ezután javaslatát, a gali-
cziai bevándorlás, letelepülés és honosság
ügyére vonatkozólag. Előadó szerint látszólagos
kontraszt az, hogy a kivándorlás kérdése szor-
os összefüggésben van a bevándorlással, de
lényegében nem az.

Szerinte a kivándorlásnak igen sok köz-
gazdasági és pszichológiai okai vannak s az
inproduktív elemeknek az ország területén való
szaporodása szerinte az államra és társada-
lomra igen gyakran úgy közgazdasági, mint
közkerüléségi szempontból veszedelmesek.
Sürgeti előadó a külföldiek lakhatására és tele-
pülésére vonatkozó 1886-ik évi 26-ik törvény-
ezikk 15-ik szakaszának szigorítását oly érte-
lemben, hogy a bevándorló erkölcsi bizonyít-
vánnyal köteles legyen előéletét igazolni s
hogy nem csak magát, de családját is fentar-
tartani képes, viszont a telepítés ne enged-
tessék meg, ha a telepükön akár erkölcsileg,
akár anyagilag a község lakosságának hátrá-
nyára válhatik.

Szabályozni kéri a lakhatás és települési
engedély megadásának a jogát és az arra ille-
tékes hatóság gyanánt a rendőrhatalóságot, eset-
leg alispáni hivatalt jelöli meg.

Szorgalmaz oly kormányhatósági intéz-
kedéseket, melyek külföldieknek az ország terü-
letén bejelentés és nyilvántartás nélkül való
tartózkodását tiltják, sürgeti a határszéli rend-
őrség, bejelentő hivatalok felállítását, a határ-
széli vármegyében a rendőrség államosítását, a
bevándorlásra vonatkozó belügyminiszteri ren-
delet szigorítását és áthágás esetén 600 koro-
nára terjedő pénzbüntetés és egy hónapi elzá-
rás kimondását a lakásadóra, ki a bevándorló-
nak bejelentését elmulasztja. A honosság meg-
adását 10 évi állandó itt tartózkodáshoz és a
közteher viseléséhez kötné, — vagy minimum-
ként 1000 kor. állapítana meg, amit nem kér ki-
terjeszteni a szakértelemmel bíró bevándorló ipa-
rosra, — sürgeti, hogy az italmérségi engedély
csak magyar állampolgároknak adassék ki a
pénzügyi hatóságok által módosítani kéri a
védtörvény utasításának idegen alattvalók sorozás
alá való állításának megfelelő szakaszait,
a vadházasságokat vétséggé kívánja minősíteni
olyan esetben, midőn bevándorló nőülés
ezimén az országba jöve állandóan itt marad,
de honosítást nem kér, az e házasságokból
eredő gyermekek magyar honosokul ne tekin-
tessenek, váltsa meg a kormány a lelkeszi
stólajárandóságokat, szegényebb vidékeken,
hogy a törvényes házasság kötésénél e járan-
dóságok ne képezhesse akadályokat. Végül:
az 1878-ik évi 5-ik törvényezikk azon intéz-
kedéseit, hogy külföldiek büntett miatt az
országból kitilthatók, odamódosítaná, hogy a
kitiltás és a visszatéréstől való eltiltás nyereség-
vágyból elkövetett vétség miatt is alkalmaztassék.

A határozati javaslatot Jobsty Gyula,
Merey Lajos, Lörinczy Jenő, Siegel Gyula,
Kovács János, Rakovszky Elek, Bartha Ödön,
szólaltak fel, az osztály a határozati javaslatot
Siedler és Rakovszky módosításával fogadta el,
mig Merey Lajosnak a magyar államellenes
nemzetiségi izgatások megfékezésé végett az
országból való kitiltást célzó javaslatát az
osztály tárgyalás alá nem vette, hanem el-
határozta, hogy az önálló indítvány alakjában
a pozsonyi gazdakongresszuson terjesztessék elő.

A ki- és bevándorlási szakosztály 19-ik
(közigazgatási) osztálya vasárnap délelőtt tar-
totta tanácskozásait Kállay Zoltán főispán el-
nöke alatt. Tárgya volt a közigazgatás
javítása.

Nagy László alispán előadó ismertetvén
a tárgyat

Merey Lajos az ügy érdekében kéri a
szakosztályt, hogy a határozati javaslatnak azt
a részét, amely politikai vonatkozású, amely
t. i. az állami kinevezési rendszer mellett nyil-
latkozik, mellőzze és teljesen a törvényhozásra
és a kormányra bizza, vajjon a kérdést válaszá-
tási vagy pedig kinevezési rendszerrel akarja-e
eldönteni.

Nagy László előadó nem akarván a kér-
désben elvi vitát provokálni, szívesen hozzá-
járul a határozati javaslat e részének ki-
adásához.

Majzik Viktor szerint a határozati javas-
lat azt a látszatot keltheti, mintha az ország
főszolgabiráinak legnagyobb részével a nép
nem találná fel azt a védőt, a kire szüksége
van. A határozati javaslatnak oly irányu mó-
dosítását javasolja, mely szerint a főszolgabírói
hivatalokra vonatkozó rész elesnék.

Barta Ödön kívánatosnak tartaná, hogy
a határozati javaslatban hívassék fel a kormány
a tisztviselők fizetésének egységes rendezésére,
a szolgálati pragmatika megalkotására és a
fegyelmi szabályoknak modern irányban való
revíziójára.

Tarnay Gyula szerint csak olyan határo-
zati javaslat fogadható el, amely a kivándorlás
kérdésével oki összefüggésben áll és ezért
Barta Ödön indítványának mellőzését kéri.

Kállay Zoltán elnök, Nagy László előadó és Mérey Lajos hozzászólása után a kongresszus a határozati javaslatot egyhangulag elfogadta azokkal a módosításokkal, amelyek a vita során felhozottak. Ezzel az ülés véget ért.

Végül az 5-ik szakosztály *kivándorlási osztálya* tartotta meg ülését *Bujanovics Sándor* elnöke alatt.

Buday Barna előadó rövid indoklás kíséretében terjesztette elő a kivándorlási ügy törvényes rendezésénél felmerülő kívánalmakra vonatkozó határozati javaslatát. Daczára annak, hogy a kivándorlás sorvasztó tüne a közel 30 év óta tart, nálunk ezt az aggasztó jelenséget a törvényhozás egyetlen törvényezikkel sem honorálta. Ez a mulasztás pótoltnak a kongresszus részéről azáltal, hogy támpontot nyújt a törvényhozásnak a szükségessé váló intézkedések megtételére. Két főmomentumot különböztet meg előadó, az egyik a védelem, illetve korlátozás, másik a védelem kérdése. Szerinte mindenütt ott, ahol az állam érdeke összeütözik az egyén érdekével, ott érvényesüljön az állami érdek.

A szabad költözködés jogát drákói rendszabályokkal megtörni nem lehet, de lehet módot találni az állami érdek megvédésére. Szólv, hivatkozva a külföld kivándorlási törvényeinek tilalom és korlátozás tekintetben fennálló intézkedéseire, kifejti, hogy nálunk a honfentartás problémáját kell előtérbe helyezni, mert a produktív elemek munkaerőjét vonja el a kivándorlás. A hadkötelesség teljesítésén kívül kívánja, hogy a kivándorló keresetképtelen családot ne hagyjon itt a község terhére.

Szólv azonban nem elégednék meg azzal, hogy a kivándorlási törvényt pusztán a tilalom és korlátozás rideg szempontjaitól vezérelve provokálja a kongresszus.

Védelmet is kíván nyújtani azoknak, akik viszonyaik által kényszerítve a hont elhagyják. Evégből a kivándorlás irányítása, a közvetítő ügynökségek és hajózási vállalatok megrendszabályozását s kivándorlók védelmét külügyi képviselőnk útján tartja szükségesnek. E három főszempontot részletesen kifejtve, kivándorlási irodák föllállítását javasolja a kivándorlási vidékeken, Oderbergben és azon kikötő állomáson, melyen a kivándorlók hajóra lépnek.

Az egész kivándorlási kérdést egy szervezendő kivándorlási tanács vigye.

Az ügynöki engedély szigorú feltételhez kötendő s oly hajózási vállalatok megbízottainak adassék, kik a magyar kivándorlási törvény alá vetik magukat. Büntetessék a kivándorlásra való üzletszerű csábítás.

Szigorított feltételekhez kötné a kivándorlási engedély megadását és ennek módozatait is részletesen kifejti.

A külföldön élő magyarok érdekképviselőre a konzulátusok szaporítandók, az Egyesült-Államokban szerveztessék több magyar ügynökség, kivándorlási felügyelői intézmény szerveztessék azon államokban, ahova a kivándorlás zöme irányul. Végül koncentrálni kéri megbízható pénzügyintézetek kezelésébe a kivándorlók pénzének kezelését. Ily értelemben terjeszt elő határozati javaslatot, melyhez *Lőrinczy* alispán, *Bartha* Ödön, *Clair* Vilmos, *Bernát* István, *Hedry* Ernő, *Eröss* Rezső, *Pulhy* Ernő, *Bárdossy* Jenő, *Lichtenstein* József és *Rakovszky* István szólottak hozzá.

Az osztály az előadói javaslatot általánosságban elfogadta, részleteiben pedig módosította s a felszólalók indítványaival kibővítette.

A kongresszus záró ülése.

A vármegyeháza nagytermében d. u. 4 órakor záró ülésre gyűltek össze a kongresszus tagjai. A záró ülést *Miklós* Ödön a kongresszus elnöke nyitotta meg s a szakosztályok jegyzői betérjesztették az egyes szakosztályok és azok alosztályainak javaslatait.

A javaslatokat a kongresszus egész terjedelmében elfogadta és a Pozsonyban tartandó VI-ik országos gazdakongresszus elé fogja terjeszteni szentesítés végett.

Miklós Ödön a kongresszus elnöke a következő beszéddel rekesztette be a kongresszust:

Igen tisztelt kongresszus! Határozataink meghoztattak, azoknak nyilvános közzététele elhatározott és így az a szellemi munkásság, amelyet a kongresszusnak igen t. tagjai kifejtettek, közkinésévé válik ennek a nemzetnek.

Fájdalom, hogy a nagy sebet gyógyítani akaró munkásság minket némileg kételkedésben hagy a jövőre nézve az iránt, vajjon eleget tettünk-e ezekkel a határozatainkkal ennek a nagy kérdésnek a javítására. Aggódva gondolunk erre azért, mert a kérdés nagy jelentőségét mindannyian átérezzük és amint igaz az a mondás, hogy nagy gondolatok csak szívből fakadhatnak: mindnyájunknak szívéből fakadt az az érzés, hogy e nagy nemzeti bajon segítsünk, ennek elhárítására tehát a hazafi legnemesebb munkájára, legigazibb ténykedésére van szükség és ez az, ami bennünket ilyen igazán meghatározó módon, az érzelteknek ilyen magaslatos kifejezésével, mint amit itt tapasztaltunk két napon át, együtt tudott tartani. (Ugy van, ugy!)

Aggódalom tölt el azért is, mert sajnos tapasztalhattuk és a tárgyalások mutatták, hogy állami életünknek egész mezején, gazdaság, ipar, kereskedelem, a szellemi avagy más foglalkozásoknak egész tág terén mindenütt annyi javítani valót látunk és annyi tennivalót tudunk, hogy ezeknek végrehajtása maga már olyan nagy program, a mely nemcsak a társadalmat, nemcsak minket, hanem az egész országos kormányzatot kell, hogy foglalkoztassa; (Ugy van!) nem azért, mintha hitemben megvolnék rendülve, hogy ezek a dolgok nem találnak illetékes helyen visszhangra, mert hiszen az igaz magyar hazafiságban kételkedünk nem szabad, ez pedig a nemzetnek igaz ügye, a magyar hazafiságban olyan kérdése, a mely elől senki ki nem térhet; de azért, mert igenis a tennivalóknak sorozata olyan rendkívüli módon tolu előtérbe, hogy jöformán alig lehet kiválasztani azt, mi a sürgősebb a sürgősnél. (Igaz! Ugy van!)

A kérdés tehát égető és ennek a kérdésnek a közvélemény előtt, a kormányzat előtt, az egész magyar társadalomban való ébrentartása az, amire felhívom t. tagtársaim figyelmét.

Most pedig — mielőtt bucsuzót mondanék az én t. résztvevő tagtársaimnak, — ismételtelen kiemelem, hogy ez az ügy nem alhatik el; mi nem elégedhetünk meg azzal, hogy papírra raktuk ezeket az eszméinket, hogy szabatosan igyekeztünk megállapítani azokat az intézkedéseket, a melyek szükségesek, de nekünk éber örként ott kell állanunk ez ügy kezelése körül, végig kell ezt vörös fonálként vezetnünk saját magunk előtt, hogy ebből semmi el ne maradjon (Élénk tetszés és helyeslés.), ez a fonál el ne szakadjon és a kérdés a gyors megoldás felé tereltessek. (Élénk helyeslés.)

En azt hiszem, hogy ettől az érzéstől áthatva kell, hogy kongresszusunkat berekesztettnek nyilvánítsam, nyilvánítsam pedig hálámnak, köszönetemnek s hazafiai szívemnek azon érzésével, hogy mind a jelenlevő t. elnököknek és előadóknak, a vitákban résztvevő t. felszólaló tagtársaimnak, akik szellemi munkáikkal, éber tanácskozási felszólalásaikkal és érzelteikkel — mert hisz a közérzület mindegyiknek jöformán a szeméből tükröződik vissza — ezt a kongresszust ilyen méltóságjeljes, ilyen magas piedestálra emelni segítették.

Hálás köszönetemet nyilvánítom itt saját vármegyémben a megyei hatóságoknak, a városi hatóságoknak, a kereskedelmi és iparkamarának, hogy minket ezen nagy feladatunk megoldásában támogatni szivesek voltak. (Éljenzés.) Hálás köszönetemet fejezem ki az Országos Magyar Gazdasági Egyesület jelenlevő t. alelnökeinek, gróf Zselensky Róbertnek és Bujanovics Sándor

barátomnak (Éljenzés.) azért, hogy ők, mint a szövetségnek kiküldöttjei és velük együtt a gazdasági egyesület t. igazgatója, Forster barátom és a t. főtákar ur ezt az ügyet oly nagy nemzeti kérdésnek tartották, hogy bokros teendőik daczára nem mulasztották el, hogy közreműködésük által is ne biztosítsák a sikert. (Élénk éljenzés.)

Köszönetemet kell kifejeznem a hazafias magyar sajtónak magatartásáért. (Éljenzés.) Ez a hazafias magyar sajtó ami erőnk, amely ott, ahol a nemzeti érzéseknek hű visszatükrözéséről van szó, nem oszlik apró érdekekre, hanem egyetemes erővel tör előre és átérzi, mi az, amit neki támogatni ép ugy kötelessége, mint mindnyájunknak. (Élénk tetszés.) Fogadják tehát a jelenlevők és azok, akik kiküldöttek által képviseltették magukat, azok, akik jelen nincsenek, de ezt az ügyet felkarolták, hálás köszönetemet és arra kérem őket: valahányszor ez a kérdés vissza és visszakerül, ne kíméljék tollukat és ne tartózkodjanak annak az igazságnak hangoztatásától, hogy ez a kérdés a nagy nemzeti ügy érdekében minden mellétekintet és pártszempont félretételével diadalra jusson. (Zajos tetszés.)

Ezen hálámnak érzetével arra kérem ismét t. tagtársaimat, tartsanak meg szives emlékezetükben és vigyék magukkal azt a lélekemelő tudatot, hogy az országnak, a hazának nagy szolgálatot tettek azzal, hogy itt a tanácskozásban méltóságjeljesen résztvevni méltóztattak. (Élénk éljenzés.)

Köszönetemnek újbóli kifejezése mellett az első kivándorlási kongresszus tárgyalásait ezennel befejeztnek nyilvánítom. (Szünni nem akaró zajos éljenzés és taps. Felkiáltások. Éljen az elnök!)

Végül *Balás* Árpád hívja fel a kongresszusi tagok figyelmét azon szép ünnepélyre, amely Amerikában a f. év őszén fog végbemenni, amely alkalomból a Szövetség egy dísz zászlót fog a magyar egyleteknek küldeni.

Ezzel a kongresszus véget ért.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: *M. zey* Gyula.

A vöröshere új betegsége.

A „*Köztelek*” már elmondotta,*) hogy Szászországban Dr. *Mehner* freibergeri tanár a vörösheren igen veszélyesnek látszó új betegséget észlelt, melynek fertőző voltát mesterségesen fertőzéssel beigazolta. A betegség a vöröshere *antraknózis* betegsége, s okozójául *Mehner* a *Gloeosporium Trifolii* Peck nevű gombát jelölte meg.

E gomba, ugy *Mehner* valamint *Sorauer*, a fitopatológia nagyírú mivelőjének véleménye szerint, eddig csak Amerikában észleltetett a vörösheren, s okozott károkat. Ezen az alapon, továbbá mert Szászországban, ahol a közönséges vöröshere már nagyon össze van keverve az amerikai herével, a betegség annál erősebben mutatkozott az egyes földeken, mennél több volt a herésben az amerikai here: *Mehner* jogosnak találta azt a gyanút, hogy a vöröshere antraknózis betegsége Amerikából, amerikai vöröshereemaggal hurezoltatott be Szászországba.

A szóbanforgó herebetegség a múlt nyáron *Württembergben* is észleltetett, mégpedig a *hohenheimi* gazdasági akadémia kísérleti földjein. Itt a betegséget dr. *Oskar Kirchner* akadémiai tanár tanulmányozta, ki a növénybetegségek terén szintén elismert tekintély.

Kirchner észleleteit a „*Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten*” nevű folyóirat éppen most megjelent 1-ső és 2-ik füzetében mondja el, s mert véleménye lényeges dolgokban elüt *dr. Mehner* nézeteitől, dolgozatát szükségesnek látjuk az alábbiakban ismertetni.

*) Lásd a f. é. 18. számban a „*Mezőgazdák új veszedelme*” című cikket.

hogy ők, mint a velük együtt a zsgatója, Forster ezt az ügyet olytták, hogy bokrosztották el, hogy biztosítsák a sikert.

eznem a hazafias ert. (Eljenzés.) Ez erónk, amely ott, hű visszatükrözé apró érdekekre, előre és átérzi, p ugy kötelessége, (tetszés.) Fogadják akik kiküldöttek azok, akik jelen felkarolták, hálás et: valahányszor erül, ne kiméljk k annak az igaz ez a kérdés a minden mellékérelével diadaira

arra kérem ismét g szives emléke azt a lélekemelő a hazának nagy itt a tanácskozás- nni méltóztattak.

ifejezése mellett szusz tárgyalásait om. (Szünni nem elkiáltások. Eljen

fel a kongressz- zép ünnepélyre, őszén fog végbe- övetség egy disz ek küldeni. t ért.

ÉNYTAN. vula. tegsége.

ta,*) hogy Szász- tanár a vöröshere új betegséget mesterséges fer- g a vöröshere ójául Mehner a i gombát jelölte

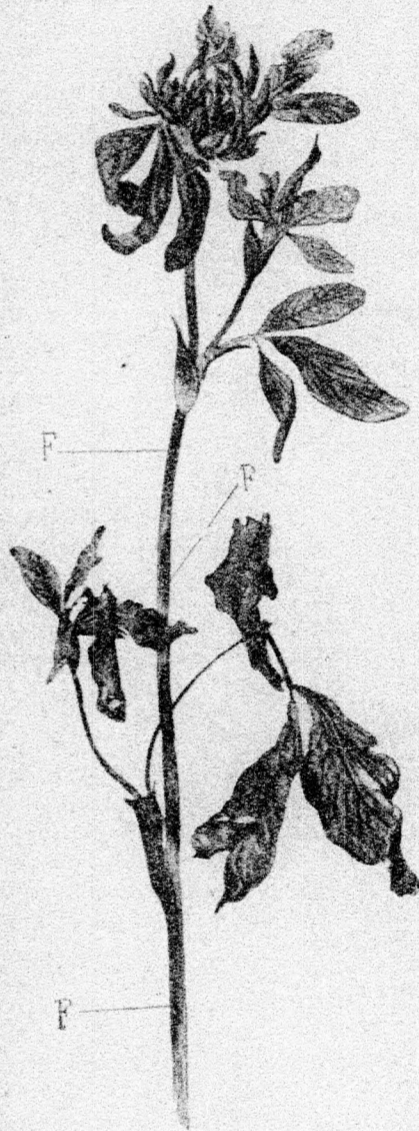
amint Sorauer, ének véleménye észleltetett a

Ezen az ala- gban, ahol a yon össze van betegség annál öldéken, mennél i here : Mehner hogy a vöröshere ából, amerikai Szászországba. g a mult nyáron mégpedig a a kísérleti föld- Kirchner aka- a növénybeteg- tintély.

Zeitschrift für irat éppen most n mondja el, s okban elüt dr. zükségesnek lát-

Mezőgazdák uj

A hohenheimi gazdasági akadémia kísérleti földjein, a német gazdák nagy egyesületének, a „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft”-nak kezdeményezésére különböző országokból és vidékekről származó vöröshereket vetettek el, hogy azok jóságát kipróbálják. Ezek között a herék között jelentkezett az antraknózis, mégpedig csakis egy parcellán nagyon erősen. E parcellán északfranciaországi vöröshere volt elvetve, s nem volt itt talán egy növény sem, melyet a betegség hol erősebben, hol gyengébben meg ne támadott volna. Az első kaszálás ideje előtt néhány nappal tünt fel a betegség oly hevesen, hogy a nevezett parcellát a növények ritka állása, apró növése s a számos elbarnult hereszár, levél és virágfej alapján már első tekintetre meg lehetett különböztetni a szomszédos parcelláktól. E nagyon megtámadott parcellával határos parcellákon a betegség már csak csekélyebb mértékben volt észlelhető. Így egy ugyancsak északfranciaországi, de másféle vöröshere maggal bevetett parcella

75. ábra. Antraknózis a vörösheren.

szélein kisebb, egy délfranciaországi vöröshere parcella szélein pedig nagyobb számban lehetett beteg növényeket találni. A beteg parcellától egy gyeput választott el több dél-oroszországi és északamerikai herével bevetett földdarabot, ezeken beteg növényeket csak elvetve lehetett látni.

Hogy a betegség fészke az északfranciaországi here volt, a honnét azután a baj kissé a szomszédsgba is elterjedt, azt az is bizonyította, hogy egy keskeny földszegélyen, ahol egymás mellett igen sok mindenféle vöröshere volt egy-egy darab földön elvetve, egyedül csak ugyanaz az északfranciaországi vöröshere volt beteg, s ugyancsak nagy mértékben, amely a nagyobb parcellákon is annyit szenvedett.

A betegség a here szárait támadta meg erősen, amelyek nagyon feltüntek az 1-2, sőt néha 5 cm. hosszú foltok, illetve sávok, amelyek közepe erősen besüpped, s világos-

barna színt ölt, míg szélei feketék. Kirchner képen is bemutatja az ilyen beteg herét, s ezt a képet látják olvasóink a 75. ábrán, a melyen a jellemzetes barna foltok, különösen az F betűvel jelölt helyeken vehetők jól ki.

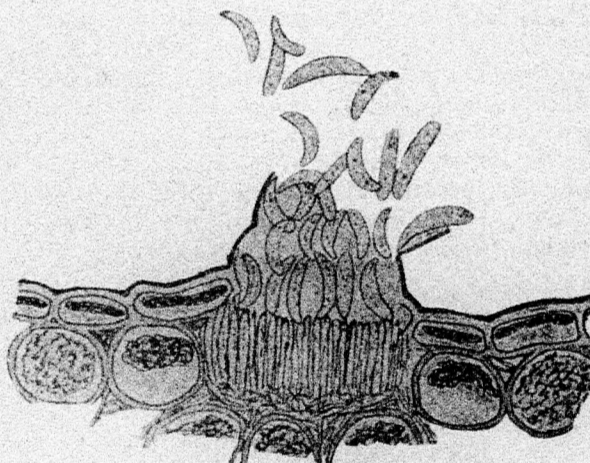
Ha az ismertetett foltok a szárat egészen körülölelik, sőt ha csak nagyon elszélesedtek, úgy a foltok fölött a levelek vagy a virágfejek elhalnak.

Eddig, írja Kirchner, a vörösheren csak egy *Gloeosporium* gomba, a *Gloeosporium Trifolii* Peck volt ismeretes, de a gombát nemcsak Északamerikában ismerik, hanem fellelték már Dániában, Askov mellett is.

Más herén, a *gacsibás löherén* (*Trifolium medium-on*), megtalálta Frank is, a berlini gazdasági főiskola elhunyt tanára az *Arbergen*, *St. Anton* mellett.

Csak hogy, mondja továbbá Kirchner, a vöröshere amerikai (s egyszersmind dániai) betegsége s a Németországban most észlelt herebetegség nem azonosok. Különbég van a kettő között a betegség külső megjelenésében s a betegséget okozó gombában is. Amerikában az antraknózis a vöröshere leveleit támadja meg s rajtuk közézpontosan sávoit, barna, *kerekded foltokat* okoz; holott a Németországban most észlelt antraknózis a vöröshere szárait támadja meg s okozza rajtuk az annyira jellemző *hosszúkás foltokat*. Továbbá a betegséget okozó gomba mikroszkópikus vizsgálata is azt mutatja, hogy az amerikai betegséget okozó *Gloeosporium Trifolii* szaporító testecskéi nem egészen olyanok, mint a németországi beteg vörösherében talált gomba szaporító testecskéi; az előbbiek hengeresek és vastagabbak, az utóbbiak többnyire sarlóalakban hajlottak és kevésbé testesek.

Ezen fejtegetések után kimondja Kirchner, hogy a németországi herebetegséget más gomba okozza, mint az amerikai, s mindjárt nevet is ad az ő gombájának, elnevezvén azt *Gloeosporium caulivorum*-nak (szárevő *Gloeosporium*-nak). Itt látjuk a 76-ik ábrán görösövi nagyítás-

76. ábra. A *Gloeosporium caulivorum* gomba szaporító testecskéi — konidiumai.

ban a *Gloeosporium caulivorum* szaporító testecskéinek egy csomóját, amint éppen áttörtek e sarlóalakban meghajlott testecskék a here szárának bőrén.

Hozzászól mármost Kirchner ahhoz a kérdéshez, vajjon a vöröshere antraknózis betegsége Amerikából került-e Németországba? Ezt a lehetőséget nem tartja ugyan egészen kizártnak, de szerinte a hohenheimi tapasztalatok éppen nem szólnak e mellett. Annyt azonban határozottan állít Kirchner, hogy a betegséget okozó gomba újabban került Németországba. Az a körülmény, hogy a betegség *Hohenheimben* kizárólag csak egyik külföldi tájváltozaton jelentkezett, arra vall, hogy a vetőmag a betegséget okozó gomba életképes csiráival volt inficiálva. Újabb bizonyíték ez arra, hogy a növénybetegségek gyakran a vetőmagokkal hurezoltatnak országból-országra, s egyszersmind arra való figyelmeztetés, hogy

kivánatos volna az idegenből kerülő vetőmagvakat valaminő módon fertőtleníteni.

Mivel a „Deutsche Landwirtschafts Gesellschaft” ugyanazokkal a vöröshere magokkal, a melyekkel *Hohenheimben* kísérleteztek, más helyeken is tétetett kísérleteket, nagyfontosságú dolog volna kideríteni, vajjon az antraknózis egyéb helyeken is megtámadta-e a herét, s ha igen, miféle fajtaikat?

Ime még alig ment hire a Németországban feltűnt herebetegségnek, máris mennyire ellenkező szakvélemények vannak előttünk. Kinek van hát igaza? *Mehnernek* vagy *Kirchnernek*? Ha elolvassuk Kirchner czikkét, egy pillanatra az a hit fészkelődik elménkbe, hogy neki lesz igaza. Hiszen Kirchner világosan kimutatja, hogy máskép szenved az amerikai betegségben s máskép a németországiban a here; amannál kerek foltok a leveleken, emennél hosszúkás foltok a száron. Az amerikai betegségnél más a betegséget okozó gomba szaporító testecskéinek, u. n. *konidiumai*-nak alakja és mérete, mint a németországinál.

De azután ha gondolkozásba esünk, s mérlegeljük Kirchner adatait, úgy mégis csak oda jutunk, hogy *Mehnernek* is igaza lehet.

Először is a mi a görösői méreteket s alakokat illeti (erről részletesen számot ad Kirchner czikke), az eltérések oly csekélyek, a minőket egyéb gombánál is, ha még egyvidéken gyűjtjük is a beteg növényeket, gyakran találhatunk.

Ami pedig a külső megjelenést illeti, gondoljunk csak a szőlő antraknózis betegségére. Ez a betegség (okozója a *Sphaceloma ampelimum* nevű gomba) megtámadja a szőlő leveleit, zöld szárát és zöld bogóját. A leveleken rendszeren csak *apró, kerekded*, néha csak *egy-két milliméter* átmérőjű barna foltokat okoz; a bogyókon szintén kerekded, de már nagyobb foltokat, holott a száron rendszeren *hosszúkás*, igen gyakran *egy-két centiméter* hosszú foltokat. S akárhányszor megessik, hogy az antraknózis *csak a szőlő leveleit*, vagy *csak a szőlő bogyóit* támadja meg s a hajtásokat nem.

Igy Magyar-Óvár egyik kertjében már 3 éve látom a szőlőt amint az antraknózis károsítja, de a betegség foltjait eddig mindig csak a leveleken és a bogyókon észleltem, a száron nem.

E példa eléggé nyomós arra, hogy ne adjunk föltétlenül igazat Kirchner-nek.

De ismertebb példára is rámutathatok. Mennyire másképp mutatkozik a szőlő peronospora betegsége a leveleken és a bogyókon. Hiszen már akik permetezéssel javában védekeztek e betegség ellen, nehogy az leperzselje a tőkéről a leveleket, azok nem tudták felismerni e betegséget, ha a bogyót bántotta. Sőt akadt neves mikológus is, aki a peronospora betegségben szenvedő bogyók betegségét mint új betegséget, melynek okozójára is rámutatott, irta le.

A most felhozottak után lehetetlen megmondani, hogy vajjon a vöröshere amerikai betegsége csakugyan más betegség-e, mint az, amelyet Szászországban és Württembergben észleltek, vagy, hogy a két betegség egy és ugyanaz?

Ahhoz, hogy tisztán lássunk a kérdésben, még több megfigyelés, vizsgálat és kísérlet kell. *Mezey Gyula.*

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: **Angyal Dezső.**

Fügetermesztés.

J. J. ur a következő kérdést intézte szerkesztőségünkhöz:

„Olvastam, hogy a fügét úgy kell metszeni, mint a szőlőt. Van-e munka, amely ezt

világosan megmagyarázza? Mert így nem értem. Ha feje metszi az ember, nem teremhet.

Továbbá: hogyan kell télire letakarni? Forgácsos fűrészporral, de homokkal is próbáltam; de ha a fügefá már nagyobb, ezt bajos alkalmazni, nagyon lenyomja az ágakat és sok el is rohad s az ősszel befödött gyümölcs se marad meg. Korán kell-e ősszel a fügét befödni?

Nálunk a fügét leghelyesebb valamely délnéző fal mellé erőteljes talajba ültetve, szárazság idején néhányszor áthatóan megöntözve, legyezőalakban tenyészteni. E czélből beszerzünk néhány erőteljes egyéves gyökeres vesszőt és azokat 3—4 méter távolságba elültetjük egymástól, mire visszametszük a földtől számítva 3—5 rügyre. Ha megeredtek és helyüket megkedvelték, akkor erőteljes növekedésnek indulnak és már az első évben nemcsak a földfelett meghagyott 3—5 rügyből fejlesztenek ugyanennyi hajtást, hanem még a föld alól is előtör több-kevesebb tősarj, amelyek közül az alkalmas helyen állókat, vagyis a legyezőalak kialakításához felhasználhatókat meghagyjuk, a feleslegeseket pedig idejében elszedjük. Már most, tekintve azt, hogy az egyes karok egymástól való távolsága 45—50 cm. kell hogy legyen; tekintve továbbá, hogy a fügét 3—4 m. távolságba ültetjük, nem lesz tehát nehéz ezek után kiszámítani, hogy hány karu legyezőket készítsünk, vagyis hány hajtást hagyjunk a földből előtörni. Ez lesz tehát az első évi teendő, mely természetesen gyakran átnyulik a második, sőt néha még a harmadik évbe is, aszerint, amint a szükséges hajtásokat előbb vagy utóbb bírjuk megnevelni.

Késő ősszel, midőn a levelek lehullottak, befedjük a fügebokrokat, mely czélből ásnak a faltővében 35—45 cm. mély és épen ilyen széles árkot, melynek fenekére leverünk egy elégerős czölöpöt, a fügebokor vesszőit eloszljuk két részre, vigyázva behajlítjuk az árokba és fűvesszővel a czölöphöz kötjük. Ugyanezen czölöphöz lesz a szomszéditövek hajtásai közül is egy rész hozzákötve, mire az egerek és elősködő gombák ellen 3—4%-os thanatonos-bordeauxi keverékkel megpermetezzük és midőn ez némileg megszáradt, földdel letakarjuk, úgy hogy halmot alkosson és az eső- és hóvíz róla lefolyhasson.

Tavaszzsal, úgy április dereka táján, a fügebokrok egy borus napon kinyitátnak és megmetszés után ismét rendszeren kikötöztetnek. A metszésre nézve tudnunk kell, hogy a fügefá a csonthéjasokhoz hasonlóan mindenkor az *egyéves vesszőkön hozza termését és ott, hol egyszer termést adott: többé termés nem képződik; hanem mindenkor az éves képződmenyeken.* Ha továbbá ezekhez hozzávesszük még azt, hogy azon a helyen, ahol a füge gyümölcse képződik, még fahajtást szolgáltató rügy is létezik, amelyek főleg az éves vesszők alapján talán találhatók tömegesebben, akkor körülbelül tisztába jöttünk már azzal is, hogy a füge termővesszői éppen olyan váltócsapos metszémivel igényelnek, mint a szőlő vagy akár az őszibarack. Sietek azonban megjegyezni, hogy mivel a fügefá anyesést nem szívesen tűri, azért a legtöbb helyen *ettől* a rendszeres metszéstől eltekintenek, annál is inkább, mert teljes pontossággal úgy sem vihető az keresztül és inkább csak arra szorítkoznak, hogy a felkapaszkodott, száraz és felesleges részeket eltávolítsák és időnként a többi előtörő sarjakkal a felnyullott ágakat pótolják, miért is a magam részéről is ez utóbbi, egyszerűbb és könnyebb mívelési eljárást ajánlom.

Mindezekből tehát világosan látható, hogy a füge mívelése egészben véve nagyon egyszerű és nem igényel különös szaktudást. Nem kell tehát azt tökéletesen metszeni; mert akkor tényleg nem hozhat — legalább is — bőtermést; hanem, mint említettem: legyezőalakban kell nevelni. Ha aztán idővel a fügefá olyan vastag ágakat fejlesztené, hogy a föld alá nem takar-

ható, akkor ősszel, midőn a levelek lehullottak, az idő hűvösre fordult, de még nagyobb fagyok nincsenek, az árok helyett a levert czölöpökhöz lekötjük az ágakat, száraz falevelekkel a hézagokat jól kitöltjük és a falhoz tetőalakban néhány szál deszkát támasztunk, amelyeket erős fagyok beköszöntével 50—60 cm. vastagon friss trágyával beborítunk. Ilyen takaró alatt a késői fejlődésű termések elég jól meg szoktak maradni és a reá következő évben ezek érnek meg legelőször. Nyáron át a fügefá szereti a nyirkosságot, mivégből szárazság idején minden héten 2—3 öntözőkannára való vízzel látjuk el.

Ennyiből áll — rövidre fogva — a füge természetése a mi égajunk alatt.

A. D.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutrya Ferencz.

A sertésvész Angliában.

Angliában az 1893. évig a sertésvész elleni védekezés a helyi hatóságok hatáskörébe tartozott. A betegség nagy elterjedése és folytonos uralkodása, illetőleg az általa évenként okozott nagy károsodások különleges intézkedések elrendelésére indították a törvényhozást, melyek a betegség elleni védekezést a központi állategészségügyi hatóságnak, a Board of Agriculture illetékes osztályának feladatává tették, egyúttal azonban a beteg és a gyanus sertések állami kártalanítás mellett való leölését is kötelezővé tették.

Az új rendelkezés 1893. november hó elsején lépett életbe. Az első három évben a hivatalosan bejelentett járványkötőrések száma emelkedett (több mint ötezerre), amint hasonló emelkedést más betegség irtása kezdetén is mindenütt észleltek és a mi annak következménye, hogy az állattulajdonosok, tudomást szerezvén az állami kártalanítás nyújtásáról, mind pontosabban jelentik a felmerülő megbetegedési eseteket. A későbbi években a betegség fokozatosan gyérült és már azt lehetett hinni, hogy Anglia rövid néhány év alatt megszabadul ettől a veszedelmes bajtól, úgy amint megelőzőleg sikerült területéről kiirtani a keleti marhavészt, a ragadós tüdőlobot, a jubhimlőt, a száj- és körömfájást s legújabbán a veszettseget. A múlt év azonban ebben az irányban nagy csalódást okozott, amennyiben ezúttal a sertésvész jóval több esetben került észlelés alá, mint a megelőző években, a mint ez a következő számadatokból kitetszik:

Év	Fertőzött falkák száma
1897.	2,155
1898.	2,464
1899.	2,322
1900.	1,940
1901.	3,140

A csalódás annál érzékenyebb, mert az állam az irtás eddigi folyamán közel 600,000 font sterlinget fizetett kártalanításként.

A visszaesésnek oka a hatósági intézkedések kevésbé szigorú végrehajtásában rejlik. Míg ugyanis 1896 óta már egyetlen járványtörés esetén az illető vidéket fertőzöttnek nyilvánították, minek folytán csak olyan sertést volt szabad egyik helyről a másikra szállítani, mely legalább huszonnyolc nap óta egészséges volt és ez idő alatt nem volt fertőzésnek kitéve, addig 1899 óta a tulzsigoruaknak tartott intézkedések ellen történt felszólalások következtében, az eljárást enyhítették aképen, hogy az egyes vidékeket csak akkor nyilvánítják fertőzöttnek, ha a betegség már ismételt mutatózott, ami természetesen lehetővé teszi a ragálnak széthurcolását még a forgalmi korlátozások életbeléptetése előtt.

Ezenkívül a beteg és gyanus sertések kizárását és leölését is szűkebb arányokba szorították, amint ezt a következő adatok igazolják:

Év	Járványkötőrések száma	Leölt sertés	A leölt sertések-ből esik egy falkára
1898.	2,464	42,700	17
1899.	2,322	30,797	13
1900.	1,940	17,933	9
1901.	3,140	15,237	5

Az itt közölt adatok tanulságos példát szolgáltatnak abban az irányban, hogy a sertésvész ellen is lehet sikerrel küzdeni azzal az irtási eljárással, mely más ragadósbetegségek ellen is kitűnően bevált, de csak az alatt a feltétel alatt, hogy mindazok a sertések kivételnek a forgalomból, melyekről feltételezhető, hogy a ragályt terjeszthetik, míg ellenben a szükségképen szigorú forgalmi korlátozásoknak enyhítése és az irtás erélyében ellankadás a már elért eredményeket is semmivé teszi. A drágán szerzett tapasztalatokból Anglia bizonyára levonja a jövőre nézve a helyes következtetést.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

353. kérdés. Május hó végén zabvetésre vetett vörös löhere és luczerna kikelhetnek-e megerősödhetnek-e annyira, hogy a telet kiállhatják?

M.

354. kérdés. Czélszerű-e a buja búzát sásolás helyet lehengerezni?

355. kérdés. Rozstábla egyik részét tavasszal baltaczimmet vettem be, a másik részét a rozs lekerülte után kétszer megszántattam és ekkor baltaczimmet akarnám bevetni. Kérdem, czélszerű-e augusztusban baltaczimmet vetni?

356. kérdés. Kiheveri a len a tavaszi fagyot, mely ugylátszik kárt tett benne? Mily befolyással van ez a termésre? A repce ágain is van nyoma a fagnak, vajjon ez is megszynyli-e?

R. B.

357. kérdés. Miféle takarmánynövényt lehetne vetni búzatarlóba? A talaj agyag és nagyon jó erőben van. Szeretnék oly növényt vetni, mely őszig magot is hozna.

B. J.

358. kérdés. Mikor vethető és mily sortávokra az ugynevezett májusi repce. Május hó végével egy szántásba akarnám vetni. Számíthatok-e ily körülmények között jó termésre.

359. kérdés. A kőbányai száritott sertéstrágya mily talajnemre, mily veteményekre ajánlható, felültrágyázásra vagy pedig a vetés előtt alkalmazandó-e?

360. kérdés. Zöldtrágyának tekinthető-e a magnak hagyott baltaczim? S. J.

361. kérdés. Szalma hiányában tőzeget szeretnék almozási célra felhasználni. Ajánlatos-e a tőzeg almozásra és hogy lehet-e ezt tisztán vagy pedig jobb azt kevés szalmával felültrágyázva használni.

Bir-e tőzegtrágya oly használati értékkel, mint a szalmatrágya? S. L.

362. kérdés. Merinó-rambouillet juhnyájamat, minthogy a báránycsivadéka, tehát minél nagyobb testre, óhajtok áttérni, angol husjuh-kosokkal kívánom keresztezni. Kérnék aziránt felvilágosítást, mely faj angol juh van a rövidgyapjasok közül Magyarországon legkiválóbb eredményre keresztezésre kipróbálva. Hol lehet ilyen tenyészkosokat beszerezni és hány anyára kell egy kost számítani? H. J.

363. kérdés. Hosszas kinlódás után keresztülvihettem azt, hogy községükben csütörtökön, m. hó 22-én tejszövetkezet létesült, az aláírások megvannak, csak a megalakulás van hátra.

Minthogy még járatlanok vagyunk, bátorodom becses tanácsát kikérni. Teheneket akarunk vásárolni, körülbelül 70—80 drb-ra lesz szükségünk, hol szerezzük be ezeket? minő fajt ajánlana?

Ilyenkor nem nagy a legelő, mert a falusi paraszthírő a régi zsánerből való, ahol csak a

it sertések-
k egy falkára
17
13
9
5

gos példát
ogy a ser-
ni azzal az
betegségek
az alatt a
lések kivé-
lételezhető,
ellenben a
tozásoknak
lankadás a
vé teszi. A
nglia bizo-
lyos követ-

Y.

zabvetésre
hetnek-e és
telet kiáll-
M.
buja búzát

részet ta-
a másik
megszán-
am bevetni.
baltaczimet

a tavaszi
ne? Mily
epeze ágain
z is meg-
R. B.

ányonövényt
agay és
oly növényt

B. J.
s mily sor-
peze. Május
vetni. Szá-
o termésre.
tött sertés-
eményekre
dig a vetés

tekinthető-e
S. J.
ban tözeget
lni. Ajánla-
lehet-e ezt
s szalmával

ati értékkel,
S. L.
et juhnyá-
sára, tehát
érni, angol
ni. Kérnek
zol juh van
ágon legki-
kipróbálva.
ezni és hány
H. J.

s után ke-
ben csütör-
létesült, az
akulás van
unk, bátor-
Teheneket
-80 drb-ra
zeket? minő

mert a falusi
ahol csak a

juhokat ismerték. De a mostani antalfalvi já-
rási főbíró, aki főleg a kisgazdákon segíteni
akar — aki maga is jó gazda és kertész —
megigérte, hogy az alakulástól kezdve figye-
lemmel fogja kísérni ezen rendtelenségeket s
rendet fog csinálni. Tarlólegelőnk olyan, hogy
alig van még 2 jó oly tarlólegelő, mint a miénk
megyében.

Létezik-e valami szakmunka a tejgazda-
ságról, etetés stb.-ről s megvan-e német és
szerb nyelven is?

Létezik-e tót nyelvű szőlőszeti tankönyv
s hol kapható ez? mert szőlőcsőszeink tótok s
ezeknek szeretnék egy szakkönyvet vagy folyó-
iratot adni tanulmányozás végett. Nem volna-e
ajánlatos direkt Szimmenthal vagy Inthalba
menni, hogy ott olcsóbban lehetne venni, mibe
kerülne az utazás, mibe egy waggon s ott kihez
kellene fordulni, vagy kaphatnánk-e ajánlatot, a
torontálmezei gazdasági egylet tehet-e valamit
érdeklünkben?
O. B.

364. kérdés. Tavalyi aradi őszi lóversenyek
alkalmával L. urnak egy akadálylova letört, mit
én igen olcsón megvettem, csontpedést szen-
vedett első bal lábszárán, a lovat kigyógyítottam.
Az idén, miután igen szép telivér kancza,
szerettem volna fölfedeztetni, azonban semmi
módon nem akarja a csődört felvenni a sár-
lásnak semmi jele sem mutatkozik nála. Állat-
orvosoktól is itt a környéken kértem már ta-
nácsot, magam is többfelét próbáltam véle, de
nem használt semmi.
F. O.

Feleletek.

Lóhere és luczerna vetése május végén.
(Felelet a 353. számú kérdésre.) Lóherét, luczer-
nát május végén vetni, egyáltalán nem aján-
latos, mert kikelése bizonytalan. A zsenge nö-
vényeket a már fejlettebb zab könnyen teljesen
elnyomja és száraz időjáráshoz nem szokott
zsenge növények könnyen kiszülnek.
Cs. S.

Buza hengerezése. (Felelet a 354. számú
kérdésre.) A buza megdülés ellen a hengere-
zést már több helyütt alkalmazták igen külön-
böző eredménnyel. Ha a talaj elég nyirkos és
nedves időjárás uralkodik, akkor a búzának a
hengerrel a földhöz nyomott alsó bütykei gyö-
keret vernek és innét indul ki a buza szára. A
buza töve erősebb lesz és így a megdülésnek
jobban ellentáll. Szalmát természetesen keve-
sebbet kapunk. Száraz időjárásnál a hengere-
zésnek nincs eredménye.
Cs. S.

Baltaczim vetése augusztusban. (Felelet
a 355. sz. kérdésre.) Ha augusztusban az idő-
járás elegendő esős, úgy, hogy a baltaczim
gyorsan és egyenletesen kikelhet, utánna pedig
szép hosszú ősz következik, akkor a baltaczim
megerősödhet annyira, hogy a telet kibírja.
Miután azonban ezen viszonyok ritkán követ-
keznek be, azért a baltaczim őszi vetése nagyon
bizonytalan.
Cs. S.

Len károsodása fagy által. (Felelet a
356. sz. kérdésre.) Az ilyen kérdésre érdemleges
választ adni teljesen lehetetlen. Mindenekelőtt
látni kellene a növényt, hogy meg lehessen
ítélni, hogy tett-e kárt benne a fagy és milyent.
A helyszínén végzett vizsgálat pár nappal a
fagy után sokkal biztosabb tájékoztatást nyújthat,
mint amilyent adhat valaki, aki a növényt nem
látta és aki nem tudja mekkora volt a hideg
és milyenek voltak az egyéb, e tekintetben
befolyást gyakorló körülmények, mert mind-
ezeket a kérdésttevő ur elfelejtette megírni.
Cs. S.

Takarmány buza-tarlóba. (Felelet a 357.
sz. kérdésre.) A kérdés nem elég világos. Ezért
válaszol csak annyit, hogyha takarmányt akar
buzatarlóban termesztetni, akkor vessen mohart
vagy kölest. Ha pedig második magtermést akar,

akkor vessen mustárt, vagy pohánkát. Az első
azonban a mi klímánk alatt nagyon bizonyta-
lan, az utóbbi pedig tarlóba vetve csak akkor
ad magot, ha korai fagyok nem fordulnak elő.
Cs. S.

Májusi repeze termesztése. (Felelet a 358.
sz. kérdésre.) Májusi repezének minden való-
színűség szerint a tavaszi répa-repezét mondják,
mely a mi égálj viszonyaink között egyike
a legbizonytalanabb növényeknek, még ha jól
sikerül is, aránylag keveset terem, 4—5 q-t
kat. holdankint, ára alacsonyabb, mint az egyéb
repezéké, mert olaja kevesebb. Termesztését a
felsorolt okokból nem lehet ajánlani. Egyébként
15—20 cm. sortávokra szokás vetni. Magyar
holdankint 6—10 kg. vetőmag szükséges.
Cs. S.

Sertéstrágya értéke. (Felelet a 359.
sz. kérdésre.) A szárított sertéstrágya mindazon
növények alá alkalmazható, amelyek az álló-
trágyát jól tűrik. A különböző talajnemeken jó
sikerrel használható, a legerélyesebben hat a
homoktalajon. A szántóföldi vetemények alá
azonban azért nem ajánlható általában, mert
q-ja 4 korona. Kat. holdanként gyenge trágyá-
zásnál 15, középtrágyázásnál 20 q-t kell fel-
használni, a költség tehát 60—80 korona, a
terméstöbblet tehát csak kivételesen fedezheti
a költségeket. Még leginkább ajánlható szőlőbe
és a kerti vetemények alá. Az utóbbi esetben,
nemkülönböztetve ha szántóföldi vetemény alá ada-
tik, mindig a vetés előtt kell elszórni.

Zöldtrágya-e a baltaczim? (Felelet a 360.
számú kérdésre.) A magnak hagyott baltaczim
zöldtrágyának semmiesetre sem minősíthető, de
még zöldugarnak sem. Zöldtrágya az, midőn
a talajon termett valamely növényt a fejlettség
bizonyos fokán alászántjuk. Zöld ugarnak pedig
helyesen csak oly takarmánynövény mondható,
amely a talajt jó állapotban hagyja vissza és
amelyet virágjában lekaszálnak.
Cs. S.

Tőzeg felhasználása alomul. (Felelet a
361. sz. kérdésre.) A tőzeg a legjobb alomféle
és ezért, ha az megfelelő áron beszerezhető,
feltétlenül ajánlható. Szalmával keverni egyál-
talan felesleges. Csakis az esetben, ha az álla-
tok, különösen lovak a sötétebb színű tőzeg-
alomra nem akarnak rálépni, célszerű a tőzegről
egy kevés szalmát hinteni. A tőzegtrágya sokkal
értékesebb, mint a szalmatrágya. Feltéve, hogy
mind a két trágyaféle hasonló takarmányon
tartott állatok után nyeretik.
Cs. S.

Nem sárló kanczák fedeztetése. (Felelet
a 364. sz. kérdésre.) A mént felvenni nem akaró
kanczát legezészerűbb minél gyakrabban pró-
báltatni egy tüzes próbacsődörrel, esetleg más
kanczákkal legelőre vagy kifutóba bocsátani,
hogy azok csipkedhessék és ingereljék. Ha a
kancza nagyon jól táplált, jó lesz kisebbre
szabni zabdagját és a kanczát kissé koplaltatni.
Ha mindez nem vezet célhoz, akkor leg-
jobb a kanczát erőszakkal megfedeztetni, mire
vagy megtermékenyítetik, vagy pedig pár nappal
később megindul nála a sárlás. Magától érte-
tődik, hogy ez utóbbi eljárást csak fiatal, még
nem fedezett kanczáknál ajánlatos alkalmazni.
K. M.

Az angol költségvetésről.

(György Endre, a m. kir. földmívelésügyi miniszter Lon-
doni szaktudósítójának jelentése.)

A pénzügyminiszter a napokban terjesz-
tette elő költségvetését az új pénzügyi évre,
a melyben a létező hiány fedezésére 32.000.000
font új adósságot, 3.850.000 font tavalyi feles-
leg felhasználását és 5.150.000 font új adót
javasol. Megjegyzendő, hogy az 188.609.000
fonton előirányzott költségvetésben bent foglal-

tatik a háboru költségvetésén kívül a nyugat,
indiai ezukortermelés átmeneti segélyezése is
s hogy az összeg maga oly nagy, minő még
angol költségvetés nem volt soha.

Az új adók következő három tételből
állanak:

1. Az Income Tax új felemelése fonton-
ként 14 pennyről 15-re. Ez az egy penny fel-
emelés valószínűleg 2 millió fontnak felel meg,
sőt a mult évi eredmények szerint még többnek.

2. A chequek és utalványokra kötele-
s bélyeg felemelése egy pennyről kettőre, a mely
ezimen a jövő évben fél millió font több be-
vételt jelent a pénzügyminiszter.

3. A búzára és lisztre vetett vám. E
vámot a búzára mázsánként 3, tehát mmázsán-
ként 6., a lisztre 5, illetőleg 10 pennnyel ter-
vezi a pénzügyminiszter, s az ebből származó
jövedelmet 2.650.000 fonttal irányozza elő.

Ez utolsó tétel érdekkel bennünket legjob-
ban, s valószínűleg ez lesz a kérdés sulyponja
az egész vitában; az ellenzék vezére, Sir
William Harcourt ki is jelentette azonnal, hogy
teljes érejjével fogja azt, mint a kenyérré vetett
adót ellenezni.

A pénzügyminiszter indoklásában kü-
lönösen arra utal, hogy a szabad kereskedelem
behozatala idejében ép ily magas vámot állan-
dóan meghagytak a búzán Sir Róbert Perle és
Gladstone, s hogy csak Lowe törölte el 1869-ben,
a mikor a felesleggel nem tudott mit csinálni;
hogy az illeték csekély, egy-két fontos kenyér-
nél csak egy negyed fillér árkülönbséget tesz
s hogy az nem drágítja meg a kenyeret. Más
adót nem tud javasolni, miután az egyenes
adó így is túl magas, a fogyasztási adók tere
ki van merítve.

Nem lehet azonban tagadni, hogy bár a
pénzügyminiszter erős free trader meggyőző-
dései közismeretűek, azok a kik leginkább
örültek ez adónak, a konzervatív párt azon
tagjai, a kik hajlandók volnának némi véd-
vámra is. Minap is ezek legtekintélyesebbjei,
Vincent, Lowther ki is jelentették e felfogáso-
kat, sőt Churchik is úgy jelezte azt, mint a
fair trade-felé való első lépést. Azon okok,
amelyek miatt eltörölték 1869-ben a pénzügy-
miniszter szerint nem léteznek ma.

Az egyik az volt, hogy a vám eltörlése
folytán azt remélte Lowe, mikép Anglia lesz a
főgabonapiacz a világon; ez nem ment telje-
sedésbe. A másik az volt, hogy a vám eltörlése
által háromszor annyi embernek lesz olcsóbb
a kenyere, mint a mennyi a kincstárba fizet,
mert csak egy harmada fogyaszt a lakosságnak
idegen búzát. Ez a helyzet is gyökeresen meg-
változott, ma csak egy harmada fedeztetve a
belföldi termelés által a szükségletnek. Ennél-
fogva nála is az lesz irányadó, a mi Gladstone-
nál volt, fentartani az adót addig, a míg pénzü-
gyileg szükség van rá. Jelenleg pedig van.

Megjegyzendő az is, hogy a buza és liszt
tervezett váma között nem az az arány, a mi
régebben volt. 1869 előtt a búzáé három, a
liszté négy és fél, most a búzáé három, a
liszté öt penny. Ezt azzal indokolja pénzügy-
miniszter, hogy akkor a kövekkel őrlés korszá-
kában 80% volt a liszt, most a henger idején
csak 72%, természetesen az most sokkal jobb
liszt, aminőt ma fogyaszt Anglia.

Nem lehet tagadni, hogy a pénzügy-
miniszter azon okoskodása, miszerint a vám
csökkentése folytán nem fog a kenyér árára
befolyást gyakorolni, egyenes tévedés. A vám
mindig a termelési költség megszorítása s
s így caeteris paribus érvényesül. Azért, mert
véletlenül a vámmódosítások idején más ténye-
zők ellensúlyozták annak hatását, nem követ-
kezik, hogy az nem érvényesült. Sőt épen ez a
remény az, a mely oly élénk hangulatot keltett
a javaslat mellett az angol gazda-körökben.

„PURITIN“

a legjobb kazánkö ellenes szer.

Megrendelhető: a Puritin-társaságnál Budapest, IX., Üllői-út 25. (Köztelek
részlet)

Megrendelésnél a kazán táplálására használni szokott vízből 1—2 liter be kell adni.

Arról, hogy a javaslat a védvám-rendszerre való áttérés kezdete volna, nem lehet szólni sem. Kétség kívül áll azonban, hogy ezen az alapon fogják megvitatni valószínűleg mindkét oldalon. Az bizonyos, hogy a behozó országok helyzetét egyáltalán nem változtatja meg, mert az angol belföldi termelés egyáltalán képtelen fedezni a szükségletet, s így ha árváltozást idéz elő, utoljára is a 2.650.000 font sterlinget meg kell fizetni valakinek, ez a fogyasztó kára, s így a belföldi termelő közvetlen haszna leend.

Az angol gazdák tanulmányútja.

(A „Köztelek” kiküldött tudósítójától.)

Megemlékeztünk már röviden az angol mezőgazdák tanulmányútjáról — most beszámolunk az ut egyes részleteiről azokról a kiemelkedőbb mozzanatokról, amelyek leginkább bizonyítják a kirándulás sikerét.

Az aradmegyei kirándulás.

Az aradi fényes fogadtatás után május hó 27-én délután fél 3 órakor érkeztek az angol gazdák *Vásárhelyi* László, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke, országgyűlési képviselő *Kokas* József alelnök, *Eiró* Albert, *Hámory* László, *Kosinszky* Viktor, *Bavoss* László igazgató-választmányi tagok és *Loehne* Hugó igazgató kíséretében *Pécska* vasuti állomásra, ahol *Bolyos* Mátyás pécskai gazdaköri elnök nagy küldöttség élén fogadta a vendégeket, kik a mezőhegyesi ménes-uradalom 20 fogatján, első sorban a pécskai téli gazdasági iskola megtekintésére indultak. Egész Magyar-Pécska község népe talpon volt és az iskola előtt ünnepi díszben várta a vendégeket, kik először apécskai gazdakör helyiségeit tekintették meg, azután a pécskai téli gazdasági iskolát, melynek felszerelése és berendezése igen megnyerte az angolok tetszését. A téli iskola növendékei a vendégek tiszteletére több énekszámot adtak elő, így a Himnuszt és Szózatot, melyet az angolok tapsal és lelkes „hip-hip-hurrá” felkiáltásokkal fogadtak. Innen a téli gazdasági iskola háziipar-kiállításának megtekintésére indultak s nem győzték dicserni a készített tárgyak tökéletességét és gyakorlati voltát.

Ismét elhelyezkedve a kocsikon, Pécska közönségének lelkes éljenzése közt elhajtattak a pécsi mintagazdasághoz, hol *Harsányi* István mintagazda, körülvéve a környékbeli bonyák lakosaitól, fogadta a vendégeket és a gazdasági egyesület vezetőségét. Az angol gazdák a legapróbb részletekig megtekintettek mindent. Így első sorban a gazda családjának szerény, de takaros otthonát, ahol kivált a szalmával fülő boglyakemence képezte érdeklődésük tárgyát. Innen az istállóba mentek, ahol a mintagazdaság lovai és szarvasmarhái annyira elragadták őket, hogy nem akarták elhinni, hogy a lovak *Harsányi* István mintagazda tulajdonát képezik, mivel szerintük szinte lehetetlen, hogy egy kiscgazdának ilyen lovai legyenek.

Valóságos küzdelmébe került a társaság vezetőinek, hogy a tanulmányozó angol gazdákat utjuk folytatására bírják, mivel nem tudtak betelni a szép állatok és gyakorlati gazdasági felszerelések tanulmányozásával.

A program következő pontja *Kis-Pereg* község, annak fogyasztási szövetkezete és a magyar népszokások tanulmányozása volt. A község határánál a lakosság *Mateovich* Béla jegyzővel és *Nagy* Bálint bíróval az élén várta a vendégeket, nemkülönben 50 lovasból álló gazda-bandérium. Szinte bámulva nézték, hogy a kisperegi legények mily mesterien ülik meg a lovat, minden nyereg nélkül, csak szórén lovagolva. A község piacsterén nagy diadal-kapu díszlett, ahol fehérbe öltözött lányok virágokkal, a legények pedig cifra lakodalmas vőfélyi pálcákkal kedveskedtek a csodálkozó külföldieknek. Nemsokára rázendítette a cigány a talp alá valót s az angoloknak alkalmuk

nyílt, hogy nemzeti táncunkban, a csárdásban gyönyörködjenek. Azonban nem soká maradtak a passzív szemlélők szerepében, hanem fellelkesülve, még az öszbevegülő komoly nyugodt angol férfiak is egy-egy tüzes szemű kis-peregi leányzóval neki láttak a csárdásnak, melyet több lelkesedéssel, mint ügyességgel, most már ők is jártak. Itt félbeszakadt a nép-ünnepély és a kis-peregi fogyasztási szövetkezet megtekintésére indultak, melynek szervezete, forgalma, kezelése és vezetése élénken érdekelte.

Ezalatt a gazda-bandérium lovasai a községen kívül, népies löversenyhez készülődtek. Képzelték, hogy az angoloknak sem kellett több: rögtönözve versenybírósgót alkottak, díjakat tüzték ki és egyik-másik szinte bookmakernek csapott volna fel, a nyertesekre fogadásokat ajánlottak. Négy díj volt kitűzve, melyre 50 lovas pályázott, kik leirhatatlan bravúrral futották be a rövid pályát. Természetesen komikus jelenetekben sem volt hiány. Egynéhány lovas lebukott, másikat, lova letérvén a rendes pályáról, haza vitte az istállóba, azonban komolyabb baleset nem történt. Az 50 lóból célhoz ért 30. *Vásárhelyi* László országgyűlési képviselő a négy elsőnek osztotta ki a díjakat. Mint rendkívül érdekes és az angol gentlemanik-re jellemző epizód feljegyzésre méltó, hogy az angolok csárdásbeli párjaikat, a szép peregi parasztlányokat karonfogva vezették ki a versenyhez s oldalukon maradtak mindvégig.

Német-Pereg községben egész mezőgazdasági kiállítást rendeztek. Itt is diadalkapu várta a vendégeket, melynek ormán a magyar zászló mellett az angol lobogóval játszott a szél. Ez a figyelem az angoloknak láthatólag jól esett. A diadalkapu mellett állást foglalt mindkét oldalt az egész község lakossága, élén *Szigmét* Alajos bíróval és *Oláh* Árpád jegyzővel, kinek nagy része van a kiállítás rendezésében és a községben mindenütt tapasztalható kiválókülső esziben s példás rendben. A kiállítási tér egyik oldalán felvezették a szebbnél-szebb mezőhegyesi tájfajta csikókat évjáratok szerint, majd pedig az értékes tenyészanyagú anyakanczákat. A másik oldalon egy csoportban helyezték el a híres német-peregi szarvasmarhát. Egy másik csoportban kiállították a község lakói körében használatos mezőgazdasági gépeket és eszközöket, majd pedig a német-peregi határban termő összes mezőgazdasági terményeket, gabonaféléket, takarmánymagvakat, borokat, pálinkákat, növénymagvakat, stb. Ha az angol gazdák a pécskai mintagazdaságban még talán kételkedtek abban, hogy a magyar kiscgazda birtokában ily kitűnő gazdasági haszonállatok volnának, itt, Német-Peregben már elmúlt minden kételyük és nem győzték dicserni úgy a lovak, mint a szarvasmarhák kitűnő minőségét, fajtajellegét, valamint az egész kiállítás gyönyörű külső képét. Mind-egyik angol gazda jegyzőkönyvvel a kezében járt csoportról-csoportra és vezetők magyarázatai után figyelemmel jegyezték. A vendégek alig tudtak megválni a kiállítás gyönyörű képétől és köszönetük jeléül úgy Német-Pereg, mint Kis-Pereg községben szegény gazdasági munkások alapja javára 50-50 koronát adományoztak, Német-Peregen megtekintették még a község szimmentáli bikáit, továbbá a mezőhegyesi tájfajta lótenyész-szövetkezet kerületi méntelepét, melynél *tiz Nonius*-ként vezettek föl. Végül pedig a német-peregi tejszövetkezetet szemlélték meg, amely éppen működésben volt; itt dicserték úgy a tejszövetkezet gyakorlati berendezését, mint a gyártott vaj kitűnőségét. Kijelentették, hogy oly jó vaj, mint Magyarországon, még nem ettek sehol. A nap nyugvóra tért már, midőn az angol vendégek aznapra kitűzött tanulmányukat befejezték, Német-Peregen épp úgy, mint Kis-Pereg községben az elindulás előtt *E. A. Fitch* az angol gazdák elnöke, rövid beszédben köszönetet mondott a fogadtatásért és elragadását fejezte

ki a látottak felett. Az angol gazdák lelkes „hip-hip-hurrá” kiáltással bucsúztak el a néptől.

Szerdán a peregi kirándulás után esti nyolcz órára járt az idő, midőn a vendégek aznapi végállomásukra, Mezőhegyesre érkeztek, hol a Központi szálloda előtt *Juhász* Bálint kir. tanácsos, állami uradalmi igazgató fogadta az angol gazdákat, kik szállásukra mentek és az uti port letisztítva, a szálloda nagytermében újra találkoztak, hogy a ménesuradalom által adott ebéden részt vegyenek. A patkóalaku asztalnál hatvanan foglaltak helyet. Természetesen felköszöntőkben sem volt hiány. Elsőnek *Juhász* Bálint igazgató magyar nyelven üdvözölte a vendégeket, majd pedig *Ürmössy* Boldizsár plébános ékes angol nyelven mondott pohárköszöntőt, mely beszédekre *E. A. Fitch*, az angol gazdák elnöke válaszolt, megköszönve a szíves fogadtatást. Azután még egy felköszöntő hangzott el, melyet *C. B. Russel* mondott, kiemelve az egész aradi és aradmegyei program részleteit. Az elragadtatás hangján beszélt a látottak és tapasztalatok felől, hangsúlyozva, hogy a magyarországi tanulmányútjuk előző állomásain főképpen állami gazdaságokat és nagy gazdaságokat láttak és bár azokat kiválóknak találták, nem lepték meg őket, azonban a mai nap tapasztalatai, t. i. hogy a kiscgazda kezén is ily jól szervezett birtokok vannak és ily szép állattenyésztés, meglepték őket és kivált nagy elismeréssel szöjt a kiscgazdák érdekében az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület részéről történő intézkedésekről és végül poharát emeli az Aradvármegyei Gazdasági Egyesületre, *Vásárhelyi* László országgyűlési képviselőre és *Loehne* Hugó igazgatóra, kik részükre ezen felejthetetlen napot rendezték, mely szerinte mindenkor tanulmányútjuk fénypontját fogja képezni.

A debreczeni kirándulás.

Az angol gazdák magyarországi tanulmányútjának kétségkívül legjelentősebb pontja Debreczen volt, a hova 29-én reggel érkeztek. Az állomáson fogadtatásukra *Rickl* Antal a Debreczeni g. e. elnöke, *Kerpely* Kálmán gazd. tanint. igazgató és *Komlóssy* Artur főjegyzővel élén a város tanácsa jött ki. *Komlóssy* Artur üdvözlő szavai után a társaság szállóbeli lakására, majd a kaszinóba hajtattott reggelire. Innen a ref. kollégiumba mentek, ahol *Csiky* Lajos kollégiumi tanár angol nyelven isteni tiszteletet tartott, amelyen ott volt *Kiss* Áron püspök is. Ezután ismét kocsira ült a társaság s — Debreczen város híres ötös fogatával élén — Pallagra hajtattak a gazd. tanintézet megtekintésére.

Itt *Kerpely* Kálmán igazgató és ifj. *Sporzon* Pál tanár vették át a kalauzólást s a vendégek első sorban a főépületet tekintették meg, amelynek mintaszere berendezése rendkívül tetszett az angoloknak. Ezután a növénytermesztési kísérleti állomást nézték meg, ahol több modern czélszerű földmunkáló eszközt mutattak be. A pallagi kirándulás fénypontja a dohánykísérleti állomás bemutatása volt, amelyet az angolok az egész kontinensen nem láthattak, lévén az állomás egyedüli a maga nemében. A tanintézethez tartozó major állatállományainak, a gyümölcsösnek s szőlőtelepnek megtekintése után fényes reggelihez ültek a vendégek, amelyen az első felköszöntőt *Mr. Fitch* mondotta, éltetve *Kerpely* Kálmánt, az intézet igazgatóját. Utána *Mr. Speer* mondott nagyhatású toasztot. Sokat láttak eddig — ugymond — de a mostani egyike a legkiválóbbaknak, különösen nagyra becsülik az intézet kiváló berendezését. Azt hiszi, hogy a látottakból otthon sokat hasznosíthatnak. Elragadtatva szöjt a kedves fogadtatásról, végül élteti *Kerpely* igazgatót, *Sporzon* Pált s az összes tanárokat. *Csiky* Lajos angol nyelvű felköszöntőjében Angliát éltette.

Mr. Stoops toasztjában sajnálatát fejezi ki, hogy Angliában a magyar történelmet nem

tanítják s nem ismernek eléggé bennünket. Ő azt látja, hogy az a sok gazdaság, amit eddig végignézték, nem a luxusnak a jele, de a komoly munkáé. Az eddig látottakban oly heves emléket visznek magukkal, amelyet sok ideig ki nem törülhetnek lelkükből; reményét fejezi ki, hogy ezután új kötelek fűzik össze a magyar és angol nemzetet és hogy üzleti szempontból is szorosabbá lesz a viszony, ezért a két állam boldogulására üriti poharát.

Mr. *Vaczey* jó aratást kívánva, a magyar mezőgazdákat élte.

Érdekes eszmét vetett fel Mr. *Jackson* felköszöntőjében. Utalt Magyarországnak angliai liszt- és borkivitelére, felveti a kérdést, vajjon dohányt nem-e lehetne exportálni Magyarországból. Angliában tudvalevőleg a közönséges amerikai dohány dominál, amit a finomabb magyar dohány győzelmeseen kiszorítana.

A gazdasági tanintézetben elköltött villásreggeli után a társaság újból kocsióra ült s a debreczeni István-gőzmalomba hajtatott, ahol a gőzmalom igazgatósága a legelőzékenyebben kalauzolta végig őket a nagy, Anglia felé irányuló exporttal rendelkező malmon.

A délutáni program a debreczeni szőlő- és bortermező szövetséget meglátogatása volt. Az István-gőzmalomból kocsin hajtatott ki a társaság a szövetséget nagyszabású és mintaszerű telepére, ahol az igazgatóság élén *Komlóssy Géza* elnökkel fogadta őket. Rövid pihenő után bejárták az egész szőlőtelepet, amely tetszésüket teljesen megnyerte. 6 óra tájban fényes ebédet adott a szövetséget a vendégek tiszteletére, amelyen sok érdekes felköszöntő hangzott el. Rendkívüli hatást keltett Mr. *Burrows* beszéde, amelyet *Szilassy Zoltán* tolmácsolt magyarul. A magyar és az angol nemzeti történelem között lévő hasonlóságról beszélt. Az *aranybulla* és a *magna Charta* nemcsak hogy egyidőben látott napvilágot, de e mellett azt bizonyítja, hogy a két nemzetben a szabadság, jog és szeretet mily erősen ki van fejlődve. Utalt ezután *Kossuth* angliai látogatására — az a rokonszenv, amit *Kossuth* ott élvezett, az ő geníje iránti bámulat kifolyása volt — s ez éppen nem jogosítja a magyarokat fel, hogy őket — ugymond — szürke és köznapi embereket elaraszszák a világszerte elismert magyar vendégszeretet minden nyilvánulásával. Beszédét tomboló tetszés követte, a melynek végével a társaság állva elénekelt a Hymnust és a „Good save the King”-et.

Ebéd után a társaság fiatalabb tagjai, föllekesülve *Rácz Géza* bandájának nótáitól, jó darabig tüzesen járták a csárdást.

Nyugovóra hajlott már a nap, a mikor kocsióra ült, a vendégek a debreczeni kaszinóhoz hajtatott, ahol a kaszinó igazgatósága látta őket vendégül teára. Debreczen város egész intelligenciája egybegyűlt ez alkalomra s közel éjjelig a legfesztelenebb társalgás és magyaros cigánymuzsika mellett töltötték el itt az angol gazdák az időt.

Másnap kora hajnalban különvonaton a Hortobágyra mentek ki. A magyar pusztá végtelenszerűsége, gazdag kulturája láthatólag nagyon meglepte az angolokat. Debreczen város törzsmérese és törzsgulyája szintén az elismerés tárgya volt. Új volt előttük a csikós, a gulyás — a maga birodalmában s a csikós lovaglási ügyessége s a szilaj csikók kiszakítása a méneshől rendkívül tetszett. Többen a fiatalok közül megpróbálkoztak azzal, hogy lehet a lovat nyergeletlenül megülni. Sokaknak sikerült is.

Délben a halászcárdában magyaros ebéd volt s este tértek vissza az angolok Debreczenbe, ahonnan 6 óra 57 perczkor tovább utaztak Szerencs felé.

Tokaj-Hegyalja, Csorba-tó.

Debreczenből az angol vendégek szombaton reggel érkeztek Szerencsre, ahol a czukorgyár igazgatósága fogadta őket báró Har-

kányi Andorral az élén. A vendégek behatóan megtekintették a czukorgyárat, kellemes meglepetésül szolgált nekik a Kovácsy Béla kassai gazdasági tanintézeti igazgató által rendezett igen sikerült sörárpakiállítás, amelyen mintegy 100 különböző minta lett bemutatva.

A kiállítás igen tetszett az angol társaságnak annyival is inkább, mert a társaság több tagja sörárpát nagyban termeszt s a társaság tagjai közt volt a londoni állandó sörárpakiállítás elnöke Mr. *Stopes*, aki a magyar sörárpa iránt különben is mindenütt élénk érdeklődést tanúsított. Az angolok nagy köszönettel fogadták az árpakiállítást, amelyet egyenesen az ő kedvükért rendeztek.

Szerencsről az angol gazdák kocsióra Tarczakra hajtatott, ahol a vinczellériskolát és a szőlőket tekintették meg. Itt *Egey Szilárd* vinczellériskolai igazgató fogadta a tanári karral őket és végigkalauzolta az iskolán és a nagyszabású szőlőtelepen. Ugyanitt megtekintették Ő Felsőnének a pinczeit, a régi Rákóczykorabeli pinczékét, ahol gr. *Szirmay* pinczefelügyelő és *Pogány Vazul* intéző fogadta őket, akik részére borkiállítást is rendeztek tarczali borkból.

Innen a társaság kocsióra a királyi szőlőtelepre hajtatott, ahol a telep intézősége megvendégelte őket. Ugyanitt adta át gr. *Andrássy Sándor* a Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke a miskolci kongresszus üdvözlését az angolok részére. Ugyanitt üdvözölte őket a Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület nevében. Délután Tarczallról Tokajon, Mádon át Tályára mentek, ahol meggyőződhetek a tokaj-hegyaljai szőlők teljes rekonstrukciójáról s hogy a régi állapotnak már nyoma sincs. Utközben a tályai bortermezők érdeklősége mintegy 25 kocsin csatlakozott a társasághoz.

Tályán a tokaji bortermezők különböző termékeiből igen szépen sikerült kiállítást és borkóstolót rendezett, amelynek eredményeképp *Borsay* indítványára a kiállított 300 üveg tokaji bort az angolok részére ajándékozták oly ezébből, hogy otthon nyugodtan bírálhassák meg a legkiválóbb magyar bortermező vidéknek a produktumait.

Tályán a tokajvidéki érdeklőség tiszteletükre fényes ebédet adott, amelynek fénypontja az volt, hogy az ételeket Tokaj-Hegyalja előkelő szépeai szolgálták fel, ami rendkívül kellemesen lepte meg az angolokat, kiknek ezuttal volt alkalmuk először tanulmányutjukban igazi magyar szépségeket megismerni.

Tályáról késő éjjel a szerencsi állomásra hajtatott, hogy a Magas-Tátra megtekintésére induljanak. Vasárnap reggel a kassa-oderbergi vasut különvonatán, melyet ennek igazgatósága a legnagyobb készséggel bocsájított az angolok rendelkezésére, Nagy-Lomniczra érkeztek, ahol *Tavy Gusztáv* és *Földy János* főerdőtanácsosok fogadták a vendégeket. Innen a 3 Tátra-Füreden keresztül a Csorba-tóhoz mentek, ez utjukban bőséges alkalmuk volt az angoloknak a Tátravidék szépségéről meggyőződni, elismerésükkel nem is igen fukarkodtak, főleg a társaság fiatalabb tagjai közt, akik Magyarországon először jártak, a legnagyobb meglepetést keltette a vidék szépsége. A Csorba-tónál a tiszteletükre rendezett estebédnél bucsuztak el az angolok a társaság vezetőitől. Mr. *Fitsch* tartotta az első toasztot, az angol gazdák és az angol nemzet nevében legmelegebb köszönetét tolmácsolván a magyar kormány iránt, aki a kirándulást lehetővé tette, valamint a magyar társadalom részére, azért a páratlan szíves fogadtatásért, amelylyel kététi utjukban mindenütt találkoztak. Ez alkalommal módjukban állott Magyarország gazdasági és kulturális haladásáról meggyőződést szerezni; ismerték a magyarokat azelőtt is, de ez az ut sokkal bővebb tapasztalatokkal járt, s ezt hasznosítani is fogják. Indítványozta a társaságnak, hogy *Szell Kálmán* miniszterelnök-höz, dr. *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszterhez, ki a kirándulást lehetővé tette,

gr. *Desseffy Aurél*hoz, a gazdasági társadalom vezéréhez üdvözlő táviratot intézzenek.

Utána *György Endre* bucsuzott el a földmívelésügyi miniszterium nevében megköszönvén az angolok fáradozásait, amelyet a tanulmányút érdekében kifejtettek és kérte őket, hogy az angol nemzet sajtóját képező kritikai szemmel alkossanak a magyar néphaladásáról és kulturájáról képet.

Erre újból Mr. *Fitsch* szólalt fel maga és társai nevében köszönetet mondott a tanulmányút előkészítőinek és vezetőinek, *György Endrének*, akitől a tanulmányút eszméje eredt, *Szilassy Zoltánnak*, a kirándulás előkészítőjének, fáradozatlan vezetőjének dr. *Goger Lászlónak*, az utazás adminisztrátorának.

Éder Gyula a kassa-oderbergi vasut főfelügyelője üdvözölte még az angolokat és egyben fölhívta figyelmüket arra a körülményre, hogy a Tátra vidékén a legtöbb angol megfordul, s a vidék szépségei méltán megérdemlik, hogy azt a turisták felkarolják, kérte az angolokat, hogy odahaza e részben legyenek segítségünkre.

Fényes ebéd után a csorbai állomáshoz mentek az angol vendégek és különvonaton Oderberg felé visszautaztak hazájukba.

A Csorba-tótól a következő táviratokat küldték szét:

Szell Kálmán miniszterelnök ur
Ő Excellenciájának

Budapest.

Az angol mezőgazdák társasága magyarországi látogatása befejeztével szívből jövő hálájának kíván kifejezést adni Excellenciád előtt azon nagyszerű fogadtatásért, melyben mindenütt részük volt úgy a kormány, mint a magyar nép részéről egész körutjuk folyamán.

Ez a fogadtatás mély és maradandó benyomást hagyott hátra. *Fitsch*, elnök.

Darányi Ignác földmiv. Miniszter Ur
Ő Excellenciájának

Budapest.

Az angol mezőgazdák társasága, befejezve magyarországi kirándulását, szívből jövő hálájának kíván kifejezést adni Excellenciád előtt azon nagyszerű intézkedésekért, melyek által Excellenciád lehetővé tette, hogy a társaság mindazon értesüléseket megszerezhesse, amelyeket megszerezni kívánt. Együttal köszönetét fejezi ki a társaság azon fogadtatásért, melyben mindenütt része volt s azon őszinte ohaszán ad kifejezést, vajha ez a látogatás még jobban megerősítene azt a barátságos érzést, mely a társasággal szemben mindenütt nyilvánult. Ez a látogatás remélhetőleg élénkíteni fogja a két királyság mezőgazdasági és kereskedelmi érintkezését. *Fitsch* elnök.

Gróf *Desseffy Aurél* Ur Ő Excellenciájának,
az OMGE. elnöke

Budapest.

Az angol mezőgazdák társasága magyarországi látogatása befejeztével szívből jövő hálájának kíván kifejezést adni azon megbecsülhetetlenül nagy támogatásért, melyben Excellenciád egyesülete a társaságot részesítette programjának előkészítésében és eredményes keresztülvételében. Köszönetét fejezi ki a társaság azon szíves fogadtatásért is, melyben Excellenciád egyesülete s a magyar gazdák részesítették.

Fitsch, elnök.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
OMGE. közleményei.	859
Az angol költségvetésről.	869
Az angol gazdák tanulmányutja.	870
Gazdasági növénytan.	
A vöröshere új betegsége.	866
Szőlőszet, kertészet.	
Fügetermesztés.	867
Allatgyógyászat.	
A sertésvész Angliában.	868
Levelészekrény.	868
Vegyések.	872
Kereskedelem, tőzsde.	873

Eljegyzés. Melléthei és horkai *Barna* Balázs gazdasági akadémiai segédtanár eljegyezte *Hensch* Árpád gazdasági akadémiai rendes tanár és neje született *Kubik* Emma leányát *Olgát* Magyar-Óváron.

Halálozás. Jobaházi *Döry* Lajos földbirtokos életének 53-ik évében Budapesten elhunyt.

Meghívó. A Fesztetszobor leleplezése alkalmával 1902. évi június hó 8-án este a zalamegyei-, a keszthelyi gazdasági tanintézeti- és városi fiatalság a Balaton partján honvédeknek közreműködésével sétahangversenyyel egybekötött velencei estét, tűzijátékot s táncestélyt rendez. Sétahangverseny fél 7 órakor, velencei este 8 órakor, tűzijáték 9 órakor, tánc 10 órakor veszi kezdetét. Belépőjegyek a pénztárnál válthatók. A sétahangverseny-, velencei est és tűzijátékra jogosító jegy ára: 1 korona, gyermekjegy 40 fillér. A táncestélyre 2 korona. (Egyszerű utcai ruhában való megjelenést kérünk!) A tiszta jövedelem a felállítandó mensa akadémia javára fordítatik. (Külön meghívó nem lesz kibocsátva.) Felülfizetéseket hirlapilag nyugtázz az elnökség.

A felvidéki kivándorlási kongresszus szakosztályi tárgyalásai végeztével a miskolci Korona-szálló dísztermében vasárnap délnél társas-ebédre gyűltek össze a kongresszus tagjai. Az ebédet Borsod vármegye közönsége adta a kongresszus tagjai tiszteletére. A társas-ebéden mintegy 200-an vettek részt s megjelentek a kongresszusi tagokon kívül a vármegye vezető elemei is. A pohárköszöntők sorát *Miklós* Ödön a kongresszus elnöke nyitotta meg, aki gyönyörű, hasonlatokban gazdag beszéddel emelt poharat a koronás uralkodóra. Mint az a gondterhes szántó vető, ki egész évi munkája gyümölesét érlelő napra Istenbe vetett bizalommal tekint, ép oly igaz magyar lojalis érzülettel és hódolattal tekint fölönt királyára, mint áldáshozó napra, amely egyformán sugarazza be szegénynek és gazdagnak barázdáit. Mi magyarok lángoló lojalitással viseltetünk Szent István koronájának mindenkor viselője iránt s szeretetünk fokozódhatik, midőn oly fenkölt homlok viseli a szent koronát, akinek alkotmányossága, népei iránt való szeretete határtalan, aki ebben a nehéz munkában, mely bennünket e szép magyar városban összehozott, osztozik s én az egybegyűlt 22 felvidéki vármegye képviselői érzelmét tolmácsolom, midőn azt kívánom, hogy dicsőségesen uralkodó királyunk egészségére ürítsünk poharat s szívünk melegével

azt kívánjuk, hogy Ő felségét az Isten sokáig éltesse.

A pohárköszöntőt a kongresszusi tagok állva hallgatták végig s lelkesen megéljenezték. Az éljenzés csillapultá után *Miklós* Ödön *Bujanovics* Sándort aposztrofálva köszönetet mondott a kongresszus tagjainak, akik két napig fáradhatlanul tanácskoztak s hazafias munkát végeztek.

Bujanovics Sándor a kongresszusban tevékeny részt vett fölvidéki hatóságok fejeire, a főispánokra, alispánokra és főszolgabírákra emelt poharat, majd a fölvidéki kongresszus legfáradhatatlanabb munkását, a kongresszus elnökét *Miklós* Ödönt köszöntötte fel. *Tarnay* borsodmegyei alispán szintén a fölvidéki főispánok és alispánokra ürített poharat. Beszéltek még *Török* József gróf, *Óreg* Gyula, *Clair* Vilmos, *Lőrinczy* alispán és *Szentpályi* István.

A diszebed után tartották meg a kongresszus zárulását, melyről lapunk más helyen közlünk tudósítást.

A nem okleveles gazdatisztek országos értekezlete. Vasárnap d. e. nagy számban gyülekeztek össze, a Royal-vendégfogadó termében, az oklevéllel nem bíró gazdatisztek, akik már előzetesen *Serák* Gézárt kérték föl az ügyük vezetőjéről s aki ezuttal el is foglalta az elnöki széket. Az országos értekezletnek az volt a főcélja, hogy megszerkeszszék azt az emlékiratot, amelyet majd küldöttségileg fognak átnyújtani *Szell* Kálmán miniszterelnöknek, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternek, a képviselőháznak s ott az összes politikai pártoknak. Az emlékiratban kéri az 1900. évi XXVII. törvényzikk megváltoztatását, mert ezzel a törvényvel az oklevéllel nem bíró gazdatisztek ki vannak zárva az állami birtokoknál, a kötött birtokoknál s az olyan birtokoknál való alkalmazásból, amelyek tulajdonosa 3000 korona egyenes adót fizet. Pedig Magyarország 9590 gazdatisztje közül 8500 nem bír oklevéllel. A törvény értelmében ezek a gazdatisztek három év letelte alatt kénytelenek lennének más foglalkozás után nézni, mert annyi idő van az átmenetre megszabva. Mi már több ízben reá mutattunk e mozgalom eltévesztett irányára s főleg annak adtuk kifejezést, hogy a mozgalmat indítók nincsenek eléggé tisztában az 1900. évi XXVII. t.-cz. intézkedésével, amit bebizonyítottak azzal, amit az emlékiratban kifejezésre akarnak juttatni. Az értekezlet azon határozatára nézve, hogy kéri a gazdatiszti törvény megváltoztatását, csak az a megjegyzésünk, hogy nincsen értelme az oly irányú törekvésnek, hogy ok nélkül reformáltassék a törvény, amely hivatva van magának a gazdatiszti karnak, másfelől az okszerű gazdálkodásnak s ezzel azonosan a birtokos osztály érdekeinek is legfőbb előmozdítója lenni. És pedig azért, mert ezzel a törvényvel azok, a kik a törvény életbelépte előtt mint gazdatisztek voltak alkalmazva és a kik a szakértelem és a mezőgazdasági irodalom terén magukat kitüntették, ezek, ha minősítéssel azaz oklevéllel nem bírnak is, jövőre oklevél nélkül is alkalmazhatók. Hogy a törvény az oklevéllel bíró gazdatisztet nagyobb képzettséggel felruházott-nak tekinti és így előnyben is részesíti, az is a dolog természetéből következik, a mennyiben

az empirikus gyakorlati képzettségű gazdatiszt legtöbb esetben sem fogja a mezőgazdasági haladás vívmányait a földbirtok jövedelmezőségének emelésére úgy felhasználhatni, mint az elméletileg és gyakorlatilag egyaránt képzett gazdatiszt. Azt sem fogadhatjuk el, hogy Magyarország 9590 gazdatisztje közül 8500 nem bír oklevéllel és pedig azért, mert ha Magyarország egy gazdasági akadémijából és négy gazdasági tanintézetéből évente 1867-től csak 200 okleveles szakember került kigazdatiszti szolgálatba, már akkor legalább 6-7 ezer okleveles gazdatiszt került szolgálatba. Hogy a törvény értelmében a nem okleveles gazdatisztek három év letelte alatt kénytelenek lennének más foglalkozás után nézni, ez sem áll így egészen, mert azok a gazdatisztek, akik a jelen törvény életbelépte előtt állami vagy kötött birtokok gazdaságaiban alkalmazva voltak és vannak és akiknek szakképzettsége a gazdaságnak hasznára volt és van, habár ezen törvény nem is találta őket alkalmazásban, az alaki képzettség (oklevél) hiánya alól felmentésüket kérhetik az 1884: I. t.-cz. 34. §-a értelmében. Ezek után tehát véleményünk szerint a mozgalom megindító helytelen nyomon jár-nak, a helyett, hogy a gazdatiszti karnak egyéb sürgős bajain igyekeznének társadalmi uton segíteni.

A gödöllői állami méhészeti gazdaság megnyitása. A Gödöllőn létesített állami méhészeti gazdaságot vasárnap délután nyitották meg *Darányi* miniszter s meghívott előkelő vendégek jelenlétében, akiket különvonat vitt Gödöllőre. A vendégsereget, melynek száma a 150-et meghaladta, a vonat a telepig vitte, honnét aztán szép, festői képet nyújtott a fölvonulás a zászlókkal, méhészeti emblémekkel díszített pavillon felé. Itt mutatták be a hölgyeket, (kiknek sorában *Zsilinszky* Mihályné és *Herman* Ottóné is kirándult). A vendégek a hegyi lejtőn levő terrazon elhelyezkedve, báró *Ambrózy* Béla, a kormány méhészt-ügyekben való szak-tanácsadója, szép beszéddel felkérte a minisztert a gazdasági telep megnyitására. *Darányi* rövid beszéddel válaszolt s megnyitottnak jelentette ki a telepet, melyet ezután a vendégek alaposan szemügyre vettek. A negyvenkét holdas telepen közel 300 méhesalád van különféle kaptárakban elhelyezve. A méhészkedés leg-primitívebb rendszerű köpiün kezdve van itt minden schemájú méhészpavillon, az összes kaptárrendszerek képviselve vannak. Van kísérleti telep a különféle fajú mézelő növények kipróbálására. A szakembereket elragadta a berendezés tökéletessége, praktikus beosztása, a megindult méhészeti gazdaság mintaszerű vezetése és a rövid idő alatt is elért eredmények. A hosszabb szemle után a társaság asztalhoz ült s vidám hangulatban elköltött uszonna után különvonaton tért vissza a fővárosba.

Országos tűzoltóversenyek és tűzoltószaktanfolyam. A magyar országos tűzoltó szövetség f. évi aug. hó 16-án *Egerben* országos tűzoltóversenyt rendez. A verseny feltételeiről s használandó szerek leírásáról tájékoztatást nyújt a szövetség elnöksége. — A budapesti önkéntes tűzoltótörsület a székesfőváros tűzvédelmének szolgálata mellett egyuttal hazai tűzoltóintézményünk fejlesztése végett f. évi július hó

Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. szám, VI., Andrassy-ut 23. szám.

Ajánl biborherét, muharmagot, pohánkát, mustármagot, tengeri félékből: alesuthit, székelyt, Pignolettot, Cinquantinot, továbbá takarmányrépamagot, mint: oberndorfít, eckendorfit, olajbogyóalakut, valamint raffiaháncsot és rézgáliczot

legelsőrendű minőségben, a legutányosabban.

Vesz: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repcét.

24-től augusztus hó 13-ig a XI. orsz. tűzoltószaktanfolyamot rendez. Felvilágosítással a budapesti önkéntes tűzoltótestület parancsnoksága szolgál.

Terményszállítások a hadsereg részére. A budapesti katonai élelmezési raktár rozs- és zabszükséglet fedezésére, továbbá a bérbeadott állomások zabszükségeinek fedezésére ajánlatok a termelőktől (mezőgazdasági egyletektől), még a nyilvános biztosítási tárgyalások kiírása előtt elfogadtnak. Ezekre nézve a következő határozmányok mérvadók:

A budapesti katonai élelmezési raktár önkezelésére: A termelőktől stb. körülbelül 8000 mm. rozs és 30,000 mm. zab, hogy ha pedig a rozs- és buzaárak között lényeges különbség nem mutatkoznék, csak 5500 mm. rozs és 2500 mm. buza kereskedelmi szokvány szerint, a következő módokat alatt vétetnek:

A termelők 1 kor. bélyeggel ellátott eladási ajánlataikat legkésőbb f. é. augusztus hó 20-ig d. e. 10 órára tartoznak a 4. hadtest hadbiztosságánál Budapesten beadni.

Ajánlatok csak oly mennyiségre adhatók be, melyet a termelő maga termel, az árak pedig egy meghatározott összegre teendők.

Az árak vagy 100 kgrra, vagy az áru-tözsde árjegyzése szerint 50 kgrra is adhatók.

A termékek beszállítása szeptembertől április végéig a rendelkezésre álló raktárhelyiségek szerint és pedig részben az élelmezési raktár (Váczihatár Lehel-utca), az I. számú fiók-raktár (Lapos-ut) és a II. számú fiók-raktárban (I. Retek-utca) történik.

Minekutána a saját termelésű termékek beszállítása elvül van véve, bevásárolt termékek beszállítása, saját termelt áru helyett, ki van zárva.

Az évi zabszükséglet a bérbeadott állomások számára körülbelül:

Állomás	mm.	Állomás	mm.
Piliscsabai tábor	538	Zombor	150
Szolnok	150	Szabadka	1000
Czegled	2200	Székesfehérvár	8700
Abony	2200	Tolna	7000
Alberti-Irsa	2200	Kaposvár	290
Örkény	4074	Pécs	500
Kecskemét	6800		

Szállítási módokat, bánatpénz és az összes feltételekre nézve részletes felvilágosítást nyújt a budapesti 4. hadtestnek cs. és kir. hadbiztossága.

A kisgazdák, mint katonai szállítók. Az OMGE. és a Köztelek sürgetéseire a katonai kincstár megtette az első lépést arra, hogy a hadsereg ellátása körül a kisgazdáknak is tér jusson, amennyiben a *kisgazdáknak*, gazd. szöv. vezetetteknek, egyesületeknek egyenlő ajánlat-tétel mellett előnyt biztosítanak. Amde — úgy látszik — egyedül a 7. hadtestparancsnokság találta el a helyes módot arra, hogy a kisgazdáknak a katonai élelmezési raktárak részére való szállítást biztosítsa; megkereste ugyanis a Szegedi Gazdasági Egyesületet e tárgyban és a *kisebb mennyiségű* szállításoknál az *ajánlattétel mellőzésével* egyszerűen átveszi a kisgazdák beszállított és jó gabonáját. Tudomásom szerint a többi hadtest is megtette azt, hogy a gazdasági egyesületet megkereste, amde pl. az 5. hadtest parancsnoksága a szállítási feltételekről egy egész könyvet íratott, úgy, hogy intelligens embernek is dicsőségére válik, ha ajánlattételét kifogástalanul nyújtja be. Így a katonai szállítást a kisgazdák számára biztosítani képtelenség. Annyira körülményes, annyira komplikált az ajánlattétel módja, hogy az ilyen megkereséseknek semmi hasznuk. A gazdasági egyesületek elkövetnek minden lehetőséget, hogy a kisgazdákat a szállításra rábírák, de mikor az ajánlattételre, a szállítási feltételekre kerül a sor, senkinek sincs többé kedve a katonai élelmezési raktár számára szállítani. Pedig a kérdés könnyen megoldható lenne. Dobja félre a parancsnokság — a kisebb mennyiségekre vonatkozólag — az ajánlattétel kötelezettségét s a mikor egy-egy kocsis gabonát a kisgazdák

beszállítanak a raktárhoz, ha kifogástalannak találják, vegyék meg tőlük. *Ekként sokkal olcsóbban szerezhetik meg a szükséges mennyiséget és jót tesznek a kisgazdákkal is.*

Díjazással egybekötött tenyészszarvasmarha- és lóvásár Zsombolyán. A torontál-megyei gazdasági egyesület 1902. évi június hó 15-én Zsombolyán díjazással egybekötött tenyészszarvasmarha- és lóvásárt rendez. A vásárra elővezetheti állatait minden torontál-megyei állattulajdonos. A tenyészszarvasmarhavasárra főként a megyebeli kisgazdák fogják felhajtani eladásra szánt piros-tarka tenyészállataikat, melyek importált bonyhádi tehenek és simmenthali tenyész bikák után származtak.

A tenyészszarvasmarha- és lóvásár is kiválóan sikerültnek ígérkezik. Az előjelekből ítélve kilátás van arra, hogy a lóvásárra mintegy 4—500 drb. kitűnő minőségű ló fog felhajtani. Bővebb és minden tekintetben kimerítő felvilágosítással szolgál a torontál-megyei gazdasági egyesület titkári hivatala.

Tenyészállatdíjazás Maros-Vásárhelyen. A Marostorda vármegyei gazdasági egyesület a földművelési minisztérium támogatásával Maros-Vásárhelyen tenyészállatdíjazást rendez f. évi június hó 12-én. A bemutatás alá kerülő tenyészállatok 5 osztályának állatai 23 díjjal 955 kor. értékben lesznek megjutalmazva.

A sertésvész irtása Ausztriában. A sertésvész irtásáról szóló törvény alapján Ausztriában az 1900. szeptember 27-től a múlt év december 31-ig lefolyt idő alatt leöletett: 23,841 db betegsertés 258,726 K. 09 f. kártalanítással, 18,736 db gyanus sertés 614,408 K. 59 f. kártalanítással, 40,025 db fert. gyanus sertés 1,577,607 K. 07 f. kártalanítással. Összesen 82,602 db sertés 2,450,741 K. 75 f. kártalanítással. Az irtás költségei 241,037 K. 78 f. Összes kiadás 1,691,779 K. 53 f. A husértekesítéséből befolyt 459,208 K. 49 f. Az államkincstár tényleges kiadása 2,232,581 K. 04 f. tett ki. Ezekből az adatokból meggyőződhetünk arról, hogy mily tetemes áldozatot hozott az osztrák törvényhozás a sertésvész irtása érdekében s hogy tényleg elfogja-e célját érni, azt a jövő fogja beigazolni, de hogy a sertésvész terjedésének csökkentésére nagy befolyással lesz, azt mindenkinek el kell ismernie.

Országos csalások francia ekevasakkal. A Győri Hírlap múlt hó 24-én megjelent 117. számában olvastuk, hogy gazdaközönségünk köréből sok panasz érkezik a francia ekevasakkal üzőtt manipulációk miatt, a melyekre már bebizonyult, hogy Dunántul gazdaközönségét sok esetben sikerült két külföldi egyének, kik hol mint párisi földbirtokosok, hol mint müncheni mérnökök a magyar mezőgazdasági viszonyok tanulmányozásának ürügye alatt utaznak, félrevezetni egy náluk használatban levő laposekevasnak megrendelésével. A két szélhámos Picard testvérek, Strassburg és Spira et Comp. Basel czelekre tette a megrendelést, mely helyekről érkeznek a hallatlan szállítmányok, mert mindenhova 6—15 drb. ekevas helyett egy egész vaskereskedést küldettek és csupa olyan árut, a mit a gazda nem is használhat. Épen azért kellemetlenségek kikerülése végett nem mulaszthatjuk el gazdaközönségünk figyelmét erre a körülményre idejében felhívni.

Az Állatok Világából az 55-dik füzet jelent meg az ismert szép kiállításban s a megszokott jó szövegekkel, valamint egy feketenyomatú műlappal, amely a csirögéket ábrázolja. *Chernel István* a mű magyar kiadásának szerkesztője a bujkáló-félékről szóló kedves részt befejezi s a czinge-félékre tér át, hogy a mászó-félékről szóló fejezetet is megkezdje. A szövegrajzok a varrómadarat, a sertefarkut, az aranyhomlokú levélmadarat, a fehérfejű bujorigót, a macskamadarat és az őzapót ábrázolják. Az állatok világa a Légrády Testvérek kiadásában jelenik meg s az egyes füzetek 80 filléért egy a könyvkiadóhivatalban (Váci-körút 78), mint minden könyvkereskedésben megszerezhetők.

NYILTTÉR.*)

Felvettük Magyarországot

részére a törlesztési kölcsönzöletet, mivel az ország föld-birtokosainak alkalmat nyújtunk fennálló tartozásaikat felette jutányos kölcsönre konvertálni (átváltoztatni) és megfelelő magasabb összeggel nagyobbítani. Tudjuk, hogy Magyarország katasztere távolról sem nyújt tájékozást a földbirtokok értékéről, tehát mindent egy gyakorlati szakférfi tekint meg és minden létező érték figyelembe vételével lesz a kölcsön megszavazva, minek folytán minden birtokos tetemes évi megtakarítást nyerhet és alaposan rendezheti viszonyait. **Sürgős, könnyű, egyszerűsített eljárás, mely a birtokosnak semmi utánjáratát nem okoz.** **Közlendők:** tulajdonos címe, ingatlan neve (megye), kiterjedése holdakban, telekkönyvezett adóságok és szükségelt kölcsönösszeg. Birtokosoknak, jószágigazgatóknak a tudnivalókról tájékoztató értesítést adunk magyar nyelven is. Minden feltétel előre lesz megállapítva. Okmányokat csakis részünkről való levelezésbe lépés után kell beküldeni. Cím: „Pénzhatalom” Mosse Rudolf özégnek, Frankfurt a/M. (Deutschland). 7057

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Grattmann és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Budapest, 1902. május 31.

Az időjárás a lefolyt hét folyamán végre kedvezőre fordult. Kezdetben ugyan még szeles és hűvös volt, a hőmérséklet azonban hamarosan emelkedett, a csapadék megszűnt és tartósan derült, meleg tavaszi időnk van. A vetések állása, mikép már említettük, nem teljesen kifogástalan, amennyiben az sok helyütt sárgult, de remélhető, hogy állandóan kedvező idő a bekövetkezett károkat helyrehozta. Ez a tengeri növényre is áll, mely több helyen nem kelt ki és újra kell vetni. A külföldön ugyancsak enyhe száraz idő uralkodik és a vetések fejlődése nagyobbára kielégítő.

A külföldi piacok üzletviszonyait illetőleg, a forgalom valamivel kedvezőbb, ami egyébként a vevők eddigi tartózkodása után szinte természetesnek tűnik elő. A készletek erősen magasapantak, a kínálat e mellett nem bő és habár az árak különösebb emelkedése nem is állott be, úgy mindenesetre a forgalom élénkülése konstatalható. Amerikában az őszvételések gyengébb állása és a látható készletek tetemes csökkenése kezdetben az árak emelkedését vonta maga után, ami azonban később megszűnt, a mikor az exportüzlet is gyengült. Angliában az üzlet lanyha és az árak némileg olcsóbbak, míg Franciaországban az irányzat keveset változott. A német piacokon a fogyasztási kereslet valamivel jobb volt és magasabb árak is voltak elérhetők. A többi kontinentális piacokon is javult a vételkezdés és az árak szilárdan tartottak.

Nálunk a kínálat az összes czikkeknél mérsékelt, a forgalom is csak szűk keretben mozog, mi mellett a buza jegyzése azonban emelkedő volt. Takarmányezikkek alig változtak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza állandóan csak mérsékelt volt forgalomban, ami azonban nem annyira gyenge érdeklődésre, mint inkább a kínálat korlátoltságára vezethető vissza. A legtöbb malom készleteinek kiegészítésére volt utalva — elegendő és megfelelő kínálattal azonban nem találkozott és így a tulajdonosok felemelt követeléseit annál inkább volt kénytelen megadni, mert a folyó határidő-jegyzések is emelkedőek voltak. Hosszabb idő óta e héten külföldi szerb és román buzában is volt forgalom és az árak szilárd irányzat mellett a múlt hét óta körülbelül 20 fillérral emelkedtek. A összeforgalom 70,000 mm.-át tesz ki, a hetihozatal 75,000 mm., melyből 23,500 mm. ment tovább.

Rozs részben a fogyasztás, részben elszállítási czélokra csak kisebb mennyiségekben volt forgalomban és az egész hét folyamán alig változott. Az irányzat csendes és az árak minőség szerint 14—14.20 K. közt mozognak helyben és helybeli paritásra. Nyíri származékokban nem volt üzlet. Új szokvány-rozs júliusi szállításra 15—20 fillérral a folyó októberi rozs árfolyamán felül, későbbi hónapokra az októberi határidő jegyzésén értékesíthető.

Árpa (takarmány- és hántolási czélokra) ugyan-csak csendes maradt, a kínálat gyenge ugyan, a gyárosok azonban teljesen tartózkodóak és hízalók is csak erőteljes szemű áru iránt tanúsítottak mérsékelt érdeklődést. Az árak így nehezen tartottak és helyben 12—12.10 K.-nál több alig érhető el. Hízalók jó minőségű áruért Kőbányán 11.30 K. fizettek.

Zab csak mérsékelt van kínálva, azonban a fogyasztási szükséglet is csak gyenge maradt. Tekintettel az emelkedett határidő jegyzésekre az irányzat azonban szilárd maradt és az árak 5 fillérral javulhat-

*) Az e rovat alatt közölttekért a szerkesztőség felelőséget nem vállal.

tak. Szin- és tisztaság szerint 14.30—14.60 K., finomabb árut 15 és urasági finom zabot néhány fillérrel ezen felül is fizettek. A forgalom összesen 3000 mm.

Tengeri a hét elején dunai állomásokon elszállítási ezélokra még jó keresletnek örvendett; a tovább emelkedő határidő jegyzésekkel a kereslet azonban később csökkent. Tiszavidéki ajánlatok ennek ellenében könnyen voltak elhelyezhetőek és 10 fillérrel javulhattak. Budapesti paritásra hácskai állomásokról 10.20 K., tiszavidéki állomásokról 10.40 K.-ig fizettek. Kőbányán prompt áruért 10.50 K.-ig volt elérhető.

Olajmagvak: Készaru káposztarepcze nem volt forgalomban. Határidőrepczében 1902. aug-ra jobb forgalom mellett 24.—K. indult, jó időjárásra 23.50 K.-ig esett vissza és a hét végén 23.30—23.50 K. zárul. Vad-repcze üzlettel 12—13 K., lenmag szilárd 30—32 K. Kendermag 20—21 K.-ig helyben jegyez.

Hüvelyesek: Babban a forgalom teljesen szünetel és az árak csak névlegesek. Triőrözött apró babot ab Gyöngyös—Félegyházán 16.—K., gömbölyűt Baja-Mohács-Zomboron 14.—, Székesfehérvárott 15.50 K., barnababot Kalocsán 11.—K., N.-Károly 10.50 K. jegyzünk. Erdélyi bab reláció szerint 10.50—11.50 K. között jegyez. Köles hazai áruban 8.50—9.—K. jegyez. Bükköny üzlettel, helyben 14—15 K. között értékesíthető.

Napijelentés a gabonadzletről. 1902. június 3.

A malmok, buzakészleteik erős csökkenése folytán, kénytelenek voltak az utóbbi napokban a vételhez kissé erősebben hozzálátni, de mivel a kínálat nem áll arányban a malmok szükségletével, a készbuzza ára rohamos emelkedést ért el. A határidős őszibuzza áremelkedése abban leli magyarázatát, hogy a Bácskából és a Tisza-Maros szögéből, rozsdahírek terjedtek el a főzsdén, melyek a hausse-párt táborában nagyon is termékeny talajra találtak. A hozzánk beérkezett vetési hírek — tengerit kivéve — kedvezők, rozsdáról nagyon kevés panaszt hallunk, de ezen rozsdahírek is csak levélrozsdáról, mely legkevésbé sem veszedelmes jellegű, adnak számot. Tengeri a fejlődésében kissé visszamaradt, de kedvező időjárás még előnyös hatással lehet a további alakulásokra.

A fenti körülmények hatása érezhető az egész vonalon, amennyiben az üzlet ma továbbra is megszárdult. Véleményünk szerint a készbuzza szilárd irányzata, a malmok sürgős kereslete folytán némileg indokolt is, az őszibuzza kurzusára nézve, a jelenlegi kedvező kilátások mellett, semmi esetre sem az.

Készbuzza; Mintegy 40000 q forgalom mellett, kb. 40 fillérig magasabb áron került eladásra. Ez évben még ily élénk forgalom mint a mai, nem igen volt.

Rozs: Szilárd irányzatot követ, azonnali szállításra, helyben és helybeli egyenértékben, 14.40—14.80 K.-ig jegyez.

Takarmányárpa: Változatlan, helyben és helybeli egyenértékben, 11.20—12.30 K.-ig volt értékesíthető.

Zab: Valamivel kellemesebb hangulatban, minőség szerint, 14.20—14.90 K.-g helyben került eladásra.

Tengeri: Szilárd, helyben és helybeli egyenértékre 10.30—10.45 K.-ig fizettek.

Szeszűzlet.

A szeszűzletben e hétnek elején a forgalom nem volt kielégítő és csak kisebb tételek keltek el változatlan áron azonnali szállításra.

Helybeli egyesült szeszfinomítóktól finomított szesz adózva 142.50—143.50 K., adózatlanul 43.35—43.75 K., vidéki szeszfinomítóktól finomított szesz adózatlanul 42.75 K. kelt el nagyban azonnali és júniusi szállításra.

Elesztőszeszben a kereslet gyér volt és adózott áru 143.75 K. kelt.

Denaturált szeszben a kereslet élénkebb és több tétel hordóval együtt 29.—30.—kor., tartályokban 27 K. kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e hétnek elején gyéren volt ajánlva és csak néhány üzlet létesült 35—36.75 koronáig. Exkontingens nyersszesz még mindig keresett és 18—18.50 K. kelt.

A kontingens nyersszesz ára Budapestben 39.—39.50 K.

Bécsi jegyzés 37.80—38.20 korona kontingens nyersszeszt.

Frágai jegyzés 127.75—128.—korona adózott és 35.1/s.—korona adózatlan szeszért.

Triestini jegyzés 12.75.—korona kiviteli szeszért, 90% hektoliterje.

Budapesti heti jegyzés: nagyban korona kicsinyben korona

Finomított szesz	142.50—143.50	144.—144.50
Élesztőszesz	143.25—143.50	144.—144.50
Nyersszesz adózva	140.50—141.50	142.—142.50
Denaturált szesz	30.—31.—	31.25—31.50

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráiról.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezte üzleti jelentése. 1902. június 2

Az ismét meggyarapodott hozatalokkal szemben a kereslet gyengébb lett és ennek következtében a gyorsan romlásnak induló árak lanyha irány mellett csak olcsóbbodó árak mellett voltak elhelyezhetőek. Különösen mondható ez husfélék közül borjunál, valamint általában tojásnál. Termékek közül leginkább főző vaj iránt mutatkozott érdeklődés, teavaj csak kisebb mennyiségben vétetett, bár a hozatalok ezen cikkben megkészszerződtek; turó a hét végével teljesen el volt hanyagolva. Spárpa szintén a rendkívül tömeges felhozatalok folytán további áresést szenvedett. Dió nagyon keresett és szilárd irány mellett multkori magas árat megtartotta.

Elő baromfiiban a megújult kivitel folytán kellemes hangulat állott elő, ellenben vágott áru néhány fillérrel olcsóbbodott.

Átlagos áraink a nagybani eladásnál.
Husfélék: burju, vidéki, borbén, sulylevonás nélkül, minőség szerint elkelt 74—84 filléren kilója. Ser-tések szalonnyával 90—98, lehozott félser-tések 90—100 filléren adattak el kilónként. Prágai sonka 200, kassai 180—200, füstöltus 150 fillér kilónként.
Tojás alföldi áru 54—55, erdélyi 53—53.50 korona ládánként.

Tejtermékek: elsőrendű teavaj 220—230, másod-rendű 200, főzővaj 160—170 fillér.

Elő baromfi: ideai csirke 1.00—2.00, idei rucza 2.40—3.20, liba sovány 4.00—4.40, etetett 4.80—6.00 hizott 7.00—10.00 korona páronként. Vágott baromfi: hizott liba 120—1.5 fillér kilónként, apró csirke 90—100, nagy 110—140 fillér darabonként.

Spárpa: szőlő 100—120, közép 70—80, levesnek való 30—40 fillér kilónként.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1902. június 3-án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 128 szekér réti széna, 14 szekér muhar, 20 szekér zsupszalma, 6 szekér alomszalma, 2 takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 10 szekér egyéb takarmány (zabosbűkköny, lóhere, luczerna, sarju), 1100 zsák szecska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 560—720, muhar 640—780, zsupszalma 360—400, alom-szalma 320—360, takarmányszalma 360—380, tengeri szár —, idei széna 440—560, zabosbűkköny 700—700, lóhere 600—600, luczerna 460—500, köles —, sarju 540—560, szalmaszecska 360—400. Összes kocsiszám 195. Összes súly 214500 kg.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. június 2.

Főlhajtatott:

Magyarországból	1909 drb juh	— drb kecske
Szerbiából	— drb juh	— drb kecske
Összesen	1909 drb juh	— drb kecske
Eladatlan maradt	— drb juh	— drb kecske

Árak

(kilogrammonként élősúlyban, korona értékben).	
	per kgr. páronként
Elsőrendű hizott ürü	43—46 fill. 40—43 kor.
Középmínőségű hizott ürü	38—42 „ 28—33 „
Legelőn javított ürü (anya)	— „ — „
Kisorolt kos	— „ — „
Szerbiai juhok	— „ — „
„ kecskék	— „ — „
Husos bárányok	— „ — „
Középmínőségű bárányok	— „ — „

Irányzat: élénk, az árak a nagyobb felhajtás következtében 2—3 fillérrel csökkentek.

Budapesti vesztegmarhavásár.

(Szabad vásárról kitiltott szerb marhák. Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)

1902. június 2.

Főlhajtatás összege:

Uj főlhajtatás	501 db	Minőség szerint:	
Mult vásárról visszamaradt	2 „	Elsőrendű hizott	85 db
Összesen	503 db	Másodrendű hizott	379 „
Eladatlan maradt	45 db	Alárendelt minőség	33 „
Nem szerint:		Növendékmарha	— „
Bika	34 db	Bivaly	6 „
Ökör	433 „	Összesen	503 db
Tehén	30 „		

Árak:

(100 kilogr.-kint élősúlyban fillérekben.)

1902. június 2.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Hizott ökör	58—64	51—56	44—50
Tehén (vágó)	—	48—56	42—44
Bika	56—62	47—53	—
Növendékmарha	—	—	—
Bivaly	—	40	—

Irányzat: kezdetben élénk, később különösen a jó minőségű marhára lanyha vételkegy mutatkozott, úgy hogy az árak a mult hetihez képest 2—3 koronával csökkentek métermázsánként, míg a többi minőségre nézve az árak változatlanok.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. június 1—2.

Főlhajtatott:

Jobb minőségű hátsó	40 drb	320—400
Könnyű kocsiló (jukker)	30 „	350—620
Nehéz kocsiló (hintós)	150 „	300—480
Igás kocsiló (nyugati vér)	300 „	250—380
Ponny	6 „	50—110
Fuvaroslovak	40 „	130—220
Parasztlovak	1200 „	42—120
Alárendelt minőség	175 „	—
Összesen	2301 drb	—
Eladatlan maradt	— drb	—

Irányzat: a felhajtás középnagy, a vásár forgalma élénk volt. A felhajtott lovak tulajomó részben középminőségűek voltak, az árak elég kedvezően alakultak. A vevők legnagyobb része helybeli és környékbeli lókereskedő volt, de egy kisebb mennyiséget ausztria és csehországi exportra is vásároltak.

Bécsi szarvasmarha vásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)

1902. június hó 2-án.

Főlhajtatás összege:	drb	Minőség szerint:	drb
Hizott és legelőmarhában főlhajtatás	3585	Hizott marha	3583
Csontozni való marhában főlhajtatás	685	Legelőmarha (Weidew.)	—
Összesen	4268	Csontozni való	685
Összesen	4268	Összesen	4268
Eladatlan maradt	—	Nem szerint:	—
Származási hely szerint:		Ökör	3208
Magyarországi	2909	Bika	526
Galic. s. bukovinai	602	Tehén	459
Osztrák tartományokból	757	Bivaly	75
Összesen	4268		

Árak: (100 kilogrammonként élősúlyban koronaértékben fogasztási adó nélkül.)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	68—74	58—67	50—57
Galicziai hizott ökör	70—74	60—69	54—59
Tarka hizott ökör	76—82	67—75	58—66
Bikák	48—70	—	—
Hizott tehén	48—70	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha	48—70	—	—
Bivaly	34—46	—	—
Konzerváru (selejt)	—	—	—

Irányzat: kissé lanyha, csak elsőrendűnél volt 1 korona javulás. Bikavásár élénk.

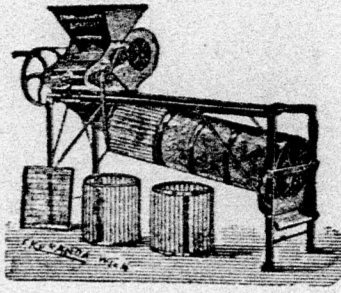
MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉRE!
Elsmert kitűnő hazai gyártmány!
1600 gözcseplőkészlet üzemben!

Czím: **ELSŐ MAGYAR** gazdasági gépgyár **RÉSZVÉNYTÁRSULAT** BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gözcseplőkészletek
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, 16 erejűek.
Magánjárók
(utí mozdonyok.)
Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegynek kiváratra díjmentesen kitéhető.

Keveset használt kitünő 3 HP. gőzmotor takarmánykamra hajtására alkalmas
Kapható: BECK és GERGELY-nél, Budapest, V., Váci-út 12.

STAHEL és LENNER
**TRIEUR- és LEMEZ-
 LYUKASZTÓ-GYÁR BUDAPEST.**

Ajajljuk a DORN-féle UJ TÖREKROSTÁNKAT, mindennemű
 LYUKASZTOTT és HASÍTOTT LEMEZEINKET. Továbbá
 TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és
 hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

DORN JÓZSEF SZABADALMA
 TÖREK - ROSTA.

HIRDETÉS.

A pozsonyi kiállítás alkalmával a kiállítók részéről
 felhajtandó állatok takarmányozásáról a kiállítás igaz-
 gatósa gondoskodik. Hogy így az összes

széna, abrak és egyéb takarmány-
 adagok, alom szalma szükséglet

előre biztosítható legyen, felkéretnek a körzethez tar-
 tozó termelők és vállalkozók, hogy mielőbbi ajánlataikat
 terjesszék elő: Kiállítási Iroda, Budapest, Köztelek
 címre.

A Kiállítás Igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest.
 IX., Ullői-ut 25. (Köztelek.)

Magyar királyi állami vasutak.
 Üzletvezetőség Aradon, 15734.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A magy. kir. államvasutak szajol aradi vonala alább megnevezett állomásainak
 kibővítéséhez szükséges magas építmények és tartóoszlopok előállítására, ezennel
 nyilvános versenytárgyalás hirdettetik, melyre a jogérvényesen kiállított ajánlatok
 legkésőbb 1902. évi június hó 17-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi
 üzletvezetősége titkárságánál (arad-csanádi palota, I-ső emelet) benyújtandók.

Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Az ajánlatok közt
 a szabad választás jogát, — tekintet nélkül az árakra, — az üzletvezetőség magá-
 nak tartja fenn. A szabályszerűen felbélyegzett és lepecsételt ajánlatok borítékai, a
 következő felirattal látandók el: Ajánlat a magy. kir. államvasutak szajol aradi
 vonalan létesítendő magas építmények előállítására.

Az előállítandó magas építmények következők: A) Mezőtur-Gyoma állomások
 közt a 798—808. sz. szelv. épülő Nagy-Lapos állomáson. Egy emeletes III. rendű
 felvételi épület, egy kettős emeletes őrház, egy gazdasági udvar, 2. rekeszszel, egy
 szabadon álló árnyékszék III. oszt. felvételi épülethez, egy szemétkemence, 1. kút a felvételi épülethez, 1 kút az őrházhoz, két kettős őrházi mellék-
 épület, két őrhódé. B) Gyoma-Mezőberény állomások közt a 983—994. sz. szelv.
 épülő Körös-Tarcsa állomáson: Egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy
 kettős emeletes őrház, egy gazdasági udvar 2 rekeszszel, egy szabadon álló árnyék-
 szék III. rendű felvételi épülethez, egy szemétkemence, két kettős őrházi melléképület, két őrhódé.

Az ajánlatok az összes munkákra vagy, vagy az egyes állomásokon létesítendő
 munkákra külön-külön tehetőek meg.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon azaz: 1902. évi június hó 16-án
 déli 12 óráig állomásonkénti munkákra 2100 korona, azaz: kettőezer 100 korona
 bánatpénz a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál
 (arad-csanádi palota földszintjén) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas
 értékpapírokban teendő le.

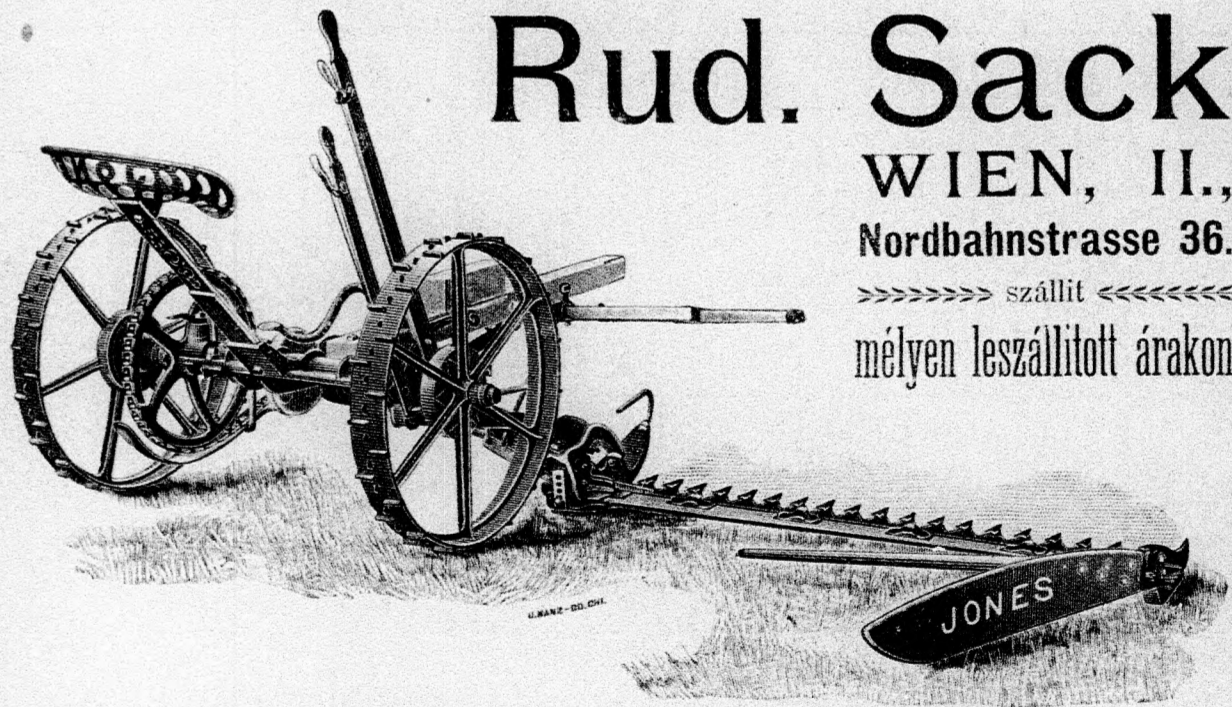
A bánatpénzről szóló letéti jegy az ajánlathoz nem esatolandó. Az értékpapírok
 a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 nappal nem régebb, utolsó
 árfolyam szerint számíthatnak, de nem névértéken felül.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térítve vevénnyel adandók fel
 A létesítendő épületek tervei, a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége
 építési és pályafentartási osztályánál megtekinthetők, ugyanott az ajánlat alapjául
 szolgáló költségvetések, a szerződési tervezet, ajánlati minta és a pályázati fel-
 tételek 2 kor. lefizetése mellett kaphatók.

Aradon, 1902. május hóban.

(Utánuvomas nem díjaztatik).

Az üzletvezetőség.

Rud. Sack

WIEN, II.,
 Nordbahnstrasse 36.

szállít
 mélyen leszállított áron

eredeti amerikai Plano Mfg. Co., Chicago:

„Jones” fűkaszalógépeket, „Jones” kévekötoégépeket,

„Jones” marokrakógépeket, Kösörülógépeket aratógépekhez stb.

Viszonteladókknak különös kedvezmény ár.

**Szabadal-
 mazott Kosárbetétek**

cséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál
 teljes felelősség mellett, hogy tiszta cséplést
 lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A Kosárbetétek árai:

	frt		frt
4 lőerejű géphez	30	8 lőerejű géphez	40
6 „ „	35	10 „ „	45

Megrendelés esetén a kosár szélességének
 mérete beküldendő. 6804

BAJZÁTH IGNÁCZ, Székelyhidon.

**Uradalom
 eladás.**

Képzeltető legmagasabb jövedelmező-
 ség. Legelőnyösebb fekvés, több jelentékeny város
 közepette a Dunántulon. Vasutállomás,
 buza és répaföld, erdő, nagy és kisvad. Ár
 160.000 frt. Levél kéretik „Brilláns jöve-
 delmezőség 7.” sz. a kiadóhivatalba. 7073

A m. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Budapest—Hatvan, Budapest—Bieske, Budapest—Párkány-Nána, Budapest—Szolnokra a vonatok érkezése oda és vissza.

Érvényes 1901. évi május hó 1-től.

Budapest k. p. u. — Hatvan.

Állomások	Sz. v. 316 I.-III.	Gy. v. 402 I.-II.	Gy. v. 302 I.-II.	Sz. v. 1508 I.-III.	Sz. v. 318 I.-III.	Sz. v. 408 I.-III.	Sz. v. 306 I.-III.	Sz. v. 310 I.-III.	Sz. v. 320 I.-III.	Gy. v. 404 I.-II.	Sz. v. 312 I.-III.	Sz. v. 322 I.-III.	Gy. v. 304 I.-II.	Sz. v. 308 I.-III.	Sz. v. 314 I.-III.	Sz. v. 1510 I.-III.	Sz. v. 406 I.-III.	Gy. v. 1506 I.-II.	V. v. 328 I.-III.
Budapest keleti p. u. indul	625	715	730	735	750	850	985	1235	130	235	240	245	630	520	625	810	940	1040	1110
Gödöllő érkezik	731	—	810	—	853	954	1045	143	235	319	339	365	499	630	733	927	1050	1128	1228
Aszód indul	732	×755	810	840	—	955	1046	146	—	319	340	—	499	631	735	922	1051	1129	1229
Gödöllő indul	754	×811	×825	904	—	1017	1112	211	—	338	404	—	426	659	801	945	1113	—	101
Hatvan érkezik	817	827	841	930	—	1038	1136	237	—	355	427	—	442	725	827	1010	1137	1206	128

Hatvan—Budapest keleti p. u.

Állomások	V. v. 327 I.-III.	Sz. v. 405 I.-III.	Sz. v. 1505 I.-III.	Sz. v. 309 I.-III.	Sz. v. 1509 I.-III.	Sz. v. 311 I.-III.	Sz. v. 307 I.-III.	Sz. v. 317 I.-III.	Gy. v. 301 I.-II.	Gy. v. 401 I.-II.	Sz. v. 313 I.-III.	Sz. v. 319 I.-III.	Sz. v. 305 I.-III.	Sz. v. 321 I.-III.	Sz. v. 407 I.-III.	Sz. v. 1507 I.-II.	Gy. v. 303 I.-II.	Gy. v. 403 I.-II.	Sz. v. 315 I.-III.
Hatvan indul	227	433	518	530	606	656	755	—	1122	1205	110	—	457	—	633	652	802	833	840
Aszód indul	306	500	538	557	631	720	818	—	—	1223	137	—	524	—	658	719	—	852	907
Gödöllő érkezik	348	527	601	626	704	746	844	—	×1155	×1244	206	—	555	—	725	746	×1835	×1913	980
Gödöllő indul	350	529	602	628	706	748	845	1110	—	—	208	432	557	645	725	747	—	—	988
Budapest k. p. u. érkezik	529	635	655	730	815	845	945	1215	1235	130	310	535	700	750	830	850	915	955	1040

Budapest keleti p. u. — Bieske.

Állomások	Sz. v. 28 I.-III.	Sz. v. 10 I.-III.	Gy. v. 1332 I.-II.	Gy. v. 1002 I.-III.	Sz. v. 1008 I.-III.	Gy. v. 2 I.-II.	Sz. v. 24 I.-III.	Sz. v. 18 I.-III.	Gy. v. 4 I.-II.	Sz. v. 20 I.-III.	Gy. v. 1004 I.-III.	Sz. v. 1022 I.-III.	Sz. v. 16 I.-III.	Sz. v. 22 I.-III.	Sz. v. 30 I.-III.	Sz. v. 1006 I.-III.	Sz. v. 1904 I.-III.	Sz. v. 1304 I.-III.	Sz. v. 12 I.-III.
Budapest keleti p. u. indul	620	650	730	800	815	850	900	1225	215	225	300	320	430	720	735	830	920	950	1040
Budapest-Kelenföld érkezik	649	707	746	815	835	906	920	1245	231	244	318	302	452	740	800	855	942	1011	1105
Budapest-Kelenföld indul	—	715	747	—	—	907	921	1246	232	245	—	—	454	741	—	—	—	1014	1113
Bieske érkezik	—	819	823	—	—	945	1030	146	310	345	—	—	566	843	—	—	—	1115	1213

Bieske—Budapest keleti p. u.

Állomások	T. v. 47 I.-III.	Sz. v. 11 I.-III.	Sz. v. 1333 I.-III.	Sz. v. 1021 I.-III.	Sz. v. 1005 I.-III.	Gy. v. 1003 I.-II.	Sz. v. 13 I.-III.	Sz. v. 27 I.-III.	Gy. v. 1901 I.-II.	Gy. v. 1 I.-II.	Sz. v. 19 I.-III.	Sz. v. 15 I.-III.	Gy. v. 3 I.-III.	Sz. v. 1007 I.-III.	Sz. v. 23 I.-III.	Gy. v. 1001 I.-II.	Sz. v. 21 I.-III.	Sz. v. 9 I.-III.	Gy. v. 1301 I.-II.
Bieske indul	435	505	546	—	—	—	742	—	—	1255	305	45	619	—	655	—	720	750	848
Budapest-Kelenföld érkezik	544	612	651	—	—	—	840	—	—	133	408	565	658	—	752	—	823	856	925
Budapest-Kelenföld indul	547	616	659	720	740	811	845	958	115	134	404	559	659	787	754	850	825	902	928
Budapest keleti p. u. érkezik	615	640	725	750	800	830	905	1030	130	160	423	620	715	800	830	905	850	925	945

Budapest ny. p. u. — Párkány-Nána és vissza.

Állomások	Sz. v. 150 I.-III.	Sz. v. 122 I.-III.	Sz. v. 152 I.-III.	Gy. v. 1404 I.-II.	Sz. v. 134 I.-III.	Sz. v. 154 I.-III.	Sz. v. 116 I.-III.	Sz. v. 136 I.-III.	Sz. v. 199 I.-III.	Sz. v. 128 I.-III.	Sz. v. 158 I.-III.	Sz. v. 136 I.-III.	Sz. v. 160 I.-III.	Sz. v. 170 I.-III.	Sz. v. 132 I.-III.	Sz. v. 139 I.-III.	Sz. v. 138 I.-III.	Sz. v. 164 I.-III.	Gy. v. 1406 I.-II.	Sz. v. 124 I.-III.	Sz. v. 163 I.-III.	Sz. v. 132 I.-III.	Sz. v. 140 I.-III.	Sz. v. 165 I.-III.	Sz. v. 118 I.-III.	Sz. v. 172 I.-III.	Sz. v. 148 I.-III.	
Bpest ny. p. u. ind.	550	600	655	720	845	905	925	1135	1215	1225	115	215	220	235	330	415	425	530	600	615	620	740	750	800	925	1010	1025	1040
Palota—Ujpest ind.	606	612	711	—	900	923	939	1152	1231	1241	133	—	236	1250	338	431	438	547	616	N.Mar	632	750	804	817	941	1015	1040	1058
Vác ind.	—	652	érk.	753	948	érk.	1018	1240	érk.	124	érk.	254	érk.	333	érk.	416	433	516	633	érk.	702	741	819	919	925	1100	1138	1192
Nagy-Maros ind.	—	725	—	808	1025	—	1030	119	—	157	—	322	—	410	—	—	—	545	érk.	—	702	741	819	919	925	1100	1138	1192
Párkány-Nána ér.	—	897	—	896	érk.	—	1130	érk.	—	érk.	—	359	—	500	—	—	—	—	—	—	726	830	—	919	925	1100	1138	1192

Budapest k. p. u. — Szolnok.

Állomások	Gy. v. 604 I.-II.	Sz. v. ×606 I.-III.	Sz. v. 506 I.-III.	Sz. v. ×1708 I.-III.	Sz. v. ×514 I.-III.	Gy. v. 504 I.-II.	Gy. v. 602 I.-II.	Sz. v. 510 I.-III.	Sz. v. 508 I.-III.	Sz. v. ×1706 I.-III.	Gy. v. 502 I.-II.	Sz. v. 608 I.-III.
Budapest k. p. u. indul	—	650	810	830	915	1210	200	215	220	545	705	915
Nagy-Káta indul	—	756	953	1016	1055	237	305	325	439	754	905	1020
Ujszász érkezik	—	828	1033	1058	1134	érk.	335	—	541	839	950	1053
Ujszász indul	—	828	1034	1059	1135	—	336	338	543	80	951	1054
Szolnok érkezik	—	846	1056	1121	1155	—	332	415	610	962	1013	1112

Állomások	T. v. 645 I.-III.	Sz. v. 1707 I.-III.	Sz. v. ×607 I.-III.	Sz. v. 507 I.-III.	Gy. v. 501 I.-II.	Sz. v. 509 I.-III.	Gy. v. 601 I.-II.	Gy. v. 503 I.-II.	Sz. v. ×505 I.-III.	Sz. v. 605 I.-III.	Sz. v. ×1705 I.-III.	Gy. v. 603 I.-II.	Sz. v. ×513 I.-III.
Szolnok indul	1210	224	249	237	530	500	1119	1144	335	413	443	732	—
Ujszász érkezik	1242	247	314	408	577	528	1135	1202	355	595	749	—	—
Ujszász indul	1249	248	315	405	538	530	1136	1203	338	438	508	750	—
Nagy-Káta indul	234	345	415	507	624	656	—	1241	445	533	616	827	810
Budapest k. p. u. érkezik	500	545	610	710	760	915	110	150	620	810	935	1090	—

Jegyzet: • Ezen vonatonál a szomszédos forgalmi menetjegyek használata ki van zárva
 § Május hó 15-től vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
 ⊙ Május hó 15-től bez. szeptember 15-ig vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
 + Vác és Nagy-Maros között csak június hó 1-től közlekedik.
 = Június hó 1-től közlekedik.
 × A 606., 1708., 1706., 607., 505. és 1705. sz. vonatonál a szomszédos forgalmi menetjegyek használata ki van zárva.

Az igazgatóság

Gyárilag javított igen jó, használt gőzcsepplőkészletek **BECK és GERGELY-nél**
 Budapest, V., Váci-ut 12.

Lóeladás.

Gróf Berchtold Lipótné, szül. Gróf Károlyi Ferdinanda ömeltósága árpádhalmi uradalmában

18 db. 4 éves angol félvér csikó eladó.

Szives megkeresések **Árpádhalmom**, posta: **Orosháza** kéretnek.
Jószágfelügyelőség.

7034

ELADÓ JUHOK.

GAAL GYULA és ISTVÁN patalomi középfinom merinó juhászatából tenyésztésre alkalmas

150 darab öreg nőstény, 50 darab tokjuh nőstény, néhány kos, továbbá 140 darab öreg VAVAVA ürü és 100 darab tokjuh ürü VAVAVA

tenyészirány változás végett jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást **gazdasági intézőség** Büssü, Somogy megye nyújt.

7062

A magy. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Ervényes 1902 május hó 1-től.

A vonatok INDULÁSA Budapestről.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapestre.

A keleti pályaudvaron.				A nyugati pályaudvaron.			
Vonat-szám	óra	perc	vonat neve	Vonat-szám	óra	perc	vonat neve
28	6 20	szv.	Triest, (Nagy-Kanizsa) Hatvan	102	1 00	kol. ost. exprv.	(Bécs, Berlin) Páris Ostenda, London
310	6 25	szv.	Gyulafehérvár, Nagyszécheny, Kolozsvár, Stanislau	150	5 50	szv.	Palota-Ujpest. Ersekujvár
904	6 50	gyv.	Bécs, Graz	122	6 00	szv.	Czegléd, Szoln. Esztergom
19	6 50	szv.	Kassa, Munkács	6102	6 35	szv.	Palota-Ujpest
402	7 15	gyv.	Ruttká, Berlin	152	6 55	szv.	Palota-Ujpest
302	7 30	szv.	Fehring, Graz	6012	7 05	gyv.	Zsolna, Berlin
1902	7 30	szv.	Kassa, Csorba	104	8 00	szv.	Temesvár, Bécs
1568	7 35	szv.	Belgrád, Brod	708	8 15	szv.	(Orsova, Bázias) Temesv., Bázias
906	7 40	szv.	Gödöllő	134	8 15	szv.	Nagy-Maros
318	7 50	szv.	Zágráb, Fiume	154	9 05	szv.	Palota-Ujpest
1002	8 00	gyv.	(Turin, Róma) Arad, Brassó	110	9 25	szv.	Bécs, Berlin
606	8 10	szv.	Zágráb, Fiume	136	11 35	szv.	Nagy-Maros
1008	8 15	szv.	Pécs				
506	8 20	szv.	Kolozsvár, Brassó				
2	8 50	gyv.	Bécs, Graz				
408	8 50	szv.	Munkács, Máramaros-Sziget				
24	9 00	szv.	Bicske				
1708	9 15	szv.	(Máramaros-Sziget) Stanislau				
306	9 35	szv.	Ruttká, Berlin				
			Délután				
944	12 00	tszsz.	Kis-Kőrös	6104	12 05	szv.	Czegléd, Szoln. Palota-Ujpest
514	12 10	szv.	Nagy-Káta	136	12 15	szv.	Nagy-Maros
18	12 25	szv.	Bicske	128	12 25	szv.	Dorog
310	12 35	szv.	Hatvan	4108	12 50	szv.	Palota-Ujpest
320	1 30	szv.	Gödöllő	106	1 45	gyv.	Bécs, Páris
504	2 00	gyv.	Kolozsvár	406	2 05	szv.	Pilis-Csaba
602	2 15	szv.	(Debreczen) Arad, Bukarest	126	2 15	szv.	P-Nána, Léva
4	2 15	szv.	(Bécs, Páris, London)	109	2 20	szv.	Palota-Ujpest
510	2 20	szv.	Szolnok	704	2 30	gyv.	(Bukarest, Vereciorova, Bázias) Ersekujvár
20	2 25	szv.	Bicske	4104	2 40	szv.	Esztergom
904	2 30	gyv.	Kassa, Lemberg	720	2 45	szv.	Czegléd
904	2 40	szv.	(Brod, Belgrád, Konstantinápoly)	6002	2 55	szv.	Lajosmizse
312	2 50	szv.	Hatvan	1709	3 20	szv.	Palota-Ujpest
222	2 55	szv.	Gödöllő	162	4 15	szv.	Palota-Ujpest
1004	3 00	gyv.	Zágráb, Fiume, Róma, Turin	130	4 25	szv.	Nagy-Maros
1022	3 20	szv.	(Adony-Szabolcs) Pécs	716	4 30	szv.	Szeged
304	3 30	gyv.	Ruttká, Berlin	108	5 15	gyv.	Bécs
910	3 35	szv.	Szabadka	138	5 30	szv.	Vác
16	4 30	szv.	Győr	164	6 00	szv.	Palota-Ujpest
308	5 20	szv.	Ruttká, Berlin	140	6 15	gyv.	Zsolna, Berlin
508	5 35	szv.	Kolozsvár, Brassó	120	6 20	szv.	Párkány-Nána
314	6 25	szv.	Hatvan	4106	6 40	szv.	Esztergom
1706	7 05	szv.	(Máramaros-Sziget) Stanislau	710	6 50	szv.	(Vereciorova, Bukarest, Bázias)
22	7 20	szv.	Bicske	6014	7 25	szv.	Lajosmizse
30	7 35	szv.	N-Kanizsa, Triest	166	7 40	szv.	Palota-Ujpest
1510	8 10	szv.	Kassa, Csorba	132	7 50	szv.	Vác
1066	8 30	szv.	Zágráb, Fiume	140	8 00	szv.	Palota-Ujpest
502	9 15	gyv.	(Kolozsvár) Bukarest, Stanislau	118	10 00	szv.	Bécs
1904	9 20	szv.	Pécs, Brod	706	10 10	gyv.	(Szeged, Bázias) Bukarest
406	9 40	szv.	(Miskolc) Lemberg, Kassa	714	10 20	szv.	(Bukarest) K-K. Fehring
1304	9 50	szv.	Fehring, Graz	1720	10 25	szv.	Palota-Ujpest
608	10 50	szv.	Arad, Brassó	1408	10 40	szv.	Zsolna, Berlin
908	10 20	szv.	(Belgrád, Eszék, Brod)	902	11 20	keleti exprv.	(Belgrád, Konstantin.)
12	10 40	szv.	Bécs, Sopron	702	11 30	kol. ost. exprv.	(Bukarest, Konstantin.)
506	10 40	gyv.	Kassa, Csorba				
328	11 10	szv.	Ruttká, Miskolc				

A vonatok indulása és érkezése Budapest-Józsefváros.

Indulás	Erkezés
324 6 50 szv. Pécelre d. n.	323 6 00 szv. Pécelről d. e.

A vonatok indulása és érkezése Buda-Császárfürdő kitérő.

Indulás	Erkezés
3002 6 14 szv. Esztergombán d. e.	3001 4 17 szv. Dorogról d. e.
3008 12 30 szv. Dorogra d. n.	3001 8 45 szv. Esztergomból d. e.
3002 1 57 szv. Pilis-Csabára	3003 4 43 szv. Esztergomból d. e.
3004 2 29 szv. Esztergombán	3004 9 25 szv. Pilis-Csabáról
3006 6 30 szv. Esztergombán	3005 10 15 szv. Esztergomból

V. v. 328 I-III. 1110 1220 1220 101 120 Sz. v. 315 I-III. 84- 1907 980 988 1049 Sz. v. 12 I-III. 1040 1195 1113 1213 Gy. v. 1301 I-II. 848 925 928 945 Sz. v. 121 145 I-III. 850 944 1034 1116 1122 1130 1140 Sz. v. 608 I-III. 1000 1150 1207 1278 1300 Sz. v. 513 I-III. 810 1030

bság

A peronospora és oidium

elleni védekezés ma egyike a szőlőtermelés legfontosabb feladatainak!

Kellő időben és megfelelő anyaggal

teljesített permetezés és porozás mentheti csak meg a szőlőtermést a pusztulástól, mely a különféle szőlőbetegségek révén azt fenyegeti. Aki ezt elmulasztja, annak minden többi munkája is hiábavaló, mert a peronospora és oidium már nálunk teljesen meghonosodott. Ezek a szőlőbetegségek tönkreteszik szőlőtőkáját, elrothasztják a termését.

A PERONOSPORA ellen feltétlenül leghatékonyabb és rendkívül egyszerű kezelésű szer

a dr. Aschenbrandt-féle **bordói por.**

Az OIDIUM ellen az eddig próbált összes anyagok közt az **egyetlen biztos** káros utóhatás nélküli védőanyag

a dr. Aschenbrandt-féle **réz-kénpor.**

Ezek a szerek **három esztendő** előtt lettek Magyarországon bevezetve és elterjedésük évről-évre növekszik a többi — sokkal bizonytalanabb — permetező és porozó anyagok rovására.

A magyar-óvári gazdasági akadémia növénykórtani állomásának, egyéb hazai és külföldi tudományos intézetek kitűnő bizonyítványait tizezer gazda a legjobb eredménnyel folytatott kísérlete erősítette meg, akik már eddig is több mint hatszáz elismerő levélben tanuskodtak a dr. Aschenbrandt-féle bordói por és réz-kénpor kiváló hatásáról, amint az ismertető füzetek-ből, melyet bárkinek díjmentesen küldünk el, akárki meggyőződhetik.

Az Aschenbrandt-féle porok ára az idén jelentékenyen leszállított!

A bordói por ára:

50 kg.-os zsákokban kg.-ként	60 fillér.
10 „ „ „ „	64 „
5 „ „ „ „	64 „

A réz-kénpor ára:

50 kg.-os zsákokban kg.-ként	46 fillér.
10 „ „ „ „	50 „
5 „ „ „ „	50 „

Az árak Budapesten szövetkezetünk raktárában értendők.

Szállításnál vasuti díjkezdvezmény nyújtatik!

A gyártás korlátolt lévén, csak az idejében beérkezett rendelések pontos közvetítéséért kezeshetünk. Tessék ezért a rendeléseket már most feladni; a porok szállítása részletekben és tetszés szerinti időben történhet, a **mai árak** mellett.

A bordói-por a szőlő peronosporáján kívül kitűnő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávázásra és baromfiólak fertőtlenítésére.

Ott, ahol mult évben a peronospora nem tett kárt, de a lisztharmat igen, az **ELSO PERMETEZÉS HELYETT** elég réz-kénporral a tőkét beporozni. Ez lényeges költségmegtakarítás.

Egyszeri kísérlet mindenkit meggyőzhet!

Megrendeléseket a porra elfogad, ismertető füzeteket, elismerő bizonyítványokat, használati utasításokat küld, mindennemű felvilágosítást ad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

Szövetkezetek, egyesületek és megbízható kereskedő czégek bortermelő vidéken megfelelő jutalék mellett a porok képviselőjével bizatnak meg.

Kitünő HOLLINGSWORTH SZÉNAGYÜJTŐK darabja 60 frt.

Kapható: Beck és Gergelynél, Budapest, V., Váci-ut 12.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.
(Chicagói aratógépgyár.)

Kévektető aratógép,
Fűkaszalógép,
Köszörűkészülék,

„Daisy“ marokrakó aratógép.
Szénagyűjtő gereblye és
Kévektetőfonal 6711

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte.
Olcsó tartalék részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM I. STILLMAN Evi termelés **BUDAPEST,**
igazgató. **362.000 gép.** V. ker., Váci-ut 30. szám.

Torontálmegyében
Ürsi pusztán, Valkányi vasút állomásától 10 percz. Szegediől 3/4 óra, 600 katastrális hold, kitűnő épületekkel, instruktívval hosszabb időre bérbeadó. Értekezhetni özv. **Eckhardt Szakárné** úrnővel **Makón.** 6985

Egy használt,
de még jó karban levő 2 egysz. 4 lóerejű járgány megvételre kerestetik. Czím Wurm Ödön **Szakcsi-major** u. p. Szakcs. 7090

Költető tojások.
Tyukok: Houdan, Sumatra, Minorca, (fekete), Hamburgi aranypettyes, Kalliner (fóhér) Plymouth R. gyöngytrüktől a 40 fillér, Peking kocsától a 60 fillér. Amerik. bronz óriási pulykától a korona 1-20, Pommerániai óriási libától a korona 1-60 6684

Geflügelhof, Smritz,
Mähren.

A magyar gazdaszövetek és erdőgazdálkodók országos egyesülete ajánlja a földbirtokos és bérleti uraknak állásukhoz illő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való minden felvilágosítás és a közvetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdaság
és erdőgazdálkodás foglalkozók nyugdíjintézete. Ezzel közöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legelősebb díjtételekkel, mert nem nyújt részvételekre alkalmi vállalat. Kivánatra alapszabály díjtételekkel és többféle felvilágosítással szolgál az igazgatóság: Budapest, Köztelek, Üllői-út 25. szám.

68340/902 szám.

HIRDETMÉNY.
Közvetlen összeköttetés Budapest és Abbázia között Fiumén át. F. évi május hó 1-től kezdve a Budapest keleti pályaudvartól d. e. 8 órakor induló és Fiuméba este 8 órakor érkező, valamint a Fiuméből d. e. 8 óra 10 perczkor induló és Budapest keleti pályaudvarra este 9 óra 5 perczkor érkező nappali gyorsvonathoz csatlakozólag Fiume és Abbázia között mindkét irányban egy-egy új hajójárat rendeztetik be. A csatlakozó hajó Fiuméből este 8 óra 30 p-kor indul és Abbázia este 9 óra 15 p-kor érkezik, Abbázia pedig reggel 7 órakor indul és Fiuméba reggel 7 óra 45 p-kor érkezik. Budapest, 1902. április haván.

Pénzkölcsönök.
katonatisztek, hivatalnokok, kereskedőknek és iparosoknak havi vagy negyedévi részletfizetésre 4-6 évre olcsó kamatra, valamint **jelzálogkölcsönök** házakra, telkekre és földbirtokokra 15-20 évi törlesztésre utalagos díjazás mellett leggyorsabban kieszakóztól vidékre is

Krausz Mihály
hatóságilag engedélyezett pénzügyi intézmény **Budapest,** Nagy-mező-utca 46. Válaszbélyeg melléklendő. Értekezés egész nap.

Magy. kir. íllamvasutak

A "PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R.-TÁRS. BUDAPEST IX., Üllői-út 25. (Köztelek)

Újabbban berendezkedett finom művészeti és illusztrációs nyomdai munkáknak előállítására.

A LEGSZEBB ÉS LEGMODERNEBB KIÁLLÍTÁSBAN KÉSZÍT DISZ-MUNKÁKAT, ILLUSTRÁLT KÖNYVEKET, FINOM ÁRJEYZÉKEKET ÉS KATALOGUSOKAT, PROSPECTUSOKAT, KÖRLEVELEKET, SZINES REKLÁM-PLAKÁTOKAT, MINDENNEMŰ ÜZLETI NYOMTATVÁNYT

A "PÁTRIA" irodalmi vállalat és nyomdai részv.-társ. SAJÁT BETÜÖNTÖDÉVEL is rendelkezvén, csaknem az összes nyomtatványok előállításánál ÚJ BETŰK használnak.

A nyomtatványokat kiváló SZAKERŐINK készítik s a legkisebb rendelést is nagy gonddal állítjuk elő.

Kivánatra, esetleges új munkákra, árajánlattal és TERVEKKEL készséggel szolgálunk, nagy és KOMPLIKÁLT munkák felvétele és megbeszélése végett MŰSZAKI VEZETŐNK bármikor készséggel látogatja meg a t. megrendelőket.

44
Hírde
mínde
A
Bet
BETÜ
betöltend
györgyi
vány
folyamod
nyek me
tési igén
számítar
dők Bal
A beküld
nem ada
F
gazdasági
tatik azo
július 1-
elméleti
gazd.
egyének
magyar
metet is
teljesen
anak ig
gsz. ir
jól számo
is jártas
közleg
irt folyam
szolgálati
melléklet
után vis
dendők
tartó ez
Esege. J
megye.
gazd. tan
végzett l-
segédti
1-15-ére
kivánatul
teljes díj
legalább
korona l
Sajátköz
irt folyam
bizony
melyek c
tott borit
visszak
Tisztartó
zomegye
Julius h
állásra. F
a próba
koronára
jes ellát
Pályázhat
gens gazd
legalább
bíró egyé
szereit fo
vissza ne
házy
Mindzse
dendők.
ÁLLÁS
gazdatisz
évi gyak
nagy ara
uradalom
1000 hold
leg felmo
önálló gaz
igényel s
kiadóhiva
F
tejgazdas
főzői tan
len, róm.
korlattal
ir magyar
mazást ke
idényre. G
Csanád 25
S
nős, izr. k
zongitvár
referenz
a kettős k
képes,
szánvevő
lenőri álla
magyarul
állásban v
mikor e
megker
7059.44
tába kér.
G
keres negy
hallgató a
július aug
a ki gazd
Úm a kiad
külsőri, v
keres bér
éves, nő
végzett fér
aki jelenl
gazdaságot
szives m
Fábián Isly
Pestmegy

Hirdetési ár 15 szóig 60 fillér, ezem felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megvásárolják és a szakirodalom ter- ményei, továbbá állást keresők és adók hirdetőmányaikat vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árdan.

Betöltendő árhelyekre vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető címé- nek kitételével közlünk. KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza- rra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Irnoki állás
betöltendő a Balaton Szent- Györgyi uradalomban. Bizonyít- ványmunkákkal felszerelt folyományváltók a fizetési igények megjelölésével a fizetési igények megjelölésével a számtartó hivatalhoz intézendők Balaton Szent-Györgyre. A beküldendő okmányok vissza nem adandók. 7036

Egy nőten
gazdasági segédnőt alkalmat- talul azonnali, vagy legkésőbb június 15-én belépésre. Oly kellő elméleti képességgel bíró gazd. tanítványt kérek, akinek egyéni pályázatának, kik a magyar nyelven kívül a német is szóban és írásban teljesen bírják. Szép írás és annak igazolása, miszerint már gazd. iródnak is működtek, jól számolnak és könyvvitelben is járatosak, szívesen saját- kezűleg magyarul és németül írt folyományváltók iskolai és szolgálati bizonyítványok arckép- melléklettel, amelyek átadás után visszafizetésre kerülnek, kül- dendők Rákoczy Lajos tisztár- tartó címére, posta Pusztas- eeseg, Jász-Nagy-Kun-Szolnok- megye. 7069

Felsőbb
gazd. tanítványt jó sikereket végzett 1-2 évi gyakorlattal bíró segédnőt keresetek július 1-15-ére való belépésre. Meg- kívánják a magyar nyelvnek teljes bírása, a től nyelvnek legalább szóval. Fizetés 1200 korona lakás, fűtés, világítás. Sajátkezűleg magyar nyelven írt folyományváltók melléklettel bizonyítványokkal, amelyek el- és helyével ellát- nyak boríték melléklése esetén visszaküldetnek „Urudalmi Tisztartósnak Putnerie Pó- zsonygye” címzendők. 7041

Pályázat.
Július hó elsőjére segédnőt állásra. Fizetés 600 korona, mely a próba év lejártaig 700-800 koronára emelhetetnek lakás tel- jes ellátás egyenlőn kívül. Pályázatnak keresztény intelli- gens gazdasági iskolát végzett legalább 5-6 évi gyakorlattal bíró egyének. Okmányokkal fel- szerelt folyományváltók, melyek vissza nem adandók. **Mester- házy Gyula Csehi- Mindszent, Vas megye,** kül- dendők. 7068

ÁLLÁST KERESŐK.

Okleveles
gazdatiszt, erélyes, jó gazda 6 évi gyakorlattal, melyből 5 évet nagy arányban töltött, jó hírnevű uradalomban töltött, s egy évig 1000 holdat önállóan kezel. jelen- leg felmondásban állásban. — önálló gazdatiszt állást keres, — igényei szerények. — Cím a kiadóhivatalban. 7058

Földmives-
tejjgazdaság- és a kassai szesz- főzői tanfolyamot végzett, nő- len, rom. kath. egy évi gyar- korlattal bíró egyén, beszéli és ír magyarul és németül, alkal- mazást keres, esetleg cseplési idényre. Cím: A. M. Német- Csánád 255. sz. 7043

Számvevő,
nős, ízr. kiscsaládú, kitűnő bi- zonyítványokkal s előrenemű referenciákkal, teljesen jártas a kétfős könyvvitelben, mérleg- képes, minél többi belépésre számvevői, vagy gazdasági el- lenőri állást keres. Beszél és ír magyarul és németül. Jelenleg állásban van, de az állást bár- mikor elhagyhatja. Szíves megkeresést „Számvevő 7059.” jel alatt a kiadóhiva- talba kér. 7059

Gazdaságban
keres negyedéves állatorvostan- dibátó alkalmazást — június július augusztus hónapokra, — a ki gazdasági dolgokban jártas, Cím a kiadóhivatalban. 7060

Ispáni,
kulesári, vagy felügyelői állást keres bármikor belépésre 38 éves, nős, földmivesséskolát végzett férfi, 13 évi gyakorlattal, aki jelenleg ma is 1200 holdas gazdaságot önállóan kezel. Szíves megkereséseket kér: Fábán István Jász-Kara-Jenőn, Pest megye. 7071

Oktoberi belépésre
gazdatiszt állást keres 27 éves nős, izralita vallású felmondat- lan állásban levő 9 évi gyakor- lattal bíró egyén, jelen állásán 5 éve van alkalmazásban, jártas ügy külső mint belső gazda- ságnak teljes kezelésében. Szíves megkeresések „Erélyes” jelleg alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek. 7037

Magyar-óvári
gazdasági akadémiát végzett, hat évi gyakorlattal bíró 27 éves okleveles gazdatiszt önálló állást keres azonnali belépésre. A rendes gazdasági szakmákon kívül a cukorrépa- és dohány- termelés, tehenészet, hizlas és ipodai számvitel terén kiválóan jártas. Szíves megkeresések „27 éves gazdatiszt” cím alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6803

A gróf Esterházy-féle földmives iskolát június végén 16bb, részben a katonasorozáson már tulleve növendék végzi, kik- nek egy része feleséges is. Mindannyi egyszerű földmives, ki a gazdaság és szőlőművelés minden ágában jártas. Ezeket igénybe venni óhajtok fordul- janak a bér megjelölése mellett az iskola igazgatósá- gához Csákvárra. 6916

A komáromi m. kir. földmives-iskolát f. évi június hó végén több növendék végzi, kik a katonai kötelezettségnek is eléget tettek s részint mint altsztek kerültek ki. A gazdaság minden ágában jól kiképzett egyszerű föld- mivesek, gazdai vagy munka- vezetői állást keresnek. Meg- keresések a javadalmas meg- jelölésével az igazgatósághoz intézendők. 7028

Gazdatiszt
állást óhajtok elnyerni a magyar- óvári gazd. akadémiát végzett tíz évi gyakorlattal bíró ízr. vallású, nőten egyén. Cím a kiadóhivatalban. 7066

Ispán
ki gazdasági iskolát kitűnően végzett és több évi gyakorlattal bíró, román kath. vallású nős, a közlekedés alatt levő gazdaság bérbe adása végzett állást vál- toztatja, állását július hó elsőjén elfogadhatja. Címe a kiadóhiva- talban. 7053

Kocsis,
ki 17 év alatt három hely- en szolgalt, uraságnál állást keres minél többi be- lépésre. Bizonyítványai kitűnők. Címe a kiadó- hivatalban.

Tízéves
gyakorlattal bíró, földmives- iskolát végzett egyén, gazdaság minden ágában, dohánytermel- és, tehenészet, ipodai teendők, gazdasági könyvvitelben teljes jártassággal bíró, azonnali be- lépésre állást keres. Dobránszky Bela, Oroslórámos, Torontál- megye. 7026

Kezelőtiszt,
ispáni állást keres július 15-31 belépésre földmivesséskolát vég- zett, 9 évi nagyobb gazdasá- gokban szerzett gyakorlattal bíró 30 éves, nős, ev. ref. val- lású egyén. Jártas a gazdaság minden ágában. Szíves megke- reséseket Mont-Füzesgyarmatra kér. Magyar Sándor. 7044

Okleveles szeszfőző,
ki stabilizátor, tanult gépla- katos, öt év óta nagyobb mező- gazdasági szeszgyárakban mű- södött, beszéli magyarul, né- metül, románul, a keményítő tartalmu anyagok feldolgozá- sában legmagasabb résznyere- ményről garantiát, gyárvezetői és gépészi állást keres. Cím: Konyeres Samuel Csóka, To- rontálmegye. 7072

Segédnőt,
vagy kulesári állást keres 6 évi gyakorlattal bíró, 25 éves, szerény igényű ízr. egyén. Elfogad nőten, vagy nős állást. Címe a kiadóhivatalban. 7070

ÁLLATOK.

Vöröstarka tinó és üszó
teljesen prima, 1-2 esetleg 3 éves, nálam minden mennyi- ségben kapható olcsó áron. Későbbi, ugyisintén jármos és beállítású ökrök szállására vál- kozom. 1770

Kitűnő friss fejős tehének
előleges jelentés után, nálam mindenkör megtekinthetők, kö- telezettség nélkül. Verő tet- zése szerint választhat **Henrik Ignác fia Szalónak (Vasm.).**

Állandó készlet 350 drb Erdélyi magyartaju gazda- sági jármosökör — és 150-200 drb magyar tinókból
Esztegar Tódor és Társainál Sz. Ujvárt.
A legkisebb megrende- lések is pontosan esz- közötteknek. 6788
Levélbeli megke- resések **Alexa Mik- lóshoz Szamosuj- várra** címzendők. 6788

Eladó
juhállomány. Egy házilag jól kezelt nagybirtokon, tej- szövetkezett és tehenészet fel- állítása miatt, 374 drb külön- böző koru és ivaru, közép- finom gyapjút adó juhálló- mány és 100 drb idei bárány szaporulata, nyírés utáni áll- adással már most szabadkézből eladó. Venni szándékozik for- duljanak bővebb értesítés vé- getti a kiadóhivatalban meg- tudható címhez. 6931

Birka eladás.
Létszám apszatása miatt f. é. nyírás után, június hó folyamán — eladó 400 darab, 3-4 éves, igen szép fűr és 400 darab fiatal, igen jó gyapjas, benőtt anya birka. Birkák külön, örtik és anyák — sőt kisebb részle- tekben is eladók. Megtekinthe- tők s értekezhetni tulajdonosnál „Csobáncai uradalmi bérőnél Gynlakészen, (Zalamegye). 6956

Egy női
hátalónak alkalmas 4 1/2 éves angol félvér sárga homloka fehér balhátú lába strinflis heréit eladó. Értekezhetni Szabó Fe- rencz gazdatisztal Kodor, posta Deés. 7054

Eladó ménló
Furtos (güterdámmenting) vi- lágos pej 8 éves 108 cm. magas teljesen fedező képes, nyereg alatt jól megy. Megtekinthető tót-szent-mártoni uradalomban. Posta: Tót-Szent-Márton Zala megye. 7063

Montafoui tehenészetünk 2 darab 3 1/2 éves fajtisza prima bika eladó. Venni szándékozik szíveskedjenek a feketei urad. bérlet intőzéséig, — u. p. Lepény — fordulni. 7066

Eladó ökrötínó.
Bárá Bornemissa Elemér Szilágy-Csehi gazdaságában (posta, távirda- és vasutállo- más), 40 drb 3 1/2 éves első minőségű erdélyi ökrötínó eladó. Megkeresések Hoffmann József gazdatiszthez intézendők. 7064

VEGYESEK.
Rottenbiller-u. 5/c. számu ház 412 □-61, 23013 K. nyers évi jövedelemmel és át- vállalható teherrel eladó. 7067

Yorkshire
legnagyobb fajtájú tellér kocsa és kan, három hónapos be- ottolt malacok eladók 12 frt-ja- val Maar Zoltánnal, Alattyánon. Ugyanott eladó egy Deuring- kévelő és marokrakó arató- gép, legjobb karban. 7018

Vöröstarka tinó üszó
legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlalt való ökrök eladására és későbbi szerződésre legolcsóbb árért vállalkoznak **WEILER és EISNER** Kle-Czell kereskedők.

Tenyész marha eladás. Idősb Gróf Zichy Nep. János ur nagybirtosi uradal- mában szépen fejlett 1 drb bika és 6 drb üszó — füstös vért bérni tehenészetből származó tenyész állatok — eladásmi ho- kéjüknak. Folytatóságokkal az uradalmi intézőség szolgál. Posta Nagy-Hantos, — vasutállomás Sárosd. 7049

Eredeti Rambouillet kosok
mindenkör nagyobb mennyiségben, és olcsósságban kaphatók **Gróf Herberstein Albert** 8131 uradalmi igazgatójánál **Strélek, Mervarszág.**

Hanna vetőárpa
míg a készlet tart 100 kgkért 19 koronáért kapható vasuti állomásaktól.

Egy női
hátalónak alkalmas 4 1/2 éves angol félvér sárga homloka fehér balhátú lába strinflis heréit eladó. Értekezhetni Szabó Fe- rencz gazdatisztal Kodor, posta Deés. 7054

Eladó ménló
Furtos (güterdámmenting) vi- lágos pej 8 éves 108 cm. magas teljesen fedező képes, nyereg alatt jól megy. Megtekinthető tót-szent-mártoni uradalomban. Posta: Tót-Szent-Márton Zala megye. 7063

Montafoui tehenészetünk 2 darab 3 1/2 éves fajtisza prima bika eladó. Venni szándékozik szíveskedjenek a feketei urad. bérlet intőzéséig, — u. p. Lepény — fordulni. 7066

Eladó ökrötínó.
Bárá Bornemissa Elemér Szilágy-Csehi gazdaságában (posta, távirda- és vasutállo- más), 40 drb 3 1/2 éves első minőségű erdélyi ökrötínó eladó. Megkeresések Hoffmann József gazdatiszthez intézendők. 7064

VEGYESEK.
Rottenbiller-u. 5/c. számu ház 412 □-61, 23013 K. nyers évi jövedelemmel és át- vállalható teherrel eladó. 7067

Nemesi Birtok!
500 magyar hold, ebből 390 hold szántóföld, 55 rét, 6 szőlő 12 belső és kert, 25 legelő és 12 erdő okvetlen eladó. 68000 frtra lett hagyva, de olcsóbbért is megkapható. Van esinos uralk és gazd. épüle- tekkel ellátva. Amort. bank- teher rajta lévén, mely át- vehető. Közlekedési Österreicher Bernátnál, Nagykanizsán. 6896/IV.

Székel-tengeri
vetőmag júniusi vetéshez kapható Szentkirályi Árpádnál Nagy. Udvarhelymegye. 7060

Gyáramban * * * teljesen kijavított
8 lóerejű Clayton & Shuttleworth-féle gőzcsepplőgarnitúra és 2 darab 8 lóerejű Clayton & Shuttleworth-féle **lokomobil** jutányos ár és kedvező feltételek mellett **eladó.** **Welser J. C.** gazdasági gépgyár Nagykanizsán.

Alkalmi vétel.
Egy kényelmes fűri kastély megfelelő melléklépekkel, szép angol parkban, nagy gyű- mölcös és zöldes kerttel, kitűnő 1600 hold ármentes szántófölddel, biztos jövedel- mezési bérházakkal, vízi mal- mokkal mege székelyvár, va- suti és folyó mentén, 4% jö- vedelmezés alapján 1.100.000 koronáért — követe- lők kizárásával — eladó. Cím meg tudható „Sz. O. 7007.” jejj alatt a kiadóhivatalban. Utánnomás nem díjazatik. 7006

Göz- és csepplőgép- tu'ajdonosoknak * * *
a n. m. magy. királyi ke- reskedelmiügyi miniszter 1890. évi 671. számú ren- delete alapján szilkesges, teljesen felszerelt **mentőszekrényeket** szállítok. **Kis mentőszekrényt 13 koronáért, Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.** Az őszeg előre beküldése, vagy utánvétele mellett portómentesen. **Szentmihályi Gyula** gyógyszerész 6938 **BALATON-BOGLÁRON.**

ELADO
1897., 1898., 1899., 1900. évfolyam bekötetlen „KÖZTELEK” jutányos áron. Cím a kiadóhivatalban.

ELADUNK
kölcsön adunk új és egyszer használt vés- tésli **TAKARÓ PONYVÁKAT,** mindentelő nagyságban, új és használt mindeneml **TERMENY ZSÁKOT** repceponyvák a legjutányosabb árak, il- letve kölcsönadják mellett **KOHN és STEIN** szák és ponyra gyári raktár BUDAPEST, V. Béla-u. 5.

Óriási megtakarítás!

78%-kal olcsóbb, mint a manillazsineg **85%-kal olcsóbb,** mint a zsupszalmakötél, és **97%-kal olcsóbb,** mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számit- sokkal bizonyítok. Mintákkal és prospectussal készséggel szolgálok. Mindennemű gazdasági kötélárúk, zsákok és ponyvák szintén a legjutányosabb árakon. **Csanádmegyében** Földiaki pusztá 500 hold (1200 □-lével) kitűnő buza talaj bérbeadó. Értekezhetni Szv. Eckhardt Oszkárné úrnő- vel. Makon. 6986

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alantí czimemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

A szegedi kenderfonógyár részvény-társaság Szegeden
 ajánl
aratógépekhez való kévekötőfonalat,
 manila kenderből vagy magyar kenderből minden aratógépszerkezet-
 nek megfelelő gombolyagban.
 Ugyanott a legolcsóbb árban kaphatók
tiszta kenderfonalból készült kenderzsákok,
 gőzekéhez való sodronykötelek, 6447
gazdasági kötélárúk mezőhegyesi kenderből.

VADÁSZTERÜLET.

Budapesttől 1/2 órányira fekvő Duna-Haraszti uradalomhoz tartozó

800 hold vadászterület
== bérbe adandó. ==

A terület áll 120 hold Dunaág és nádashól és 680 hold mezei vadászattól. Ertekezhetni lehet:

Frankl Samu földbirtokosnál,
 Duna-Haraszti, vasut indul Budapest—Vágóhidról.

* Lóeladás. *

Méltóságos Gróf Almásy Dénes ur kétegyházi (Békésmegye) félvér ménéséből következő tenyészkanca és hibátlan, kitűnő használatu kocsis lovak jelöltettek ki eladására:

1 darab szürke kanca, 9 éves, 158 cmt. magas, anyja: Dió-Gidrától, apja: Majestosó.

1 darab szürke kanca, 9 éves, 156 cmt. magas, anyja: Dió-Czigánylegénytől, apja: Majestosó.

1 darab szürke kanca, 9 éves, 158 cmt. magas, anyja: Szemes-Czigánylegénytől, apja Majestosó.

1 darab sárga kanca: 10 éves, 160 cmt. magas, anyja: Sehagiától, apja: Dió.

1 darab sötétpej koros kanca, 163 cmt. magas, anyja: Gidrától, apja: Czigánylegény.

A kanczák „Primusz” angol telivér ménnel befedezve, esikóválasztás után, szeptember hóban adatnak át vevőnek.

Eladó még: 1 darab pej herélt, 5 éves, 173 cmt. magas nyerges ló, anyja importált irlandi vadászló, apja „Montegibello” félvér.

Részletes felvilágosítással szolgál a főintézőség. Megkeresésre Kétegyházi állomáson fogatról gondoskodikva lesz.

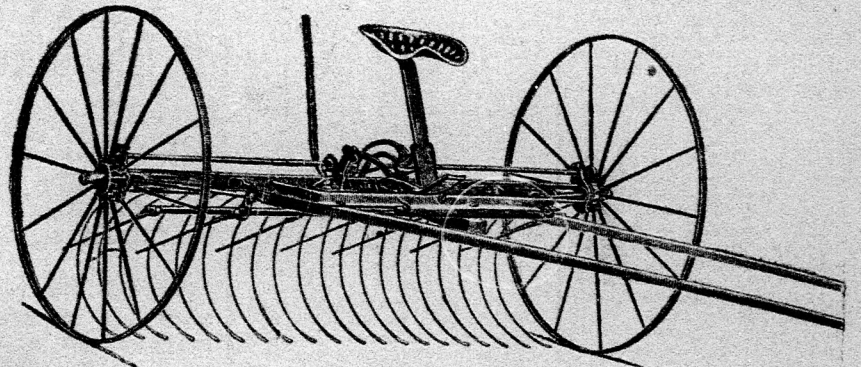
Megele Béla,
 urad. főintéző.

7038

Nvomatott a „Patria” irodalmi vállalat- és nyomdai részvénytársaságnál Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek).

The Hollingsworth szénagyűjtő gereblyék

Elsőrangú kivitelben igen olcsó árakon ==

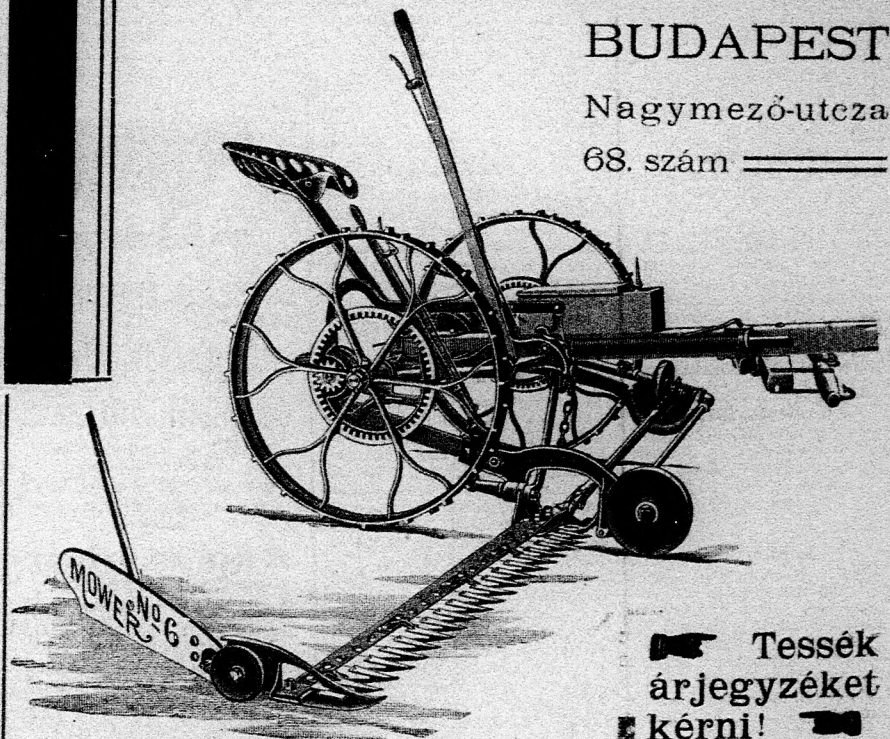
A világ legtokéletesebb és LEGJOBB

Fúkaszálóit
Kévekötő aratógépeit
Marokrakó aratógépeit
Szénagyűjtő gereblyéit
Szénaforgatóit

A Johnston Harvester Co
Batavia amerikai aratógépgyár készíti. A felhasználott anyagok utólrhetetlen minősége, a szerkezet egyszerűsége és megbízhatósága, a könnyű kezelés, feltűnően kevés vonóerő szükséglet biztosították a Johnston-gyártmányoknak a földkerekség minden földmívelő országába való elterjedését és elismert elsőbbségét valamennyi verseny gyártmány felett.

Magyarországi vezérképviselőt és főraktára
BÄCHER RUDOLF • MELICHAR FERENCZ

BUDAPEST
 Nagymező-utca
 68. szám ==

Tessék
árjegyzéket
kérni!

Előfiz...
 Egész évre

Mu

Rossz ma
 Az alakulá
 és rendezés k
 csak e gyűjtőfo
 Kényes
 jegyzőkönyvi
 az eddig törté
 ság előtt a leg
 nagyközönség
 mit érdekelnek
 a végeredmén
 viszont az ak
 igazgatóságunk
 kára, a csop
 és a közremű
 nem szereti
 munkásságukr
 all a komoly
 A végczté
 mentesen ki e
 közéletet vál
 emlitést, mik
 amit az ildom

Hogyan sz

En azt hi
 ben egy eser
 szerepe volt, a
 ambicióval kö
 dása, egész egy
 életének legsze
 tevékenysége,
 nem vészett és
 Így vagy
 melynek minde
 voltam és jel
 gy van, most
 som megrajzo
 tét, előre elnéz
 sönak, ha gyá
 mélyemmel. Ne
 lamat, de az
 őszinte szándé
 1899 jan
 a szegedi kiál
 goztunk az öre
 ban — hogy k
 jóakaróm Pozs
 tésedvén a
 Egyesület” titk
 met, pályázza
 rágyaim teljes
 a kellemes h
 kémi az ö,